

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

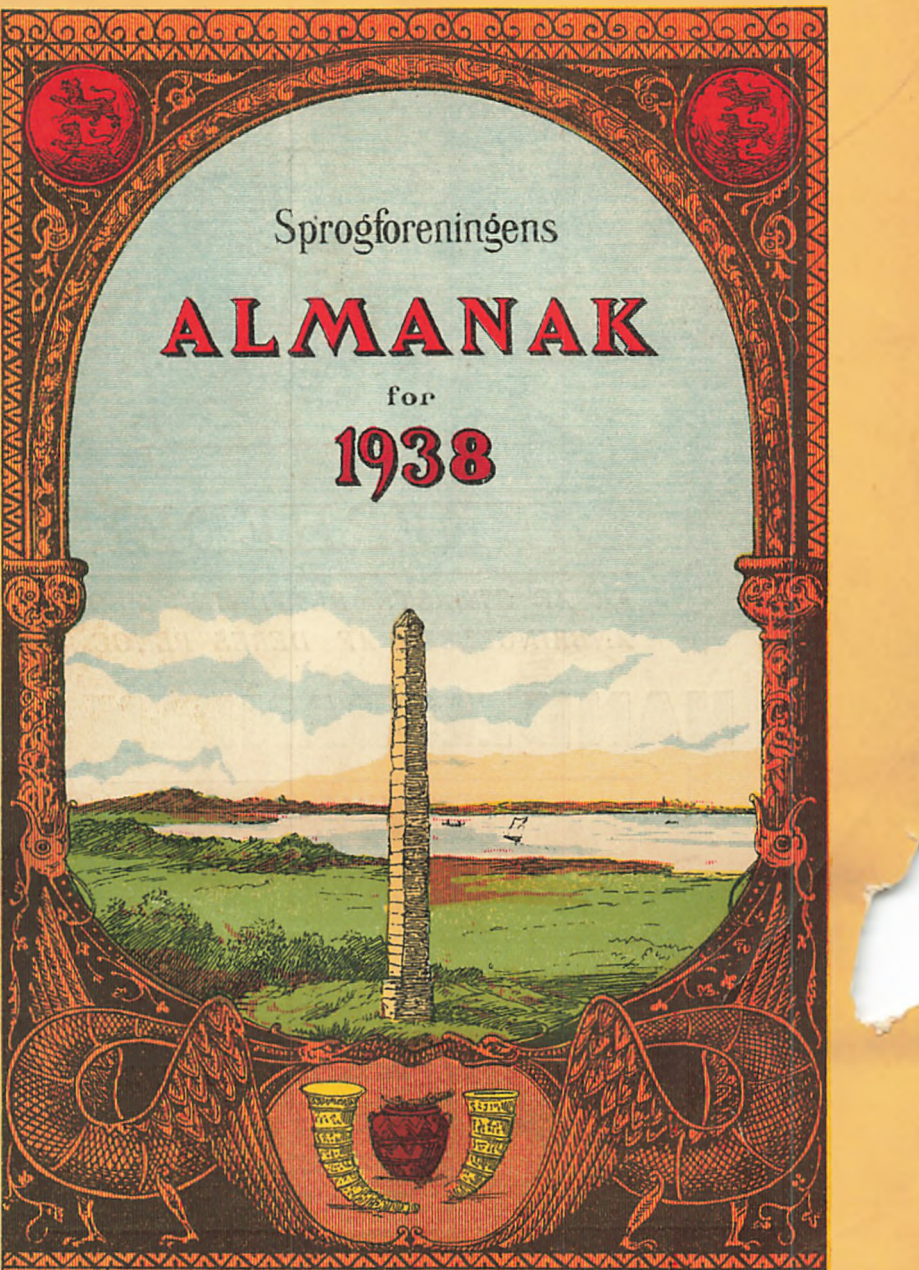
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

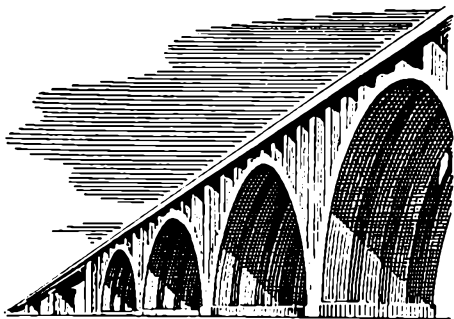
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1938

Udgivet af Sprogforeningen

SIKKERHEDEN

ER AF STØRSTE BETYDNING VED
ANBRINGELSEN AF DERES PENGE.

HANDELSBANKEN

- AKTIEKAPITAL: Kr. 50.000.000
- RESERVER: ca. Kr. 24.000.000

A A B E N R A A

Kontorer i Bolderslev,
Bovrup - Felsted
Hellevad - Hjordkær

G R A A S T E N

Kontor i Padborg

H A D E R S L E V

Kontorer i
Christiansfeld - Vojens

S Ø N D E R B O R G

Kontorer i
Broager - Nordborg

T O F T L U N D

Kontorer i
Agerskov - Arnum

T Ø N D E R

Kontorer i Hojer,
Skærbæk - Tinglev

Filialer af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank.

Sprogforeningens
A l m a n a k

for

• • **1938** • •

45. Aargang.

Udgivet af Sprogforeningen
under Redaktion af N. Hansen

København.
Købt i „Dejmbal's Trykkeri.

Formørkelser i Aaret 1938.

1) Total Maaneformørkelse den 14. Maj, usynlig i Danmark.

2) Total Solformørkelse den 29. Maj, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i den sydøstlige Del af det Stille Ocean, i det sydlige og sydøstlige Sydamerika, i den sydlige Del af det Atlantiske Ocean og i det sydligste Afrika.

3) Total Maaneformørkelse den 7.—8. November. Formørkelsen ses i hele sin Udstrækning i Danmark med Færøerne. Den varer fra Kl. 21,41' til Kl. 1,12' og er total fra Kl. 22,45' til Kl. 0,8'.

4) Partiel Solformørkelse den 21.—22. November, usynlig i Danmark. Formørkelsen ses i det nordøstlige Asien, i den nordlige Del af det Stille Ocean og i det nordvestlige Nordamerika.

Planeterne i Aaret 1938.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 20. Januar, 19. Maj og 13. September er den længst vest for Solen.

Venus er den 4. Februar i øvre Konjunktion med Solen. Den 11. September er den længst øst for Solen og gaar i København ned $\frac{3}{4}$ Time efter denne.

Mars staar ved Aarets Begyndelse i Vandmanden. Den vandrer gennem Fiskene, Hvalfisken, Vædderen, Tyren, Tvillingerne, Krebsen, Løven og Jomfruen ind i Vægten, hvor den opholder sig ved Aarets Slutning.

Jupiter staar ved Aarets Begyndelse i Stenbukken. Den vandrer derfra ind i Vandmanden, hvor den opløder sig ved Aarets Slutning.

Saturn opholder sig hele Aaret i Fiskene og Hvalfisken. Den 8. Oktober er Saturn i Opposition med Solen.

Uranus og **Neptun** er ikke synlige for blotte Øjne. Uranus opholder sig hele Aaret i Vædderen. Neptun opholder sig det meste af Aaret i Løven, hvorfra den ved Aarets Slutning vandrer ind i Jomfruen.

Højvandet ved Vestkysten.

De for hver Dags For- og Eftermiddag anførte Klokkeslet angiver Højvandet ved Rømø Havn. For at finde Flodtiden paa andre Punkter maa der til disse Tal lægges til ved Odden paa Rømø 10, ved Højer Sluse 40, ved Koldby 30, Ballum Sluse 15, Rejsby Sluse 20, Vester Vedsted Sluse 20, Esbjerg 30, Nordby paa Fanø 35 Minutter. Ved Sønderho maa der trækkes 5 Minutter fra.

Lavvandet indtræder $6\frac{1}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Haderslev.

Flodhøjden.

Som omtalt i Almanaken for 1936 naar Høj- og Lavvande ikke helt nøje til den samme Linje hver Dag. Ved vore Kyster kan Højvandet stige 30 cm over det normale, men ogsaa blive 30 cm under det, rent bortset fra de Forandringer, som Vind og Barometerstand kan volde. Mens henvend Halvdelen af Aarets rigelig 700 Vandtider bliver af normal Højde eller — ved Rømø — kun indtil 10 cm over eller under denne, kan langt den største Part af den anden Halvdel naa til 16 cm over dagligt Vande, hvorimod en Del af dem standser 10—16 cm under dette. Imidlertid er der hvert Aar et mindre Antal Vandtider, der naar op til 30 cm over d. V. eller standser indtil 30 cm under dette. Det er dette lille Antal, der giver Aarets Vandtider deres Præg. I Sammenligning med begge de sidste Aar faar 1938 Betingelser for at faa et mere uroligt Præg. I 1937 skulde kun én Vandtid, nemlig den om Morgenen den 20. December, naa op til 30 cm over d. V., og ingen skulde standse 30 cm under dette. I 1938 vil derimod 10 Vandtider naa de 30 cm over d. V. og 5 standse 30 cm under det. Der er altsaa et meget stærkere Skvulp i Vandet end i indeværende Aar.

Paa en nær, der falder i December, kommer de alle i Sommertiden, nemlig den 29. og 30. Juni og 1. Juli, den 28.—30. Juli og den 26.—28. August, allesammen om Eftermiddagen, enhver af disse 3 Perioder indeeles og efterfølges af en Vandtid til 24 cm over d. V., ligeledes om Eftermiddagen. 30 cm er jo ikke mere end at det kun naar lidt op paa Nederenderne af de uinddigede Enge og paa de udendigs Strimler baade paa Rømø og Fastlandet, vel ogsaa paa Manø og Fanø, men ser det ud til at ville blæse op til blot endda stiv Kuling, saa kan den af Naturen ret høje Flodbølge godt naa saa højt op, at det vil være raadeligt at bringe baade Hø og Dyr i Sikkerhed i Tide.

De meget lave Vandstande, dem om Formiddagene de 25. og 26. Februar og den 25.—27. Marts er det maaske ogsaa værd at bide Mærke i, især med Østenvind.

Thade Petersen.

1	betyder	10	cm	over	dagligt	Vande
2	»	16	»	»	»	»
3	»	24	»	»	»	»
4	»	30	»	»	»	»
a	»	10	»	under	»	»
b	»	16	»	»	»	»
c	»	24	»	»	»	»
d	»	30	»	»	»	»

Januar 1938

O.CN

Glugmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3S.
Højvande

1. Uge. **Kristi Omskærelse**, Luk. 2, 21.

2. Række, Matth. 6, 5—13.

L.		N.		Fm.	Em.
1	Nytaar	15 49	☉ n. M. 19. 58'	2,03	14,31 1

2. Uge. **Da Herodes var død**, Matth. 2, 19 til Enden.

2. Række, Matth. 2, 13—18.

S.					
2	S. e. Nytaar	16 54	Abel	2,43	15,12
3	Enoch	18 4	Solen nærmest Jorden	3,20 2*)	15,46
4	Methusalem	19 15	Sol. op 8. 41' n. 15. 50'	3,53 2	16,20
5	Simeon	20 28		Tusmørket varer 52'	4,25 2
6	H. 3 Konger	21 42		5,01 2	17,29
7	Knud Hertug	22 57		5,36 1	18,05 a
8	Erhardt	—		6,14 1	18,44 a

3. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel**, Luk. 2, 42 til Enden.

2. Række. Mark. 10, 13—16.

S.					
9	1. S. e. h.3Kong.	0 14	Julianus	6,64	19,26 a
10	Paul Eremit	1 34	☽ f. Kv. 15. 13'	7,39	20,08 a
11	Hyginus	2 55	Sol. op 8. 36' n. 16. 0'	8,31	21,06 a
12	Reinhold	4 16		Tusmørket varer 51'	9,43 a
13	Marie	5 30	Hilarius	11,06 a	23,44
14	Felix	6 34			12,20 a
15	Maurus	7 24	☾ nærmest Jorden	0,52	13,31 2

4. Uge. **Brylluppet i Kana**, Joh. 2, 1—11.

2. Række, Luk. 19, 1—10.

S.					
16	2. S. e. h.3Kong.	8 1	Marcellus	1,55	14,36
		0.	☉ f. M. 6. 53'		
17	Antonius	18 35		2,50 2	15,25 1
18	Vilh. Marie	20 0	Prisca	3,37 2	16,12 1
19	Pontianus	21 23	Sol op 8. 28' n. 16. 13'	4,24 2	17,00
20	Fab. og Sebast.	22 42		Tusmørket varer 49'	5,12 2
21	Agnes	23 58	Merk. størst vestl. Elong	5,52 2	18,23 a
22	Vincentius	—		6,31 1	18,59 a

5. Uge. **Jesus gik ned af Bjerget**, Matth. 8, 1—13.

2. Række, Luk. 17, 5—10.

S.					
23	3. S. e. h.3Kong.	1 12	Emerentius	7,09	19,36 a
24	Timotheus	2 23	☾ s. Kv. 9. 9'	7,49	20,16 b
25	Pauli Omv.	3 29	Sol. op 8. 17' n. 16. 28'	8,39 b	21,14 b
26	Polycarpus	4 30		Tusmørket varer 48'	9,52 b
27	Chrysostomus	5 23	☾ fjernest Jorden	11,09 c	23,41 a
28	Frederik 6. Fds.	6 7	Carolus Magnus		12,19 c
29	Chr. 7. Fødsel	6 42	Valerius	0,36	13,15 b

6. Uge. **Jesus traadte i Skibet**, Matth. 8, 23—27.

2. Række, Matth. 14, 22—33.

S.					
30	4. S. e. h. 3Kong.	7 11	Lovise. Adelgunde	1,26	14,06 b
		N.			
31	Vigilius	17 3	☉ n. M. 14. 35'	2,16 1	14,51 a

*) Se Flodhøjden S. 3.

Februar 1938		O. C. N.	Blidemaaned, 28 Dage	<i>Se Anm. 3. S. Højvande</i>	
		N.		Fm.	Em.
Ti.	1 Brigida	18 16	Sol. op 8. 5' n. 16. 42' Tusmørket varer 46'	2,59	15,28 a
O.	2 Kyndelmisse	19 30		3,33	16,02
T.	3 Blasius	20 46		4,07	16,86
F.	4 Veronica	22 2		4,43	17,13
L.	5 Agathe	23 21		5,20	17,48
7. Uge. Klinten iblandt Hveden , Matth. 13, 24—30. 2. Række, Matth. 13, 44—52.					
S.	6 5. S. e. h. 3 Kong.	—	Dorothea	5,55	18,22
M.	7 Richard	0 40		6,32	18,58 a
Ti.	8 Corintha	1 59	☽ f. Kv. 1. 32'	7,14	19,38 a
O.	9 Apollonia	3 13	Sol. op. 7. 51' n. 16. 58' Tusmørket varer 45'	8,05	20,36 a
T.	10 Scholastica	4 20		9,15	21,52 a
F.	11 Euphrosyne	5 14		10,42	23,19 b
L.	12 Eulalia	5 56	☾ nærmest Jorden		12,07 b
8. Uge. Arbejderne i Vingaarden , Matth. 20, 1—16. 2. Række, Matth. 25, 14—30.					
S.	13 Septuagesima	6 28	Benignus	0,34	13,19 a
M.	14 Valentius	6 53	☉ f. M. 18. 14'	1,38	14,22
		O.			
Ti.	15 Faustinus	18 52	Sol. op 7. 36' n. 17. 13' Tusmørket varer 44'	2,36	2 15,13
O.	16 Juliane	20 14		3,23	2 15,55
T.	17 Findanus	21 33	4,03	2 16,36	
F.	18 Juliane Sophie	22 50	Concordia	4,44	2 17,16
L.	19 Ammon	—	☾ fjernest Jorden	5,24	1 17,51
9. Uge. De fire Slags Sædejord , Luk. 8, 4—15. 2. Række, Mark. 4, 26—32.					
S.	20 Sexagesima	0 4	Eucharis	6,01	18,22
M.	21 Samuel	1 13		6,37	18,54 a
Ti.	22 Peders Stol	2 17	☾ s. Kv. 5. 24'	7,12	19,32 a
O.	23 Papias	3 13	Sol. op 7. 20' n. 17. 28' Tusmørket varer 42'	7,56	b 20,23 a
T.	24 Matthias	4 1		8,59	c 21,39 a
F.	25 Victorinus	4 40		10,21	d 22,52 a
L.	26 Inger	5 11		11,38	d
10. Uge. Kristi Daab , Matth. 3, 13 til Enden. 2. Række, Luk. 18, 31 til Enden.					
S.	27 Fastelavn	5 37	Quinquages. Esto mihi	0,02	a 12,41 c
M.	28 Ollegaard	5 58	Leander	0,55	13,33 b

Marts 1938		D. & N.	Tordmaaned. 31 Dage.	Se Anm. 3.S. Højvande
		O.		Fm. Em.
Ti.	1 Hvide Tirsd.	6 17	Albinus ☉ n. M. 6. 40'	1,45 14,21 b
		N.		
O.	2 Aske Onsd.	18 31	Simplicius	2,31 15,02 a
T.	3 Kunigunde	19 48	Sol. op 7. 2' n. 17. 43'	3,09 1 15,37
F.	4 Adrianus	21 7	Tusmørket varer 42'	3,42 2 16,10
L.	5 Theophilus	22 27		4,16 2 16,45
11. Uge. Jesus fristes af Djævelen , Matth. 4, 1—11. 2. Række, Luk. 22, 24—32.				
S.	6 1. S. i Fasten	23 47	Quadragesima. Invocv. Gofred	4,58 1 17,21 5,35 1 17,57
M.	7 Perpetua	—	40 Riddere	6,16 18,37
Ti.	8 Beata	1 2	☽ f. Kv. 9. 35'	7,00 a 19,22
O.	9 Tamperdag	2 10	Sol. op 6. 44' n. 17. 58'	7,52 b 20,16
T.	10 Ædel	3 7	Tusmørket varer 42'	
			Thala	
F.	11 Kronpr. Fred.	3 52	☾ nærmest Jorden	9,02 b 21,38
L.	12 Gregorius	4 27	Neptun i Opp. m. Solen	10,38 c 23,09
12. Uge. Den kananæiske Kvinde , Matth. 15, 21—28. 2. Række, Mark. 9, 17—29.				
S.	13 2. S. i Fasten	4 55	Reminiscere. Macedon.	12,02 c
M.	14 Eutychius	5 17		0,24 13,04 b
Ti.	15 Zacharias	5 37	☉ f. M. 6. 15'	1,18 1 14,00 a
O.	16 Gudmund	5 56	Sol. op 6. 26' n. 18. 12'	2,12 1 14,50
		O.	Tusmørket varer 42'	
T.	17 Gertrud	20 26		2,59 2 15,31
F.	18 Alexander	21 41		3,39 2 16,08
L.	19 Joseph	22 54		4,18 1 16,46
13. Uge. Jesus drev en Djævel ud , Luk. 11, 14—28. 2. Række, Joh. 8, 42—51.				
S.	20 3. S. i Fasten	—	Oculi. Gordius	4,53 1 17,21
M.	21 Benedictus	0 1	Jævn døgn	5,28 17,52
Ti.	22 Paulus	1 1	☾ fjernest Jorden	6,03 a 18,22
O.	23 Fidelis	1 53	Sol. op 6. 8' n. 18. 26'	6,40 b 18,56
			Tusmørket varer 42'	
T.	24 Ulrica	2 35	☾ s. Kv. 2. 6'	7,24 c 19,41 a
F.	25 Mariæ Bebud.	3 9		8,20 d 20,43 a
L.	26 Gabriel	3 37		9,34 d 22,03 a
14. Uge. Jesus bispiser 5000 Mand , Joh. 6, 1—15. 2. Række, Joh. 6, 35—51.				
S.	27 Midfaste	4 0	Lætare. Kastor	10,55 d 23,19 a
M.	28 Kronpr. Ingrid	4 20	Eustachius	12,02 c
Ti.	29 Jonas	4 38		0,18 12,55 c
O.	30 Qirinus	4 56	Sol. op 5. 50' n. 18. 40'	1,07 13,42 b
		N.	Tusmørket varer 43'	
T.	31 Fred. 5. Føds.	18 47	Balbina ☉ n. M. 19. 52'	1,53 14,28 a

April 1938

O.C.N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 35.
Højvande

		N.		Fm.	Em.
F.	1 Hugo	20	8	2,38	15,07
L.	2 Theodosius	21	30	Merkur størst øst. Elong	3,36 l 15 42

15. Uge. **Gabriel Engel udsendes**, Luk. 1, 26—38.

2. Række: Luk. 1, 46—56.

S.	3 5. S. i Fasten	22	49	Judica. Nicætas	3,53 l 16,20
M.	4 Ambrosius	—	—		4,35 l 16,59
Ti.	5 Irene	0	1	☾ nærmest Jorden	5,18 17,38
O.	6 Sixtus	1	2	{ Sol. op 5. 32' n. 18. 54'	6,02 18,21
				{ Tusmørket varer 44'	
T.	7 Egesippus	1	51	☽ f. Kv. 16. 10'	6,49 a 19,07
F.	8 Chr. 9. Fødsel	2	28	Janus	7,44 b 20,08
L.	9 Procopius	2	58		9,01 c 21,34

16. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem**, Matth. 21, 1—9

2. Række, Mark. 14, 3—9.

S.	10 Palmesøndag	3	22	Ezechiel	10,31 c 22,59
M.	11 Leo	3	42		11,47 c
Ti.	12 Julius	4	0	{ Sol. op 5. 14' n. 19. 8'	0,08 12,47 b
O.	13 Justinus	4	18	{ Tusmørket varer 45'	1,02 13,36 a
				{ Tiburtius	
T.	14 Skærtorsdag	4	38	{ ☽ f. M. 19. 21'	1,52 l 14,24
		O.		{ Christian 5. Fødsel	
F.	15 Langfredag	20	35	{ Olympia	2,38 l 15,03
L.	16 Mariane	21	44		3,16 l 15,36

17. Uge. **Kristi Opstandelse**, Mark. 16, 1—7.

2. Række, Math. 28, 1—8.

S.	17 Paaskedag	22	48	Anicetus	3,52 l 16,10
M.	18 2. Paaskedag	23	43	Eleutherius	4,29 16,45
Ti.	19 Daniel	—	—	☾ fjernest Jorden	5,04 17,15
O.	20 Sulpicius	0	30	{ Sol. op 4. 57' n. 19. 22'	5,38 a 17,47
				{ Tusmørket varer 46'	
T.	21 Flyttedag	1	7	Florentius	6,15 b 18,26
F.	22 Cajus	1	37	☾ s. Kv. 21. 14'	6,58 b 19,09
L.	23 Georgius	2	2		7,48 c 20,05

18. Uge. **Jesus kom ind ad lukte Døre**, Joh. 20, 19

til Enden. 2. Række, Joh. 21, 15—19.

S.	24 1. S. e. Paaske	2	23	Quasimodo. Albertus	8,49 c 21,14 a
M.	25 Markus Evang.	2	42		10,02 c 22,28
Ti.	26 Cletus	2	59	{ Ananias	11,15 c 23,35
O.	27 Charl. Amalie	3	17	{ Sol. op 4. 40' n. 19. 36'	12,15 b
T.	28 Vitalis	3	36	{ Tusmørket varer 48'	0,30 13,01 a
F.	29 Peter Martyr	3	58		1,19 13,48
		N.			
L.	30 Severus	20	27	☽ n. M. 6. 28'	2,08 l 14,34

Maj 1938

O.C.N

Majmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højboende19. Uge. **Jesus er en god Hyrde**, Joh. 10, 11—16.

2. Række, Joh. 10, 22—30.

		N.		Fm.	Em.
S.	1	2. S. e. Paaske	21 44	Misericordia Domini Philip og Jakob Voldermisse	2,52 l 15,14 l
M.	2	Athanasius	22 52	€ nærmest Jorden	3,34 l 15,54 l
Ti.	3	Korsmisse	23 47	Sol. op 4. 24' n. 19. 50'	4,21 l 16,43 l
O.	4	Florian	—	Tusmørket varer 51'	5,08 17,25 l
T.	5	Gothard	0 29	De lyse Nætter begynder	5,55 18,11 l
F.	6	Joh. a. Port.	1 1	☉ f. Kv. 22. 24'	6,44 a 19,00 l
L.	7	Flavia	1 27		7,38 b 20,00

20. Uge. **Kristi Bortgang til Faderen**, Joh. 16,

16—22. 2. Række, Joh. 14, 1—11.

S.	83.	S. e. Paaske	1 47	Jubilate. Stanislaus	8,46 b 21,14
M.	9	Caspar	2 6		10,05 b 22,32
Ti.	10	Gordianus	2 25	Sol. op 4. 10' n. 20. 3'	11,23 b 23,41
O.	11	Mamertus	2 43	Tusmørket varer 54'	0,35 12,23 b
T.	12	Pancratius	3 3	Ingenuus	1,25 13,53
F.	13	Bededag	3 27	☉ f. M. 9. 39'	2,14 14,36
L.	14	Kristian	3 55		

21. Uge. **Den Helligaands Sendelse**, Joh. 16, 5—15.

2. Række, Joh. 8, 28—36.

		O.			
S.	15	4. S. e. Paaske	21 35	Cantate. Sophie	2,55 15,12 l
M.	16	Sara	22 20		3,31 15,45 l
Ti.	17	Bruno	23 6	€ fjernest Jorden	4,06 16,19 l
O.	18	Erik	23 38	Sol. op 3. 57' n. 20. 16'	4,43 16,52 l
T.	19	Potentiana	—	Tusmørket var 57'	5,19 17,25 l
F.	20	Angelica	0 5	Merkur størst v. Elong.	5,54 a 18,00
L.	21	Helene	0 27		6,34 b 18,43

22. Uge. **Bedør i Jesu Navn**, Joh. 16, 23—28.

2. Række, Joh. 17, 1—11.

S.	22	5. S. e. Paaske	0 46	Rogate. Castus	7,17 b 19,28
M.	23	Desiderius	1 3	€ s. Kv. 13. 36'	8,07 c 20,24
Ti.	24	Esther	1 21	Sol. op 3. 46' n. 20. 28'	9,07 c 21,32
O.	25	Urbanus	1 39	Tusmørket varer 61'	10,19 b 22,47
T.	26	Kr. Himmelf.	1 59	Beda	11,28 b 23,50
F.	27	Lucian	2 13		12,23 a
L.	28	Vilhelm	2 54		0,44 13,14

23. Uge. **Naar Trøsteren kommer**. Joh. 15, 26 til
Enden og 16, 1—4. 2. Række, Joh. 17, 20 til Enden.

		N.			
S.	29	6. S. e. Paaske	20 23	Exaudi. Maximinus	1,39 14,07 l
M.	30	Vigand	21 35	☉ n. M. 15. 0'	2,32 l 14,53 l
Ti.	31	Petronella	22 24	€ nærmest Jorden.	3,19 l 15,38 l

Juni 1938		O.C.N.	Skærsommer. 30 Dage	Se Anm. 3.S. Højvande	
		N.		Fm.	Em.
O.	1 Nikomedes	23 9	Sol. op 3. 38' n. 20. 38'	4,11	16,28 2
T.	2 Marcellinus	23 30	Tusmørket varer 64'	5,00	17,16 2
F.	3 Fr. 8. Fødsel	23 53	Erasmus	5,47	18,08 2
L.	4 Optatus	—		6,34	18,58 1
24. Uge. Hvo mig elsker , Joh. 14, 23 til Enden. 2. Række, Joh. 14, 15—21.					
S.	5 Pinedag	0 15	Grundlovsd. Bonifacius	7,26 a	19,52
M.	6 2. Pinedag	0 32	☉ f. Kv. 5. 32'	8,23 b	20,47
Ti.	7 Jeremias	0 50	Norbertus	9,28 b	21,54
O.	8 Tamperdag	1 10	Medardus	10,41 b	23,07
T.	9 Primus	1 32	Sol. op 3. 31' n. 20. 46'	11,45 a	
F.	10 Onuphrius	1 58	Tusmørket varer 67'	0,09	12,37 a
L.	11 Barnab. Apost.	2 30		0,59	13,26
25. Uge. Kristus og Nikodemus , Joh. 3, 1—15. 2. Række, Matth. 28, 18 til Enden.					
S.	12 Trinitatis	3 9	Basilius	1,50	14,12
		O.			
M.	13 Cyrillus	21 5	☉ f. M. 0. 47'	2,38	14,51 1
Ti.	14 Rufinus	21 40	☾ fjernest Jorden	3,17	15,24 2
			Vitus		
O.	15 Valdemarsdag	22 9	Sol. op 3. 28' n. 20. 52'	3,52	15,59 2
T.	16 Tycho	22 32	Tusmørket varer 69'	4,27	16,34 2
F.	17 Botolphus	22 52		5,02	17,08 1
L.	18 Leontius	23 10		5,37	17,41 1
26. Uge. Den rige Mand , Luk. 16, 19 til Enden. 2. Række, Luk. 12, 13—21.					
S.	19 1. S. e. Trinitat	23 27	Gervasius	6,12 a	18,17
M.	20 Sylverius	23 44		6,51 a	18,58
Ti.	21 Albanus	—	☾ s. Kv. 2. 52'	7,31 b	19,43
			Solhverv, længste Dag		
O.	22 10,000 Mart.	0 3	Sol. op 3. 28' n. 20. 55'	8,18 b	20,39
T.	23 Paulinus	0 24	Tusmørket varer 70'	9,20 b	21,49
F.	24 St. Hansdag.	0 51		10,31 a	23,08
L.	25 Prosper	1 25		11,41 a	
27. Uge. Den store Nadvere , Luk. 14, 16—24. 2. Række, Luk. 14, 25 til Enden.					
S.	26 2. S. e. Trinitat	2 12	Pelagius	0,11	12,41
		N.			
M.	27 7 Sovere	20 13	☉ n. M. 22. 10'	1,14	13,43 1
Ti.	28 Car. Amalie	20 57	Eleonora	2,18 1	14,39 2
			☾ nærmest Jorden		
O.	29 Petrus Paulus	21 30	Sol. op 3. 31' n. 20. 54'	3,11 1	15,26 1
T.	30 Lucina	21 57	Tusmørket varer 69'	4,01 1	16,16 1

Juli 1938		D.C.R	Ormemaaned. 31 Dage	Se Anm. 3.S. Højvande	
		N.		Fm.	Em.
F.	1	Theobaldus	22 19	4,59	17,05
L.	2	Mariæ Besøg.	22 38	5,40	17,40
28. Uge. Det fortable Faar. Luk. 15, 1—10.					
2. Række, Luk. 15, 11 til Enden.					
S.	3	3. S. e. Trinitat	22 57	{ Cornelius	6,25 18,33
M.	4	Ulricus	23 17	{ Solen fjernest Jorden	7,08 a 19,20
Ti.	5	Anshelmús	23 38	{ ☉ f. Kv. 14. 47'	7,51 a 20,06
O.	6	Dion	—	{ Sol. op 3. 37' n. 20. 51'	8,40 a 21,05
T.	7	Lovise Augusta	0 2	{ Tusmørket varer 67'	9,44 a 22,18
F.	8	Kjeld	0 32	{ Villebaldus	10,56 a 23,31
L.	9	Sostrata	1 9		12,03
29. Uge. Værer barmhjertige. Luk. 6, 36—42.					
2. Række, Matth. 5, 43 til Enden.					
S.	10	4. S. e. Trinitat	1 53	{ Vilhelmine Carolinø	0,33 a 12,58
M.	11	Josva	2 45	{ Knud Konge	1,27 a 13,44
Ti.	12	Henrik	3 45	{ ☽ fjernest Jorden	2,18 14,30
				{ ☉ f. M. 16. 4'	
O.	13	Margarethe	0 39	{ Sol. op 3. 45' n. 20. 44'	3,02 15,08
T.	14	Bonaventura	21 0	{ Tusmørket varer 64'	3,37 15,41
F.	15	Apostl. Deling	21 18		4,10 16,13
L.	16	Susanne	21 35		4,42 16,47
30. Uge. Jesus lærer af Skibet. Luk. 5, 1—11.					
2. Række, Matth. 16, 13—26.					
S.	17	5. S. e. Trinitat	21 52	{ Alexius	5,16 17,21
M.	18	Arnolphus	22 10		5,49 17,55
Ti.	19	Justa	22 29	{ ☽ s. Kv. 13. 19'	6,24 18,33
O.	20	Elias	22 53	{ Sol. op 3. 56' n. 20. 35'	7,01 a 19,15
T.	21	Evenus	23 23	{ Tusmørket varer 60'	7,43 a 20,02
F.	22	Maria Magdal.	—		8,31 a 21,06
L.	23	Apollinaris	0 2	{ Hundedagene begynder	9,45 22,30
31. Uge. Farisæernes Retfærdighed. Matth. 5, 20—26.					
2. Række, Matth. 19, 16—26.					
S.	24	6. S. e. Trinitat	0 53	{ Christina	11,08 23,49
M.	25	Jacobus	1 59		12,18
Ti.	26	Anna	3 17	{ ☽ nærmest Jorden	0,59 18,24
				{ ☉ n. M. 4. 54'	
O.	27	Martha	19 56	{ Sol. op 4. 7' n. 20. 24'	2,07 14,26
T.	28	Aurelius	20 21	{ Tusmørket varer 57'	3,03 15,14
F.	29	Oluf	20 43		3,49 16,00
L.	30	Abdon	21 3		4,36 16,48
32. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand. Mark. 8, 1—9.					
2. Række, Matth. 10, 24—31.					
S.	31	7. S. e. Trinitat	21 22	{ Germanus	5,19 17,31
				{ Merk. størst østl. Elong.	

August 1938

O.C.N.

Høstmaaned 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højbande

		N.				Fm.	Em.
M.	1	Peders Fængs.	21	44		5,59	18,11 2
Ti.	2	Hannibal	22	8	} Ø f. Kv. 3. 0' Sol. op 4. 20' n. 20. 11' Tusmørket varer 53'	6,38	18,50 1
O.	3	Nikodemus	22	36		7,17 a	19,32
T.	4	Dominicus	23	10		7,58 a	20,20
F.	5	Osvaldus	23	51		8,52	21,29 a
L.	6	Kristi Forklar.	—			10,06	22,50 b

33. Uge. **De falske Profeter**, Matth. 7, 15—21.

2. Række, Matth. 7, 22 til Enden.

S.	7	8. S. e.Trinitat	0	41	Donatus		11,20
M.	8	Ruth	1	98	} ☽ fjernest Jorden De lyse Nætter ender Sol. op 4. 33' n. 19. 56' Tusmørket varer 50' ☉ f. M. G. 57'	0,02 b	12,28
Ti.	9	Romanus	2	40		1,02 b	13,16 1
O.	10	Laurentius	3	47		1,52 a	14,02 1
T.	11	Herman	4	56		2,37	14,44 2
			O.				
F.	12	Clara	19	44		3,14	15,18 2
L.	13	Hippolytus	20	1		3,46	15,50 2

34. Uge. **Den utro Husfod**, Luk. 16, 1—9.

2. Række, Luk. 12, 32—48.

S.	14	9. S. e.Trinitat	20	18	Eusebius	4,19	16,23 2
M.	15	Mariæ Himlft.	20	37	} ☽ nærmest Jorden Sol. op 4. 46' n. 19. 40' Tusmørket varer 48' ☽ s. Kv. 21. 30'	4,53	16,59 2
Ti.	16	Rochus	20	59		5,26	17,34 2
O.	17	Anastatius	21	20		5,59	18,11 1
T.	18	Agapetus	22	1		6,34	18,51
F.	19	Sebaldus	22	45		7,12	19,38
L.	20	Bernhard	23	48		8,03	20,37 a

35. Uge. **Jesus græder over Jerusalem**, Luk.

19, 41 til Enden. 2. Række, Matth. 11, 16—24.

S.	21	10. S. e.Trinitat	—		Salomon	9,17	22,06 a
M.	22	Symphorian	0	53	} Jupiter i Opp. m. Solen ☽ nærmest Jorden Hundredagene ender Bartholomæus Sol. op 5. 0' n. 19. 23' Tusmørket varer 46' ☉ n. M. 12. 17'	10,44	23,36 a
Ti.	23	Zachæus	2	13		12,03 1	
O.	24	Sophie Fr.	3	89		0,47	13,07 2
			N.				
T.	25	Ludvig	18	44		1,52	14,13 2
F.	26	Irenæus	19	5		2,49 1	14,56 1
L.	27	Gebhardus	19	26		3,32 1	15,41 1

36. Uge. **Parisæeren og Tolderen**, Luk. 18, 9—14.

2. Række, Luk. 7, 36 til Enden.

S.	28	11. S. e.Trinitat	19	47	Lovise. Augustinus	4,14 1	16,25 1
M.	29	Johs. Halsh.	20	11	} Sol. op 5. 13' n. 19. 6' Tusmørket varer 45'	4,55 1	17,07 2
Ti.	30	Benjamin	20	38		5,31 1	17,44 1
O.	31	Bertha	21	11		6,02	18,20

September 1938

O.C.N.

Fiskemaaned. 30 Dage

Se Anm 3.S.
Højvande

		N.				Fm.	Em.
T.	1 Aegidius	21	49	D	f. Kv. 18. 28'	6,88	18,59 a
F.	2 Elisa	22	36			7,19 a	19,43 a
L.	3 Seraphia	23	30			8,08	20,46 b

37. Uge. **Den Døve og Stumme**, Mark. 7, 31
til Enden. 2. Række, Matth. 12, 31—42.

S.	4 12.S. e.Trinitat.	—	—	J	Jul. Maria. Theodosia € fjernest Jordan	9,18	22,09 b
M.	5 Regina	0	31			10,41	23,27 b
Ti.	6 Magnus	1	36			11,48	
O.	7 Louise	2	44	S	Sol. op 5. 26' n. 18. 48' Tusmørket varer 43'	0,28 b	12,42 1
T.	8 Mariæ Fødsel	3	53			1,18 a	13,28 1
F.	9 Gorgonius	5	5	O.	☉ f. M. 21. 8'	2,04	14,14 2
L.	10 Burchardt	18	26			8,45	14,51 2

38. Uge. **Samaritaneren og Leviten**, Luk. 10,
23—37. 2. Række, Matth. 20, 20—28.

S.	11 13.S. e.Trinitat.	18	45	J	Hillebert Venus størst østl. Elong.	3,19	15,24 2
M.	12 Guido	19	6			3,51 1	15,59 2
Ti.	13 Cyprianus	19	32	M	Merkurstørstvestl. Elong. Sol. op 5. 40' n. 18. 30'	4,24 1	16,35 2
O.	14 † Ophøjelse	20	4			4,59 1	17,11 2
T.	15 Eskild	20	46	T	Tusmørket varer 43'	5,33 1	17,49 1
F.	16 Euphemia	21	37			6,10 1	18,39
L.	17 Lambertus	22	41	€	s. Kv. 4. 12'	6,54	19,23

39. Uge. **De 10 Spedalske**, Luk. 17, 11—19.
2. Række, Joh. 5, 1—15.

S.	18 14.S. e.Trinitat.	23	56	C	Christ. 8. Fødsel. Titus € nærmest Jordan	7,45	20,28 a
M.	19 Constantia	—	—			10,83 1	23,28 a
Ti.	20 Tobias	1	16	M	Matthæus Sol. op 5. 53' n. 18. 11'	11,52 1	
O.	21 Tamperdag	2	40			0,34	12,51 2
T.	22 Mauritius	4	4	N.	Tusmørket varer 42'		
F.	23 Linus	17	28			☉ n. M. 21. 34'	1,32
L.	24 Tecla	17	49	☾	Jævn døgn	2,23	14,36 2

40. Uge. **Ingen kan tjene to Herrer**, Matth. 6,
24 til Enden. 2. Række, Luk. 10, 38 til Enden.

S.	25 15.S. e.Trinitat.	18	12	C	Cleophas Adolph	3,07 1	15,16 2
M.	26 Christ. 10. F.	18	38			3,45 1	15,57 2
Ti.	27 Cosmus	19	9	S	Sol. op 6. 7' n. 17. 53' Tusmørket varer 42'	4,28 1	16,39 2
O.	28 Venceslaus	19	46			4,59 1	17,17 1
T.	29 St. Michael	20	30	T		5,32 1	17,51
F.	30 Hieronymus	21	22			6,05 1	18,28

Oktober 1938

O. C. N.

Sædemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		N.				Fm.	Em.
L.	1 Remigius	22	20	♄ f. Kv. 12. 45'		6,45	19,14 a
41. Uge. Enkens Søn af Nain , Luk. 7, 11—17.							
2. Række, Joh. 11, 19—45.							
S.	2 16.S. e. Trinitat.	23	23	Ditlev. ☾ fjern. Jorden		7,31	20,11 b
M.	3 Mette	—				8,35	21,26 b
Ti.	4 Franciscus	0	30	Sol. op 6. 21' n. 17. 35' Tusmørket varer 42'		9,55	22,46 b
O.	5 Placidus	1	38			11,08	23,49 b
T.	6 Fred. 7. Føds.	2	48	Broderus			12,04
F.	7 Amalia	4	0			0,40 a	12,51 1
L.	8 Ingeborg	5	14	Saturn i Opp. m. Solen		1,25	13,36 2
42. Uge. Den Vatersøttige , Luk. 14, 1—11.							
22. Række, Mark. 2, 14—22.							
S.	9 17.S. e. Trinitat.	6	29	☉ f. M. 10. 37'		2,08	14,19 2
		O.		Dionysius			
M.	10 Gereon	17	35			2,46 1	14,56 2
Ti.	11 Fr. 4. Fødsel	18	6	Maximilian		3,19 1	15,33 2
O.	12 Pr. Frederik	18	45	Sol. op 6. 35' n. 17. 17'		3,55 2	16,14 2
T.	13 Angelus	19	34	Tusmørket varer 42'		4,34 2	16,56 1
F.	14 Calixtus	20	35			5,13 2	17,37 1
L.	15 Hedevig	21	45			5,55 2	18,27
43. Uge. Hvis Søn er Kristus , Matth. 22. 34 til							
Enden. 2. Række, Joh. 15, 1—11.							
S.	16 18.S. e. Trinitat.	23	3	Gallus. ☾ s. Kv. 10. 24'		6,43 1	19,20
		M.		☾ nærmest Jorden			
M.	17 Florentinus	—		Venus tuser stærkest		7,38 1	20,24 a
Ti.	18 Flyttedag	0	24	Lukas Evangelist		8,54 1	21,52 a
O.	19 Balthasar	1	46	Sol. op 6. 49' n. 16. 59'		10,22 1	23,18 a
T.	20 Felicianus	3	7	Tusmørket varer 42'		1,35 1	
F.	21 11,000 Jomfr.	4	28			0,18	12,40 2
L.	22 Cordula	5	47			1,07	13,24 2
44. Uge. Den Værkbrudne , Matth. 9, 1—8.							
2. Række, Joh. 1, 35 til Enden.							
S.	23 19.S. e. Trinitat.	16	39	N. Søren		1,57	14,14 2
		M.		☉ n. M. 9. 42'			
M.	24 Proclus	17	7			2,41 1	14,58 2
Ti.	25 Crispinus	17	42	Sol. op 7. 4' n. 16. 43' Tusmørket varer 43'		3,17 1	15,36 2
O.	26 Amandus	18	23			3,54 2	16,16 1
T.	27 Pr. Valdemar	19	12	Sem		4,32 2	16,52 1
F.	28 Caroline	20	8	Simon og Judas		5,05 2	17,27
L.	29 Narcissus	21	9	Marie Sophie Freder.		5,36 1	18,04
45. Uge. Bryllupsklæderne , Matth. 22, 1—14.							
2. Række, Matth. 21, 28—44.							
S.	30 20.S. e. Trinitat.	22	14	Louise Charl. Absalon		6,13 1	18,49 a
		M.		☾ fjernest Jorden			
M.	31 Louise	23	21	Reform. Begyndelse		6,58	19,37 b
				♄ f. Kv. 8. 45'			

November 1938		O.C.N.	Slagtemaaned. 30 Dage	<i>Se Anm 3.S. Højvande</i>	
		N.		Fm.	Em.
Ti.	1 Alle Helgen	—		7,65	20,38 b
O.	2 Alle Sjæle	0 30	Sol. op 7. 18' n. 16. 27' Tusmørket varer 45'	9,00	21,48 b
T.	3 Hubertus	1 40		10,13	23,00 b
F.	4 Otto	2 52		11,20	23,59 a
L.	5 Malachias	4 6			12,16 1
46. Uge. Jesus prædiker om Salighed , Matth. 5, 1—12. 2. Række, Matth. 5, 13—16.					
S.	6 21.S. e.Trinitat.	5 23	Leonhardus	0,46	13,03 1
M.	7 Engelbrecht	16 3	☉ f. M. 23. 23' Maaneformørkelse Uranus i Opp. m. Solen	1,31	13,49 2
Ti.	8 Claudius	16 40		2,15 1	14,32 2
O.	9 Theodor	17 26	Sol. op 7. 33' n. 16. 13' Tusmørket varer 46'	2,55 2	15,11 2
T.	10 Luther	18 25		3,34 2	15,55 2
F.	11 Morten Bisp	19 34	☾ nærmest Jorden	4,18 2	16,42 1
L.	12 Torkild	20 51		5,00 2	17,27 1
47. Uge. De 10,000 Pund , Matth. 18, 23 til Enden. 2. Række, Matth. 18, 1—14.					
S.	13 22.S. e.Trinitat.	22 12	Arcadius	5,44 2	18,18
M.	14 Frederik	23 34	☾ s. Kv. 17. 20'	6,33 2	19,13
Ti.	15 Leopold	—	Sol. op 7. 48' n. 16. 1' Tusmørket varer 47'	7,29 1	20,13 a
O.	16 Othenius	0 55		8,38 1	21,31 a
T.	17 Anianus	2 14		9,58 1	22,48 a
F.	18 Hesychius	3 32		11,14 1	23,55 a
L.	19 Elisabeth	4 48			12,13 1
48. Uge. Skattens Mønt , Matth. 22, 15—22. 2. Række, Mark. 12, 41 til Enden.					
S.	20 23.S. e.Trinitat.	6 3	Volkmarus	0,45	18,03 1
M.	21 Mariæ Ofring	7 14		1,33	13,52 1
Ti.	22 Fr. Ferdinand	16 17	Cecilia ☉ n. M. 1. 5' Sol. op 8. 2' n. 15. 50'	2,18 1	14,36 1
O.	23 Clemens	17 3		Tusmørket varer 49'	2,56 2
T.	24 Chrysogonus	17 57		3,31 2	15,54 1
F.	25 Catharina	18 57	Merkur størst østl. Elong.	4,05 2	16,32
L.	26 Conradus	20 0		4,41 2	17,08
49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem , Matth. 21, 1—9. 2. Række, Luk. 4, 16—30.					
S.	27 1. S. i Advent	21 6	Facundus	5,14 2	17,43
M.	28 Sophie Magd.	22 13	☾ fjernest Jorden	5,51 1	18,22 a
Ti.	29 Saturninus	23 22	Andreas	6,32	19,04 b
O.	30 Chr. 6. Fødsel	—	☉ f. Kv. 4. 59' Sol. op 8. 15' n. 15. 41' Tusmørket varer 50'	7,15	19,52 b

December 1938		O.CN.	Kristmaaned. 31 Dage	<i>Se Anm. J.S. Højvande</i>	
		N.		Fm.	Em.
T.	1 Arnold	0 31		8,07	20,47 b
F.	2 Bibiana	1 43		9,09	21,54 b
L.	3 Svend	2 57		10,22	23,05 a
50. Uge. Tegn i Sol og Maane , Luk. 21, 25—36.					
2. Række, Matth. 25, 1—13.					
S.	4 2. S. i Advent	4 13	{ Charlotte Frederikke	11,29	
M.	5 Sabina	5 32	{ Barbara	0,01	12,23
Ti.	6 Nikolaus	6 49	{ ☉ f. M. 11. 22'	0,52	13,18 1
O.	7 Agathon	8 0	{ Sol. op 8. 26' n. 15, 36'	1,46 1	14,11 1
			{ Tusmørket varer 52'		
T.	8 Mariæ Undf.	17 14		2,33 2	14,58 1
F.	9 Rudolph	18 31	{ ☾ nærmest Jorden	3,17 2	15,46 1
L.	10 Judith	19 54		4,05 2	16,37 1
51. Uge. Johannes i Fængsel , Matth. 11, 2—10.					
2. Række, Luk. 1, 67 til Enden.					
S.	11 3. S. i Advent	21 18	{ Damasus	4,53 1	17,25 1
M.	12 Epimachus	22 41	{ Crispus	5,38 2	18,13
Ti.	13 Lucia	—	{ ☾ s. Kv. 2. 17'	6,28 2	19,03
O.	14 Tamperdag	0 2	{ Sol. op 8. 34' n. 15, 34.	7,16 1	19,55 a
T.	15 Nikatius	1 21	{ Tusmørket varer 53'	8,11	20,54 b
F.	16 Lazarus	2 37		9,18	22,04 a
L.	17 Albina	3 51		10,34	23,14 a
52. Uge. Johannes' Vidnesbyrd , Joh. 1. 19—28.					
2. Række, Joh. 3, 25 til Enden.					
S.	18 4. S. i Advent	5 3	{ Lovise	11,43	
M.	19 Nemesius	6 9		0,16	12,40
Ti.	20 Abraham	7 9		1,06	13,32
			{ ☉ n. M. 19. 7'		
O.	21 Thomas	15 48	{ Sol. op 8. 40' n. 15. 35'	1,56 1	14,23
			{ Tusmørket varer 53'		
T.	22 Japetus	15 46		2,39 1	15,05
F.	23 Torlacus	17 48	{ Solhverv, korteste Dag	3,14 2	15,41
L.	24 Dronning Alexandrine	18 54	{ Adam	8,49 2	16,15
			{ ☾ fjernest Jorden		
53. Uge. Kristi Fødsel , Luk. 2, 1—14.					
2. Række, Joh. 1, 1—14.					
S.	25 Juledag	20 0		4,24 2	16,50
M.	26 St. Stephan	21 8	{ Venus lyser stærkest	4,58 2	17,25
T.	27 Joh. Evangel.	22 16	{ Sol. op 8. 42' n. 15. 40'	5,30 1	18,00 a
O.	28 Børnedag	23 25	{ Tusmørket varer 53'	6,05 1	18,37 a
T.	29 Noah	—	{ ☽ f. Kv. 23. 53'	6,43	19,16 b
F.	30 David	0 86		7,24	19,56 b
L.	31 Sylvester	1 49		8,12	20,45 b

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.**, født 26. September 1870, tiltraadte 14. Maj 1912, formælet 26. April 1898 med Dronning **Alexandrine** Auguste, født 24. December 1879.

Sønner: 1) Kronprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg, født 11. Marts 1899, formælet den 24. Maj 1935 med Prinsesse **Ingrid** Victoria Sofie Louise Margareta af Sverige, født 28. Marts 1910, Datter af Kronprins Gustav Adolf af Sverige og Kronprinsesse Margrethe (død 1. Maj 1920). 2) **Knud** Christian Frederik Michael, født 27. Juli 1900, formælet 8. September 1933 med **Caroline Mathilde**, Datter af Prins Harald og Prinsesse Helena, Børn: En Datter, født 8. Maj 1935.

Søskende: 1) **Haakon VII.**, Norges Konge, født 3. August 1872, formælet 22. Juli 1896 med **Maud**, Datter af Kong Edvard VII. af England, født 26. Nov. 1869. 2) **Harald**, født 8. Oktbr. 1876, formælet 28. April 1909 med **Helena**, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født 1. Juni 1888. Børn: a) **Feodora**, født 3. Juli 1910, formælet 9. Sept. 1937 med Prins **Christian** af Schaumburg-Lippe. b) **Caroline-Mathilde**, født 27. April 1912, formælet 8. Sept. 1933 med Prins **Knud**; (se ovenfor). c) **Alexandrine-Louise**, født 12. December 1914, formælet 22. Januar 1937 med Greve **Luitpold Alfred** til Castell-Castell. d) **Gorm**, født 24. Februar 1919. e) **Oluf**, født 10. Marts 1923. 3) **Ingeborg**, født 2. August 1878, formælet 27. August 1897 med **Carl**, Prins af Sverige, Hertug af Vestgötland, født 27. Febr. 1861. 4) **Thyra**, født 14. Marts 1880. 5) **Gustav**, født 4. Marts 1887. 6) **Dagmar**, født 23. Maj 1890, formælet 23. Novbr. 1922 med Hoffjægermester **Jørgen** Castenskiold til Kongstedlund, født 30. Nov. 1893.

Nulevende Faders Brøder: **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie**, Prinsesse af Orléans, død 4. December 1909. Børn: a) **Aage**, født 10. Juni 1887, Prins Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Grev Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 17. Septbr. 1885. b) **Axel**, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margaretha**, Prinsesse af Sverige, født 25. Juni 1899. Børn: **Georg**, født 16. April 1920, og **Flemming**, født 9. Marts 1922. c) **Erik**, født 8. Novbr. 1890, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 11. Febr. 1924 med Mr. Fred. Booth's Datter **Lois**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 2. Aug. 1897. Ægteskabet opløst 12. Febr. 1937. d) **Viggo**, født 25. Decbr. 1893, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 10. Juni 1924 med Dr. med. James O. Green's Datter **Eleanor Margaret**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 5. Novbr. 1895. e) **Margrethe**, født 17. Septbr. 1895, formælet 9. Juni 1921 med **René**, Prins af Bourbon-Parma, født 17. Oktbr. 1894.

Det fattige Menneske.

Af Leck Fischer.

Frøken Hermansen saa det hele fra sit Vindue. En lille Ladvogn med Flyttegoods kom kørende og holdt udenfor Porten. Læsset var nogle faa og fattige Møbler, en Spand med Koste, nogle Potteplanter og en Sæk Sengetøj. Kuskens sprang af, og i Løbet af et Øjeblik var Aflæsningen forbi, og Møblerne stod efterladt paa Fortovet, uden at nogen bekymrede sig om dem. Det begyndte at regne, men der skete ingenting. Fodgængere hastede forbi, men ingen tog sig af Indboet, der var forladt af Ejeren.

En ældre Dame med altfor god Tid til sin Raadighed kan ikke se paa saadan noget uden at blive nysgerrig. Frøken Hermansen ringede, og da gamle Bode kom ind, vinkede hun hende hen til Vinduet: »Se, Bode, det maa da være en Fejltagelse.«

Gamle Bode strakte Hals og rettede paa Lorgnetterne, før hun lod dem falde ned over Brystet: »Kan Frøkenen ikke se den Kone, der bærer ind? Hun kom lige nu.«

»Herind, jamen, det kan da ikke være rigtigt. Vi kan da ikke have det fattige Menneske boende her. Er der nogen Lejlighed ledig i vor Opgang?«

»Der er jo de to Værelser paa Loftet, som blev lavet om til en Lejlighed. Jeg har vist talt om det.«

»Jo, men... at vi skulde have den Type Folk.« Frøken Hermansen løftede sine Stanglorgnetter og saa ned.

»Den Dame er da ellers en net og sirlig Person, saavidt jeg kan se.« Bode svarede mildt og fortsatte glad over at kunne fortælle noget: »Viceværten fortalte mig forleden, at en Veninde til Værtens Frue snart flyttede ind.

At jeg dog kunde glemme det. Jøsses, hun kan da ikke bære det Skab alene.«

»Lad De den gode Kone om det. Er Teen færdig?« Frøken Hermansen flyttede nærmere Vinduet. En ung Mand hjalp til med at flytte en Divan ind. Betrækket var saa lappet, at Stopningerne kunde ses fra anden Sal.

»Har De set?« Hun vendte sig i et Udbrud, men gamle Bode var allerede gaaet. Frøken Hermansen kunde fortsætte sine Betragtninger alene uden at lægge Baand paa sin Nysgerrighed. I en halv Time blev hun siddende og fulgte interesseret Flytningen og den silende Regns tungsindige Nedbør.

Hun var lidt forarget paa Husets Vegne. Hun havde boet der i sytten Aar. Skulde det nu være en Fattigkaserne?

*

Men hun blev alene med sin Forargelse. Naar hun traf Husfæller paa Trappen og diplomatisk begyndte at tale om den ny Lejer, hørte hun kun gode Ord om Fru Sjøstrand. Den lille Frue tjente til Livets Ophold ved at sidde hos Børn og Syge, og Husets børnerige Familier havde forlængst prøvet hende som Aftenvagt, og de var alle tilfreds. Hun havde en forunderlig Evne til at tage Børn paa rette Maade, og naar hun saa boede saa nær ved.

Frøken Hermansen blev ærgerlig. Naar hun skulde være ærlig, havde hun egentlig slet ikke noget mod Fru Sjøstrand paa Loftet, hun saa hende jo aldrig, men hun kunde ikke glemme Flyttelættet paa Fortovet.

Og hun sagde det til Viceværtten, da hun en Dag mødte ham i Porten. I sin Beklagelse lod hun skinne igennem, at hun meget nødig vilde flytte, men hun blev jo nødt til

det, hvis Ejendommen skulde faa flere Lejere af den Slags.

Til hendes Overraskelse svarede han, at saa maatte hun jo flytte. Fru Sjøstrand generede ingen og betalte sin Leje saa godt som nogen. Det var en stilfærdig, men alligevel bestemt Irettesættelse, og Frøken Hermansen blev saa benovet, at hun vendte ham Ryggen og skyndte sig op. Hun blev aldeles forpustet. Gamle Bode maatte næsten lede hende hen til en Stol, da hun naaede ind bag Entrédøren.

»Hvad er der dog sket?« Bode spurgte, og Frøken Hermansen genvandt sit Mæle. Nu var hun i sin egen Lejlighed, nu kunde hun tillade sig at sige sin Mening.

Og saa blev hun igen overvældet. Gamle Bode svarede igen. Det var ikke sket i Aarevis. Frøken Hermansen virrede forvirret med Hovedet og vidste ikke, hvad hun skulde sige. Bode vilde ikke mere være med til at sige noget ondt om Fru Sjøstrand. Hun havde besøgt hende, og det var en rar Dame. Det var ingen Skam at være fattig.

«Har De besøgt hende?» Frøken Hermansen fattede sig saa meget, at hun kunde spørge: »Jamen, har hun da inviteret Dem?»

»Det er jo ikke altid nødvendigt at blive inviteret. Vi mødtes paa Trappen, og saa... saa... forleden Aften, da Frøkenen var ude, og jeg sad alene, saa gik jeg op og hilste paa Fru Sjøstrand.«

»Hvad talte I om?« Frøken Hermansen var igen blevet sig selv, og Spørgsmaalet blev stillet som en Kommando. Bode kom til at ryste paa Hænderne. Hun forklarede stammende, at hun ikke saadan kunde huske, hvad de havde talt om, men de havde siddet sammen i Mørke og havde haft det rart.

»Nød De noget?« Forhøret blev ubarmhjertigt fortsat, og Bode maatte atter til at svare, skønt hun helst var gaaet: »Nej, vi snakkede bare. Det vil sige, det var nu mest mig, der talte om gamle Dage. Fru Sjøstrand hørte efter.«

»Det er morsomt, at De har faaet Dem en Veninde. Det er virkelig morsomt.« Frøken Hermansen svarede spydigt. Derefter rejste hun sig. Først nu fik hun Tid til at tage Tøjet af.

Hun var meget fraværende og meget mut Resten af Dagen. Var hun helt alene? Vilde alle Husets Beboere slaa Ring om den fremmede Kvinde?

I næsten fjorten Dage blev der ikke talt om Fru Sjøstrand paa anden Sal, men derfor glemte Frøken Hermansen ikke at gøre sine Iagttagelser. Hun opdagede og blev rystet over det, at Bode benyttede enhver ledig Stund til at liste op hos sin Veninde, og hun konstaterede under gentagne og ganske umotiverede Besøg paa det Loftsværelse, der hørte til Lejligheden, at næsten alle Husets Fruer gjorde det samme. Hvad skete der oppe i den lille Lejlighed, som hun aldrig havde set. Var hun virkelig nødt til at ydmyge sig for at faa lidt at vide.

Hun holdt længe Stand. Hun maatte dog pleje sin Værdighed. Men saa faldt hun desto dybere. En Aften havde Bode taget fri for at besøge sin Søster, og saa kunde Frøken Hermansen ikke staa imod længere. Det blev mørkt, og hun sad saa alene. Var der noget ondt i at besøge en Husfælle. Hun laaste sin Dør og gik listende de mange Trin op ad.

Det kostede Overvindelse at banke paa. Hun stod længe i Tvivl, før hun vovede det.

Fru Sjøstrand saa ganske anderledes ud paa nært Hold, end hun havde tænkt sig. Den lille, graahaarede

Kone, der sad ved Bordet under Lampen med et Strikketøj lignede ikke ret meget den gamle Kvinde, som havde flyttet Møbler ind i Regnvejr. Det var jo en net og sirlig Person, som Bode sagde. Her var ogsaa rent. Frøken Hermansen havde altid haft Sans for Renlighed.

„Og De har Ingen Børn?“ forhørte Frøken Hermansen sig.

Hun havde haft Bekymringer. Hvordan skulde hun forklare, hvorfor hun kom, og hvorledes skulde hun præsentere sig, men det hele gik langt lettere end ventet. Fru Sjørstrand forstod udmærket, at en Husfælle vilde hilse paa hende, og det var jo ofte svært at sidde alene de lange Vinteraftener. Det vidste hun fra sig selv.

Frøken Hermansen huskede ikke mere, hvad hun havde ventet, men hun havde i alt Fald ikke ventet en saa venlig Modtagelse. Hun satte sig og sukkede lettet. Møblerne saa slet ikke saa ringe ud heroppe. Paa Diva-

nen laa et broget Tæppe, og baade paa Bordet og i Vindueskarmen stod friske Blomster.

»Køber De saadan Blomster?« Hun maatte uvilkaarligt spørge, og Fru Sjøstrand nikkede. Det var en af hendes faa Glæder, og hun fik nok til Føden endda.

»Og De har ingen Børn?« Frøken Hermansen forhørte videre. Hun opdagede, at Spørgsmaalet egentlig lød frittende, men da var Ordene sagt.

»Jeg har haft to, men de er begge døde. En Dreng og en Pige. Min Mand døde Aaret efter Drengen.« Fru Sjøstrand svarede paa en saadan Maade, at Frøken Hermansen mistede Lysten til at spørge om mere. I Stedet talte hun om sig selv. Det var langt lettere, og hun maatte da ogsaa fortælle, hvem hun var. Hun fortalte om de unge Aar, da hun havde været lige ved at blive gift, og om sin Ensomhed, da Forældrene døde. Det var længe siden, hun havde talt med noget Menneske om de Aar, men hun opdagede først langt hen paa Aftenen, at hun maaske havde røbet sig lidt for meget. Fru Sjøstrand forstod at lytte. Hvor mange Mennesker evnede at tie, naar andre talte? Bode forstod det ikke. Hun vilde helst afbryde og altid tale om sit eget.

Det blev sent, inden Frøken Hermansen gik ned. Da havde hun tilbragt en god Aften, skønt hun ikke havde faaet nogen Aftente. Hun var i mildt Humør og smilte, medens hun ordnede til Natten. Det var velgørende engang imellem at træffe et dannet Menneske. Dette Resultat af Aftenens Hændelser fik hende til at studse, før hun slukkede. Havde hun ikke angrebet Fru Sjøstrand og sagt stygge Ting om hende? Jo, men da kendte hun jo ikke Fruen. Hun havde bedømt hende forkert. Hun havde taget fejl, og det var vel menneskeligt.

Og Frøken Hermansen sov ind med en rolig Samvit-

tighed. Hun havde let ved at dømme andre, men hun havde aldrig svært ved at tilgive sig selv.

*

Næste Morgen fortalte hun Bode, hvad hun havde oplevet. Gamle Bode blev rystende staaende midt paa Gulvet med sin Bakke:

»Har De besøgt Fru Sjøstrand, jamen, jeg forstaar ikke....«

»Vi havde en hyggelig Aften. Jeg har taget fejl af Fru Sjøstrand, men det indrømmer jeg gerne. Hun er en tiltalende Dame. Jeg tror ogsaa, jeg vil have hende om mig, hvis jeg bliver syg.«

»Var Frøkenen længe deroppe?« Bode maatte sætte Bakken fra sig, saadan rystede hun paa Hænderne. Frøken Hermansen plejede altid at forlange en Sygeplejerske, bare hun var forkølet.

»Jeg var der nogle Timer. Bliver De syg, Bode?«

»Nej, nej, det var ingenting.« Gamle Bode beherskede sig og bar Bakken ud. Hun maatte ikke røbe sig. Frøken Hermansen maatte ikke se, at hun var bange.

Og gamle Bode listede op ad Trapperne midt paa Formiddagen, saa hurtigt de gamle Ben kunde bære hende. Frøken Hermansen havde ikke været vred, men hun maatte alligevel have Vished. Havde Fru Sjøstrand holdt ren Mund? Hvem kunde ogsaa ane, at Frøkenen vilde opsøge Fru Sjøstrand.

Til alt Held var den lille Frue hjemme. Hun saa øjeblikkelig gamle Bodes Elendighed og fik hende til at sætte sig: »Kære De, hvad er der sket?«

»De har da ikke sagt noget, kære, lille Fru Sjøstrand, De har da ikke sagt noget om Pengene?«

»Det kunde da aldrig falde mig ind. Hvorfor skulde jeg fortælle andre Mennesker, hvad De har betroet mig.«

Fru Sjøstrand talte beroligende. Trøstende tog hun gamle Bodes rystende Haand.

»Jeg fik jo Pengene til mine gamle Dage, hvis der skulde ske noget, men jeg har jo ikke Brug for Penge, og min Søster og hendes Mand trængte.... alle Børnene, de skal jo i Vej. Men jeg burde selvfølgelig have vidst, at De kunde tie. De er saadan et godt Menneske.« Gamle Bode forsvarede sig, uden at det var nødvendigt. Fru Sjøstrand bebrejdede hende ingenting.

Hun sagde blot: »Det kommer jo ikke andre ved, hvad vi taler om. Jeg ved saa meget, som ikke maa fortælles.«

*

Og det var først bagefter, at Fru Sjøstrand blev en Smule ærgerlig. Hun var ikke vred paa gamle Bode, men hun var vred paa alle Mennesker, der altid skulde betro netop hende deres tunge Hemmeligheder og svære Bekymringer. Hvorfor fandtes der aldrig nogen, der følte Trang til at fortælle hende noget glædeligt med lysende Øje og glad Mund? Hun havde haft flere Sorger i sit Liv end de fleste, og dog skulde hun stadig hjælpe andre med at bære Byrder.

Men Vreden varede ikke længe. Hun havde intet særligt at give, men fremmede Mennesker sad i hendes Stue og følte sig trøstede, naar de gik.

Der maatte være en stor og god Mening i dette, selv om hun ikke forstod den.

De nordiske Frivillige i vore slesvigske Krige.

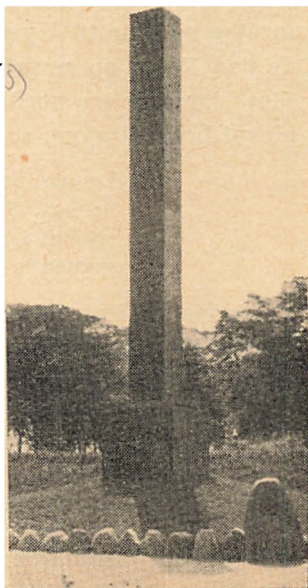
Af Chr. Bokkenheuser.

Paa Nordens Dag, den 27. Oktober 1936, afsløredes paa Toppen af Dybbøl Banke et Mindesmærke for de Frivillige fra de nordiske Riger, der i Treaarskrigen og i 1864 hjalp os med at stride for Sønderjyllands Danskhed.

Haanden, I rakte,
Ofret, I bragte,
Blodet, der randt,
sammen os bandt.

Saaledes staar der paa det Mindesmærke, der er sat i Taknemmelighed imod de over tusinde finske, islandske, norske og svenske Mænd, der i Nødens Time kom os til Hjælp.

De nordiske Frivilliges Deltagelse i vore Krige er et Udslag af den skandinaviske Idé, der fødtes i 1840erne, Aarene umiddelbart før den første slesvigske Krig; det var en fælles Følelse, der greb alle de nordiske Folk, at de i stærkere Grad, end Tilfældet er andre Steder mellem Nabofolk, hørte sammen og dannede en Enhed. Der havde allerede i Slutningen af det 18. Aarhundrede vist sig svage Spirer til denne Tanke, og i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede havde Digterne sunget Nordens Pris, men det var dog først omkring 1840, da

*Mindesmærket paa Dybbøl
over de nordiske Frivillige.*

man opdagede, at en Fare fra Syd var truende, at denne Samfølelse fik et stærkere Præg og gav sig mere synlige Udslag; det skete ved de store Studentermøder, der tog deres Begyndelse med, at en Del af den akademiske Ungdom fra København og Lund i 1843 i Fællesskab foretog en Tur til Upsala. — De mødtes i Maimø, standsede paa Vejen op gennem Sverige i Kalmar, og i det gamle Slot, hvor de tre nordiske Rigers Forening i sin Tid var blevet bekendtgjort, sang de:

Længe var Nordens
herlige Stamme
spaltet i trende
sygnende Skud.

Møderne fortsattes. Studenter fra Oslo kom til, og saa kom 1848, Oprørsbevægelsen i Hertugdømmerne, Martsdagene i København og Krigens Udbrud. Begejstringens Rus greb alle Danske, Frivillige strømmede til Hæren, og H. P. Holst sang:

Studenten lagde Bog og Pen,
for trangt blev ham hans Kammer;
Haandværkeren Musketten greb
og glemte Sav og Hammer;

selv Kunstneren, hvis stille Liv
sin Skønhed faar ved Vanen,
Palet og Pensel slængte hen
og meldte sig til Fanen.

Det var Aanden fra 48.

Mellem de Frivillige, der kom for at kæmpe i vore Rækker og for vor Sag, var ogsaa en stor Del fra de nordiske Riger. Der mødte ialt 259 fra Sverige, 114 fra Norge og ialfald 4 Islændere, rimeligvis nogle flere, der gemmer sig dels i mindre godt førte Lister og dels i den Omstændighed, at Islændere den Gang regnedes for danske.

Af disse faldt 7 Svenskere og 4 Nordmænd, medens 1 Svensker døde af Sygdom.

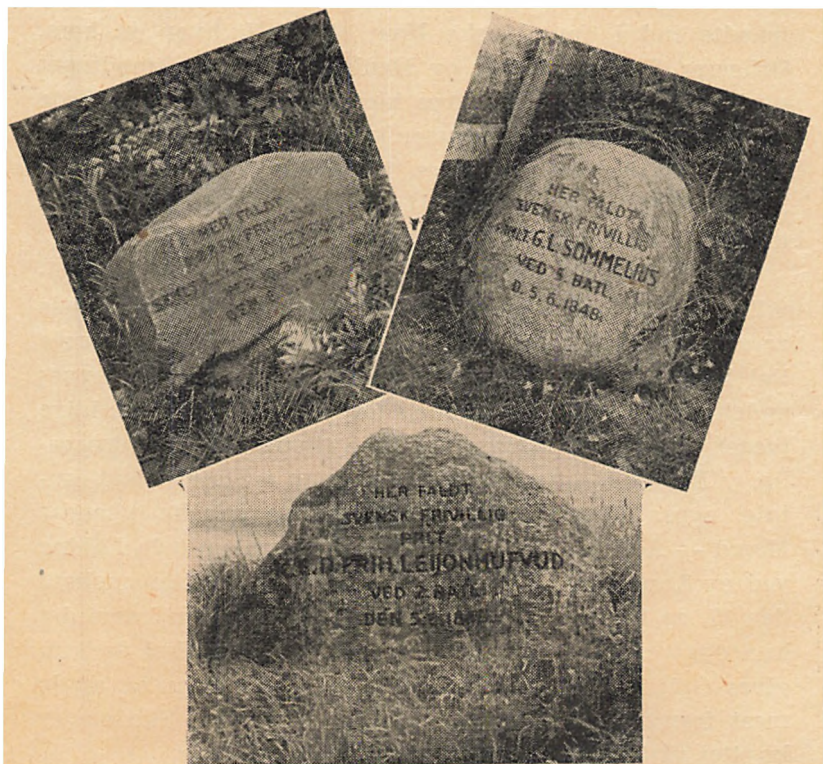
Det var i 48 — i den glade Begejstringens Tid — senere kom 64 med de tunge og mørke Dage i Dybbøls Skanser. Igen strømmede Frivillige fra de nordiske Riger til os og traadte ind i den danske Hær. Overalt, hvor de kom, Officerer, Underofficerer og Menige, blev de modtaget med aabne Arme, ved deres blotte Nærværelse sagde de os, at vi — Nordens Forposter imod Syd — ikke stod ene. Ialt mødte der 530 Svenskere, 105 Nordmænd, 7 Finner og 3 Islændere, af disse faldt 11 Svenskere og 1 Nordmand, medens 1 Svensker og 1 Nordmand døde af Sygdom.

Det vilde være en smuk Opgave at nævne alle de Frivillige fra Brødrerigerne, men det lader sig ikke gøre; dels er det for mange, og dels vilde det for langt den største Del blive en blot og bar Oprensning af ukendte Navne; endelig vilde Sandsynligheden for, at alle kom med, blive meget ringe, Bogføringen var ikke tilstrækkelig omhyggelig. End ikke alle de Faldne er man i Stand til at omtale, ogsaa blandt dem er der mange ganske ukendte Mænd — Aarøes Korps nævner saaledes blandt de Faldne ved en Landgang i Nærheden af Hoptrup Natten mellem den 17. og 18. April 1864 en svensk Frivillig, om hvem det kun opgives, at han hed Carl Anderson. Her skal da kun gives Oplysninger om nogle af de mest kendte og af de mest fremtrædende blandt de Frivillige, hvis Skæbne er knyttet til Sønderjyllands Jord.

*

Den danske Hær rykkede i April 1848 imod Syd gennem Sønderjylland, kæmpede ved Bov og mødte Tyskerne ved Slesvig — da Paaskeklokken kimed mildt. Her faldt den første af de nordiske Frivillige, Nordmanden Emil Knudsen, en ung Jurist, født i København, men op-

draget i Norge og derfor følede sig som norsk; han var Menig ved 10. Bataillon og Ven med Leopold Lovenskold, der faldt ved Nybøl den 5. Juni; denne var ogsaa traadt ind i 10. Bataillon som Menig og havde kæmpet

Mindesmærkerne over Gustaf Sommelius, Leopold Lovenskold og Erik Leijonhufvud.

ved Slesvig; han var her blandt de første, naar Bataillonnen gik frem, og han fik Lejlighed til at vise, at han havde Evner som Fører. Efter Slaget fik han Orlov, og i den danske Infanteriuniform, lyseblaa Benklæder og en lille høj rød Trøje, rejste han hjem til Oslo; her søgte han at

opflamme sine Landsmænd, og da han igen naaede Danmark, fulgtes han af en Skare unge Nordmænd, der meldte sig til Tjeneste under Dannebrog. Løvenskiold blev udnævnt til Sekondløjtnant, og som saadan faldt han. Paa Vejen fra Nybøl Mølle imod Øst, ved et Sving omtrent 350 m Vest for den nuværende Stenderup Holdeplads, staar hans Mindesten.

Den 5. Juni 1848 faldt ogsaa to andre Frivillige, de svenske Løjtnanter *Gustaf Sommelius* og *Erik Leijonhufvud*. *Sommelius* var i København, da Oprøret brød ud, og han følte Trang til at være med i Kampen; men før han traf sin Beslutning, vilde han vide ordentlig Besked, han vilde ikke sætte Livet paa Spil uden at være sikker paa, at Retten var paa Danmarks Side; han opsøgte derfor Historikeren *Frederik Barfod* og forklarede denne, hvad han ønskede at vide; *Barfod* gav ham et Foredrag om Danmarks Historie fra *Uffes* Kamp paa *Ejderøen* og Bygningen af det ældste Dannevirke til den 24. Marts 1848, da Prinsen af *Nør* i dansk Generalsuniform paa Paradepladsen i *Rendsborg* opfordrede Soldaterne til at følge sig imod Danmark, og *Sommelius* gik tilfredsstillet bort. Faa Dage efter meldte han sig ved Hæren og i Nærheden af *Dybbøl Kirke* faldt han. *Leijonhufvud* var ansat ved 2. Bataillon, der under Kampens sidste Afsnit havde Plads paa højre Fløj af Stillingen paa *Dybbøl Banke*. Under Fremrykningen herfra steg han op paa et Gærde for at kunne overse Fjendens Stilling, men pludselig slog han sig for Brystet og styrtede ned paa Vejen; Blodet strømmede ud af hans Mund, og kort Tid efter døde han, mens Folkene omkring ham drog videre fremad, og Signalet »Avancer« blandedes med Troppernes Hurraraab.

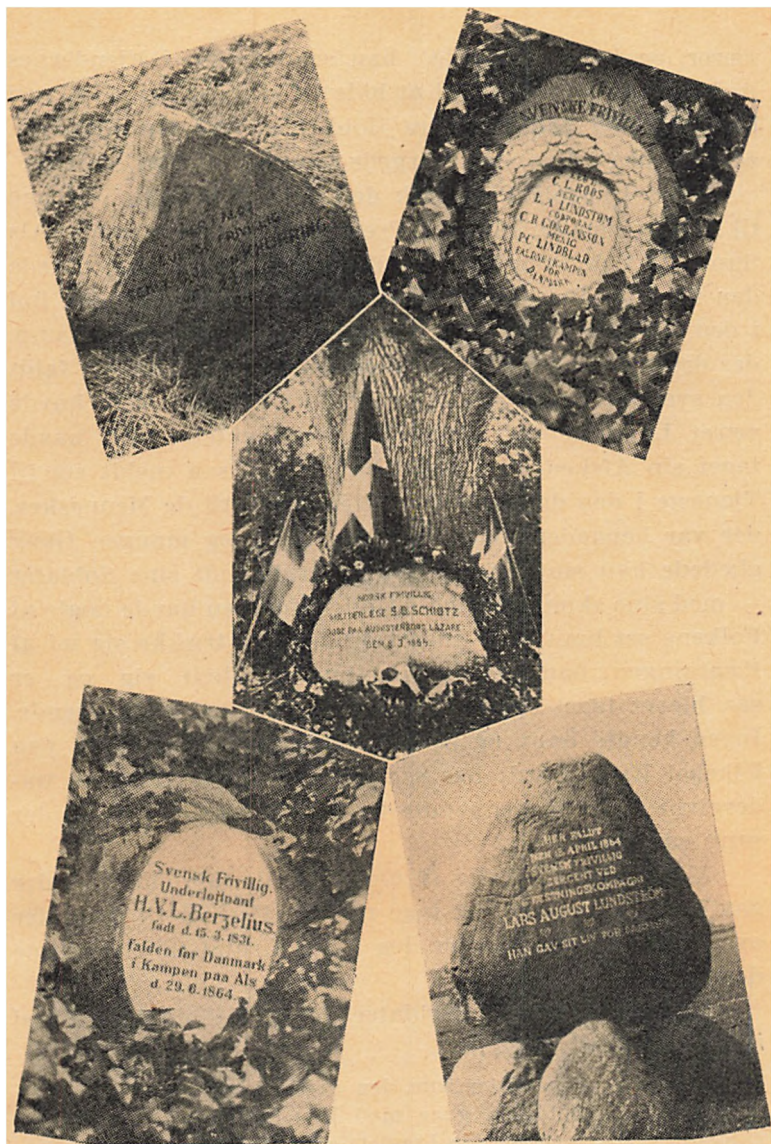
*

Den første blandt de nordiske Frivillige, der i 1864 gav Livet for vor Sag, var den norske Militærlæge Søren Schiøtz; han virkede bag Dybbølstillingens Front — i Lazaretternes Sygestuer — og var paa en Tur ovre i Stillingen for at se til Kammeraterne blevet forkølet; da han kom tilbage, maatte han gaa til Sengs, og paa Augustenborg Lazaret, hvor han selv havde passet Syge og Saarede, døde han den 8. Marts.

Den 28. Marts faldt den første af de nordiske Frivillige, Svenskeren Gustaf Göransson; han hørte til den stockholmske Livgarde og var hos os ansat som Korporal ved 2. Regiment, men iøvrigt vides intet om ham.

I Midten af Marts Maaned meldte den svenske Artillerisergent Lars Lundström sig til Tjeneste ved Kaptajn Hertels Fæstningskompagni paa Dybbøl. Han var i sit Hjemlands Hær ualmindelig agtet og afholdt, og det var med Sorg, at Kammeraterne ved Göta Artilleri saa ham drage bort til Eventyret i Danmark. Paa Dybbøl fik han Plads i Skanse IX, og her stod han, da Stormen fandt Sted den 18. April; fra hans Kanoner sendtes Skud paa Skud ud iblandt Fjenderne, men disse var for mange, og trods al Tapperhed fra Forsvarernes, Infanteristers og Artilleristers Side, stod de tilsidst inde i Skansen; det kom til Haandgemæng, og med Sabel i Haand faldt Sergent Lundström.

Paa Dybbølstillingens venstre Fløj kæmpede samme Dag Sekondløjtnant Gustaf Knorring, han var svensk Officer, men tilhørte en finsk Slægt. Han var Fører for et halvt Kompagni, der havde besat Løbegraven lige sydfor Skanse II, og da Stormkolonnen, der havde denne Skanse som Maal, blev modtaget med Kardæskskud fra Løjtnant Ankers Artillerister, bøjede den af, og en Del gik imod Løbegraven. Knorring skød selv med Folkenes Ge-

Mindesmærkerne over Gustaf Knorring, Gustaf Göransson (o. fl.), Søren Schiøtz, Henrik Berzelius og Lars Lundström.

værer, og hver en Kugle, han sendte ind i Fjendernes Rækker, fik sin Mand til at bide i Græsset; da Kampen blev ført ind paa nærmere Hold, trak han sin Revolver, og med den i Haanden værgede han sig, til han segnede.

Efter Dybbøls Fald trak den danske Hær sig tilbage til Als, og den 29. Juni gik Preusserne over det smalle Als Sund, drev de svage danske Forposter tilbage og erobrede den nordlige Del af Kær Halvø; vore Tropper blev sat ind i den Hensigt at standse Fjenderne, og midt i den Kamp, der drejede sig om Chr. Berthelsens Gaard i Kær By, faldt den svenske Løjtnant Henrik Berzelius. Han havde været Løjtnant ved Jönköping Regimentet, men havde taget sin Afsked, og i April havde han saa meldt sig til Tjeneste i den danske Hær. Han hørte til de Mennesker, der var benaadede med Sangens Gave, og mangen Gang glædede han sine Omgivelser — heriblandt sine Soldater — med sine skønne Sange. Under Kampen havde nogle af Folkene set ham blive saaret og derefter trække sig ud af Fægtningen; han har da rimeligvis forblødt sig og er saa blevet taget op af Preusserne som død eller døende. Ingen kendte ham, og hans Lig blev derfor udstillet paa Ulkebøl Kirkegaard; her saa nogle af hans tidligere undergivne ham og genkendte ham som »den Løjtnant, der sang saa smukt«.

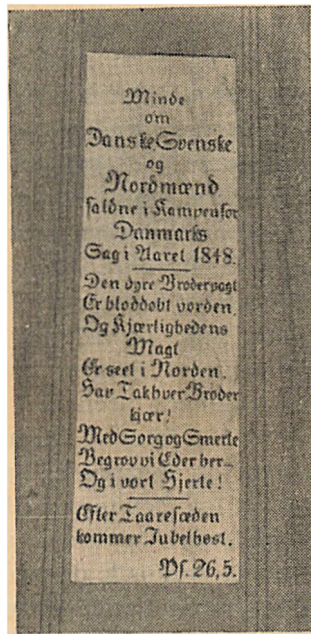
Man er let tilbøjelig til mest at ville tale om dem, der gav Livet i Kampen, og tage mindre Hensyn til dem, der overlevede Krigen; der er dog ingen Grund til at glemme dem.

Hostrup skriver i »Soldaterløjer« om Soldatens Færd under Indkvarteringen:

Saa bister som den vrede Bjørn
Soldaten gaar mod Fjenders Flok,
men og for Landets egne Børn
han til kan være farlig nok.

Ordene passer paa den svenske Løjtnant Christer Abrahamsson. Han var ansat ved 3. Jægerkorps og kæmpede med dette i 1848 ved Haderslev. Paa Lerbæk Mark, hvor Kong Frederik VII holdt Revy, modtog han af Kongens Haand en Guldmedaille »For Tapperhed«, og hen paa Efteraaret vendte Jægerkorpset hjem til sin Garnisonsby, Nyborg. Her kom han som Gæst i den velstaaende Prokurator Saxtorphs Hus, og inden Signalet midt i Dceember kaldte til Afmarch, havde han forlovet sig med Datteren. I det følgende Aar kæmpede han ved Graasten og paa Dybbøl, og den 6. Juli ved Fredericia blev han saaret; i September 1849 tog han sin Afsked og med 50,000 Kr.

traadte igen ind i den svenske Hær. Han giftede sig med sin Nyborg-Brud, og de fik to Børn, en Søn, der døde i en ung Alder, og en Datter, der blev gift med en svensk Officer, og som først døde i 1927; i sit Testamente havde hun betænkt sin Moders Fødeby

Mindesmærket paa Dybbøl fortæller, at vi Danske ikke har glemt og ikke vil glemme de nordiske Brødre, der i Trængselernes Aar kom os til Hjælp og kæmpede i vore Rækker og for vor Sag — Sønderjyllands Danskhed.

Taale paa Obeliskken paa Sønderborg Klitkegaard fra 1848.

Det hændte en Sommer - - -

Af Vidar Bruun.

Der er Travlhed paa Kajen, hvor Amerikabaaden om faa Øjeblikke skal lægge til. Det er højt Sommervejr med knaldende Sol, og de tilstrømmende Mennesker er i deres fineste Puds. Der er Familier, som skal modtage kære Slægtninge fra det fjerne Vesten, Mødre, der har vanskeligt ved at skjule deres Bevægelse over at skulle gense Sønnen efter de mange Aars Adskillelse, der er blomsterbelæssede unge Piger, der er opfyldt af Spænding over det eventyrlige, som ventes ude fra det solglitrende Øresund, Børn, der slaar Ventetiden ihjel med allehaande Narrestreger, værdige Fædre af alle Aldersklasser og Samfundstrin, Onkler, Tanter og Bedsteforældre, og i en lille Gruppe for sig staar en højtidelig Modtagelseskomité, der skal byde en berømt Udlænding, der vil gøre Landet »den Ære«, Velkommen. Automobilernes store Rækker kører op, Lastbilerne parkerer, Dragere, Havnearbejdere, Politi og andre Autoriteter møder frem, og i Havnebassinet piler smaa, raske Baade frem og tilbage. En lys, munter, forventningsfuld og bevæget Stemning hviler over hele det brogede og farvestraalende Sceneri.

Omsider dukker Skibet frem af Disen langt ude. Uroen vokser, man trænges og skubbes og spejder med Haanden for Brynene for at faa det første Glimt af Amerikabaaden, der vokser sig større og større, alt som den nærmer sig. Nu lyder der Hornmusik derude fra. Man lytter. Tonerne af »Der er et yndigt Land« bæres ind mod Land, og de bevæger Sindene, mangt et Øje dugges. Man forstaar, hvad det betyder for de hjemvendende at kunne hylde Fædrelandet, hvis elskede Jord de om faa Minutter

efter mange Aars Fravær atter skal betræde: Der er et yndigt Land, det hedder gamle Danmark.

Publikum paa Land synger med, og fra Skibet lyder ogsaa Sang; dets Passagerer er nu bleven synlige. Der vin-kes fra Kajen og fra Skibet, svinges med Hatte, viftes med Lommetørklæder og smaa Dannebrogsgflag, der raabes fra Kaj til Ræling og fra Ræling til Kaj, og Hurraraabene tordner ud i den solmættede Luft. Langsomt og majestætisk glider det store Skib ind og fortøjer. Passagererne gaar fra Borde. Velkomstscenerne er mange, muntre og rørende. Modtagelseskomitéen fører med dybeste Ærbødighed den berømte Udlænding til en Privatbil, Journalister interviewer ham undervejs, og Pressefotografer »tager ham« lige til det Øjeblik, da han kører bort.

Endnu er der Passagerer, der gaar over Landgangsbroen, og blandt disse lægger den opmærksomme Tilskuer Mærke til en høj, kæk ung Mand i Slutningen af Tyverne; han har et frejdigt Ansigt, en utvungen naturlig Maa-de at føre sig paa, han er klædt i et kombineret Sports- og Spadserekostume. Han er alene, og der er ingen, der modtager ham. Han venter heller ikke nogen, men han følger med Øjnene mange af de hjertelige Modtagelses-scener, der udspiller sig paa Kajen.

Da han endelig staar paa Jorden, er det, som han med hver Pore indaander Fædrelandets Luft, og hans Øjne straalere. Hjemme igen! Han ser sig om efter en eller anden, hvis Haand han kan trykke, og som kan sige: Velkommen hjem! til ham, og han faar Øje paa to mærkelige Skikkelser, en lang, tynd, mager Mand og en lille, tyk Fyr, der nærmer sig i Ilmarch langt borte fra. Hans Ansigt bliver et stort Smil, jo nærmere de kommer. De ser sig om til Højre og Venstre, og stiler saa, svedige og forpustede, lige løs paa ham. De river Huerne af og vil snakke i Munden paa hinanden, men den Lange skubber

værdigt sin tykke Stalbroder til Side og spørger med et lille Buk:

— Var der noget, vi kunde være den Herre behjælpelig med?

Den Fremmede ser et Øjeblik smilende fra den ene til den anden. Saa siger han, idet han rækker Haanden ud:

— Det var der, ja. Sig Goddag til mig!

Lidt overraskede og betuttede tørrer de omhyggeligt højre Haand af og ryster derpaa hjerteligt den Fremmedes Haand.

— Og saa skal I sige: Velkommen hjem!

Den Tykke skynder sig at sige: Tak, i Lige Maade! Men hans Kammerat ser misbilligende paa ham, skubber ham værdigt til Side, ryster paany den Fremmedes Haand og siger:

— Velkommen hjem! Hvordan har De haft det?

— Tak, udmærket! — — Og saa skulde vi vel til Forretningerne?

De nikker ivrigt bifaldende.

Den Fremmede noterer noget ned paa et Stykke Papir og rækker det til den Lange.

— Her er min Kahyts Nummer, og nedenunder har jeg skrevet min Adresse. Hent min Kuffert og bring den til mit Hotel. Her er noget for Jeres Ulejlighed.

— Mange Tak, siger den Tykke, men den Lange skubber ham til Side, idet han med Selvbevidsthed slger:

— Tak, men vi modtager ikke Betaling, før Arbejdet er gjort. Vi arbejder efter Timebetaling.

Den Fremmede putter leende Portemonnæen i Lommen, springer derpaa ind i en Bil og kører bort, vinkende til sine nye Venner, der vinker igen. Saa ser de hovedrystende paa hinanden og sjosker afsted for at faa Kufferten udleveret. Et Øjeblik efter vender de tilbage med den; den er stor og tung, saa de maa bære hver i sin

Hank. De sætter den ned for at studere Sedlen med Adressen, men idet den Lange tager den op af Lommen, flyver den fra ham og daler ned paa Vandet og forsvinder.

De sætter sig paa Kufferten sveddryppende af Forskrækkelsen og Forsøgene paa at fange Papiret, inden det fløj ud over Bolværket, og de ser meget triste ud.

— Havde vi endda blot taget imod Betalingen forud, saa havde vi vort paa det Tørre! sukker den Tykke. Men Du skal jo altid være saa forretningsmæssig og formel. Hvad skal vi nu gøre med det tunge Apparat her?

De undersøger Kufferten paa alle Ender og Kanter. En Politibetjent gaar forbi og fikserer dem skarpt. Den Lange bliver synligt forlegen og genert, den Tykke skælver i Knæene. Saa tager de stille fat i hver sin Hank og sjosker af med Kufferten.

Imidlertid nærmer Bilen med den Fremmede sig en Villa paa Østerbro, netop som denne forlades af en stor Selvejerbil, paa hvis Trinbrædt er spændt Bagagegitre, bag hvilke der er tæt stuvet med Bagage, ligesom ogsaa paa Bagageholderen bag paa Vognen. Selvejerbilen forsvinder i en Støvsky, medens den Fremmede, der aabenbart ikke har set den, stiger ud af sin Bil og gaar til Villæns Entrédør. Han ringer paa. En køn og koket Husassistent lukker op.

— Mit Navn er Henry Stout, præsenterer den Fremmede sig. Træffer jeg

— Nej, det var rigtignok meget kedeligt. Herskabet er rejst paa Ferie, næsten lige i dette Øjeblik, svarede Pigen og føjede rapt til: De maa have mødt Bilen, hvis De da ikke er kommet fra den modsatte Vej.

— Det er jeg formodentlig nok, svarede Henry oprømt, for Ferierejsen gælder vel ikke Amerika?

— Gud nej Herskabet er da rigtignok bare taget

paa Motor Camping, fniste Pigen. ·Og det vil nok vare et Par Maaneder, før de vender hjem.

— Saa tager jeg ud paa Landet til dem.

— Men jeg ved slet ikke, hvor Direktør Holmer med Familie ferierer. De vidste det ikke selv. Frk. Julie sagde til mig: »Vi slaar Lejr, hvor der er idyllisk, kønt og roligt, det er — aa, saa romantisk og — aa, saa eventyrligt!«

— Frøken Julie?

— Ja, det er Fruens Søster. Hun er altsaa med. Og saa er Direktøren og Fruen og Ketty og den Forlovede med. Ialt er de fem, saa der maa sidde en over i Bridge, sagde Pigen rapmundet.

— Men De er da ikke bleven daarlig? udrød hun medfølende, da Henry pludselig er bleven bleg og Smilet stivnet paa hans Læber. Vil De sidde lidt ned, det er maa-ske Varmen! fortsatte hun. Jeg er ganske vist afene hjemme, men De ser saa rar ud, saa jeg tør nok lukke Dem ind.

— Nej Tak, jeg fejler intet, svarede Henry lavmælt. Han sagde brat Farvel og skyndte sig bort.

Men hvis ikke Pigen tog fejl, saa standsede han et Stykke nede ad Vejen, skjulte Ansigtet i sine Hænder, og hans Skuldre bevægede sig, som om han hulkede.

Da Henry Stout et Par Timer senere naaede sit Hotel, træt og trist i Humøret, var hans Kuffert endnu ikke kommet. Det var besynderligt. Adressen kunde da ikke misforstaaes Naa, den maatte jo snart være her!

Straks efter, at han er kommet ind paa sit Værelse, slaar han op i Telefonbogen, griber Telefonen og forlan-ger et Nummer, og hans Ansigt klares op, da han faar Forbindelsen.

— Er det Dr. Strøm Goddag du! ja, nu er det jo nogle Aar siden det er Henry ja, Henry Stout .. lige kommen hjem fra Amerika Om jeg bliver hjemme? Ja, jeg havde jo tænkt mig at blive her hele Somme-

ren, maaske længere endnu; men nu ser det ud til, at det kun bliver et Par Dage jeg ved ikke rigtig er ikke rigtig klar over noget som helst besøge dig og din Kone i Aften? Det vilde jeg jo unægtelig meget gerne, men naa, ja, saa kommer jeg, Tak skal du ha'! Lægger Telefonrøret og siger for sig selv:

— Ja, han er det samme brave Hjertemenneske som i vor Ungdom! Jeg har maaske godt af at adsprede Tankerne lidt hos en gammel Ven!

*

Ud ad den solbeskinnede Landevej, mellem bølgende Kornmarker, gennem Skove og Landsbyer kører en stor Privatbil. Den har Bagage spændt paa Siderne og bagpaa, og et muntert Selskab fylder dens indre Rum, nemlig Direktør Holmer, en jovial, lidt før Herre i Slutningen af Fyrrerne, han er Bilens Betvinger, Fru Holmer, hans Hustru, en meget leende Dame, der trods sine 46 Aar har bevaret meget af sin Ungdoms Skønhed, Frk. Ketty, en blomstrende ung, lys Pige paa 26 Aar, Frk. Julie, en 35-aarig Dame, der sværmer for Poesi og Skønhed, Romantik og Eventyr, og Ingeniør Kraft, en Herre af ubestemmelig Alder, engelsk Snit, inkarneret Shagpiberøger. De er alle i Støvfrakker. Af og til standser Bilen ved en eller anden smuk Plet, hvis Chancer som Lejrplads drøftes, men kasseres. Man maa kunne finde noget, der er endnu bedre, og først ud paa Eftermiddagen finder man den ideelle Campingplads. Den ligger i Udkanten af et Krat og skraaner ned til en Fjord. Her er Idyl og Skønhed og alt, hvad selv det mest romantisk kræsne Hjerte kan begære. Her er Læ fra Krattet, her er Morgensol og her er tilstrækkeligt skraat til, at Regnvandet hurtigt kan finde Afløb.

— Netop saadan skal det være! udbød Holmer be-

gejstret, da han stiger ud af Bilen. Og nu rask i Gang med Arbejdet!

Alle tager fat. Først rejser man et større Telt til de tre Damer, derefter et mindre til de to Herrer. Saasnart Damereltet er rejst, pakkes det medbragte »Campkooken« ud, og Fru Holmer og Ketty gaar i Gang med at koge Kartofler

Aftenens blide Fred sænker sig over Landskabet.

og stege Rødspætter, medens Frk. Julie indretter Teltet og dækker Bord udenfor.

Medens Aftensmaden fortæres af det lille Selskab med glubende Appetit, gaar Solen ned ude over Fjorden og Aftenens blide Fred sænker sig over Landskabet. Efter Madsen serveres Kaffen. Kraft tænder sin Pibe, Holmer ryger Cigar, Damerne Cigaretter, men Frk. Julie sidder med Blikket drømmende og fortabende sig i det fjerne over Fjorden. Hun nynner for sig selv: »Jeg tror, der er skønnest i Danmark«.

— D e t er der, siger Holmer. H v o r er der ikke kønt i det lille dejlige Land! Og saa stemmer de alle i med Mid-sommersangen: Vi elsker vort Land.

Sangen besvares udefra Fjorden af unge Stemmer, og lidt efter glider en Baad ind mod Bredden ved Lejren. Baa-den er bemanded med to unge Mænd, der passer Sejlene, og i Bagstavnen sidder en ung Pige ved Roret. Ketty ken-der hende fra en Forretning inde i Byen, hvor hun er Eks-peditrice. Bekendtskabet fornyes hurtigt, de unge Menne-sker inviteres paa Kaffe sammen med det Holmerske Sel-skab, og for at kvittere for denne Gæstfrihed indbydes Ketty og Frk. Julie til en lille Sejl tur i Solnedgangens Skær.

— Tag I kun med, siger Holmer, saa bliver vi Gamle hjemme og passer paa Lejren!

Saaledes skete det da, at de fem unge Mennesker lidt efter befandt sig ude i Fjorden og følte sig saa godt i hin-andens Selskab, som om de havde kendt hinanden i lange Tider.

— Vil Damerne være med til Sankt Hans Baal i Par-ken ved det døde Slot? henvendte en af de unge Mænd sig til Ketty og Julie.

— Det døde Slot — det var da et svært romantisk og uhyggeligt Navn, udbrød Ketty.

— Fortæl om det, Jack, sagde den unge Pige i Baa-dens Bagstavn.

Og Jack fortalte:

— Det døde Slot eller Spøgelsesslottet, som man og-saa kalder det, ligger ikke ret langt herfra. Et Stykke op-pe ad Fjorden kan man skimte dets stærke, mørkerøde Mure mellem Træernes Løvmasser. Fæstningsstærk og herremandsmyndig hæver det sig op i det blide Landskab. Men Indtrykket af Kraft og Styrke forsvinder næsten ganske, naar man kommer op i Slottets Nærhed. Da gribes

man af dets forunderlige Øde og den uhyggelige Tomhed, der hersker her, hvor ingen Mennesker har boet i langt mere end en Menneskealder. Forfaldet gror som en usynlig Tornerosehæk om det uddøde Slot, tomme og udtørrede ligger de gamle Borggrave. To brolagte, hensmuldrede Dæmninger fører over dem ind til Borggaarden. Der er intet Liv at spore noget Steds, de mange Vinduer er som udslukte Øjne, man aner, at intet Liv kan røre sig bag dem. Kun oppe paa Tagrygningen holder Dødsfuglene til, her sidder en Mængde skrigende og flaksende Krager. Det er en Ørkenvandring at gaa rundt i Slottets øde Sale, hvor hist og her staar en gammel Ovn, ses et Stukloft, der engang har været smukt, eller en Stump malet Tapet. Inde i Riddersalen kan man dog endnu se Vægmalierier. Et af dem forestiller Sabinerindens Rov, og her er Stukloftet prydet med et allegorisk Maleri i Midten. Ogsaa i det nordlige Gavlværelse finder man et Maleri, et Kvindeportræt, forestillende en Dame fra det 18. Aarhundrede, i fin, kniplingsprydet Brokadeskjole og med Blomster i den pudrede Paryk. Hvem hun er, ved ingen, men paa Egnen fortæller man, at det er Billedet af den Dame, der gaar igen hver Nat paa Slottet.

Fra dette Værelse kommer man ad en bred og lav Dør ind i et Sovegemak. Der er halvmørkt herinde, de to Vinduer er tilskoddede og forsvarligt spigrede, kun gennem et Vindue i Gavlen falder Dagslyset sparsomt ind, thi det maa bane sig Vej gennem Grenene af en stor Kastanie, der har skudt sig op fra den udtørrede Borggravs Bund. Herinde kulminerer Uhyggestemningen, thi i Værelsets Baggrund staar en stor, nøgen Himmelseng. Den er kun af Fyrretræ, men den har engang været elegant betrukket, fra Sengehimmelen hænger der endnu et Par Tøjtjavser ned. Paa Sengens store, snavsede Madras ses en brunlig Skjold. Det er — fortæller Sagnet — Blodplet-

ten, Mindet om den Udaad, Damen i Brokadeskjolen paa Væggen i Gavlværelset har begaaet ved i Skinsyge at myrde sin sovende Gemal og kaste hans Lig ud gennem et af de nu tilspigrede Vinduer. Men samme Nat, hun begik sin Udaad, skal Samvittigheden have plaget hende saa kraftigt, at hun maatte søge Fred i Borggraven. Hun styrtede sig ud gennem det Gavlvindue, hvorigennem man kan skimte hendes Portræt. Men skønt hun saa kraftigt maatte bøde for sin Ugerning, fandt hun dog ikke Fred i Graven. Hver Nat har hun siden da fredløs vandret om i Slottet, og som en anden Lady Macbeth gnider hun Blodpletterne paa sine Hænder. —

Ja, saadan fortæller Sagnet, og Befolkningen tror fuldt og fast, at det er, fordi det spøger paa Slottet, at det er ubeboet; der fortælles om modige Mænd, som forgæves har forsøgt at opholde sig en Nat bag Slottets massive Mure.

— Det var uhyre spændende og romantisk, sagde Frk. Julie med et drømmende Blik ud over Søen i den Retning, hvor det døde Slot skulde ligge.

Baaden havde atter nærmet sig Bredden, hvor Holmer i Skovmandsskjorte, Kraft i Prærieskjorte og Fru Holmer i et klædeligt Lejrkostume ventede paa Ketty og Julie.

Man hilste gensidigt, og Holmer truede spøgende ad de unge Mennesker, medens Kraft udsendte vældige Røgskyer fra sin Pibe.

— Far, var det første, Ketty sagde, da hun sprang ud af Baaden, vi tager alle op i det døde Spøgelsesslots Park i Overmorgen til Sankt Hans Baal!

*

Paa samme Tid rejste man sig fra Middagsbordet hos Dr. Strøm, Husets Herre og Frue samt deres Gæst. Henry Stout.

— Jo. siger denne sidste jeg var skam nervøs komme her i mit Rejsetøj! men hvad skulde jeg gøre? Kan De begribe det med den Kuffert, Frue? Jeg tænkte skam en Overgang paa at ringe Afbud.

— Det manglede bare, lo Strøm ringe Afbud, som om du behøvede at pynte dig for at komme hos en gammel Ven! Naa, men lad os gaa ind paa mine Enemærker og faa lidt Røg i Munden, medens min Kone ser til Børnene.

— Vi er heldigvis ikke vokset fra hinanden, begyndte Strøm, da de to Herrer havde faaet anbragt sig med en Cigar i de dybe Lænestole. Ti Aar er en lang Tid, men vi kan da ligesom i gamle Dage sidde sammen uden at behøve at overanstrengte vore Talegaver. Skade, at du ikke vil slaa dig til Ro herhjemme! Og hvorfor kan du ikke? Du er jo rig nok, saa du kan indrette dig, som du vil.

— Det var jo egentlig ogsaa min Tanke. Jeg vilde købe mig en eller anden større Landejendom i en smuk Egn — hvis

— Hvis —?

— Naa, ja, hvis alt var gaaet efter mit Hoved. Men desværre, det første, jeg erfarer, straks efter at jeg er kommet i Land, er at alt er slaaet i Stykker for mig.

Efter en Pause fortsatte han:

— Jeg vil fortælle dig det hele, som det er, saa kan du selv dømme om min Stilling. Kan du huske en straalende Foraarsdag i Maj Maaned det Aar, som jeg rejste om Efteraaret. Du og jeg var, som saa mange Gange før, taget paa Cykletur sammen. Vi var unge og sorgløse. Livet var lyst og dejligt. Vi spiste vor Lommemad paa en herlig gammel Kæmpehøj med Udsigt over Sø og Skov. Du var Digter dengang, og du sad og fantaserede over, hvilke Hemmeligheder om vore Forfædres Liv, Højen kunde afsløre, om vi aabnede den. Og du fortalte mig om vort

Lands Minder, som de fremtræder for os i Naturen, i de gamle knudrede Ege, der er Ætlinge af vore Stamfædres Træ, som igennem Tiderne har skygget over Dysser og Jættestuer og Kæmpehøje. Du sagde, det var et helligt Sted, vi havde slaaet os ned paa, og pludselig bredte du Armene ud mod Landskabet, der laa foran os, og du improviserede fire Linjer, som har fulgt mig under min Ud-lændighed og altid holdt min Længsel efter Hjemlandet brændende. Du improviserede:

Hvor er vort Fædreland dog smukt,
med Hav og Sund og Bælt og Bugt,
med Skov og Bakkehæld og lyse Strande,
med Moser og med fiskerige Vande.

Strøm nikkede smilende ved Erindringen om den-gang. Henry fortsatte:

— Du stod i Begreb med at skulle have din medicinske Eksamen, jeg var Student paa andet Aar og vidste endnu ikke, hvor jeg vilde gøre min Indsats i Livet. Jeg var forældreløs, og du ved, at min Uddannelse blev bekostet af min Onkel, Konsul Holmer, der ofte, men til ingen Nytte desværre, foreholdt mig, at jeg maatte tage alvorligt fat paa et Fagstudium, spænde Senerne for at blive til noget. Han havde flere Gange truet mig med at tage al Understøttelse fra mig og lade mig sejle min egen Sø, Det er et gammelt Romantrik, tænkte jeg, og saa bekymrede jeg mig ikke mere om den Ting.

Naa, der skete jo ikke meget paa vor Cykletur. Og dog skete der noget, der fik en afgørende Indflydelse paa hele mit Liv. Kan du huske, at vi traf min Kusine, Kitty. Hun havde i et Aars Tid været paa en Kostskole i Frankrig, og hun var da med sine 16 Aar en overordentlig smuk Pige. Hun var sammen med nogle Veninder.

— Ja, og saa bortførte hun dig, det husker jeg godt, afbrød Strøm.

— Ja, vi gik en Tur alene sammen i Skoven, og paa denne Tur betroede hun mig, idet hun saa mig alvorligt ind i Øjnene, at hendes Far var meget vred paa mig, og hun sagde: »Henry, du maa tage dig sammen og blive til noget!« Og lidt senere tog hun mig i Haanden og sagde: »Henry, jeg holder saa forfærdelig meget af dig, at det vilde bedrøve mig, hvis du ikke gør dig Umage for at komme frem!« Jeg slog det hen, og vi vendte tilbage til jer andre. Jeg anede jo ikke dengang, at Ketty, som du siger, virkelig havde bortført mig — bortført mit Hjerte.

Saa kom Bruddet med min Onkel. Han gav mig Penge og forlangte, at jeg skulde bryde mig en Bane i Udlandet. Jeg rejste til Amerika, hvor saa mange forlorne Sønner er gaaet tilgrunde og nogle faa Stykker er blevet til noget. Jeg kom heldigvis til at høre til de sidste. Fordi jeg opdagede, at en ung Pige paa 16 Aar havde taget mit Hjerte i Pant paa, at jeg skulde blive til noget.

Jeg skal ikke trætte dig med at repetere mit Arbejde i de svundne ti Aar. Jeg tror, jeg et Par Gange i mine Breve har fortalt dig derom — hvorledes jeg fra simpel Fabriksarbejder sled mig op til ledende Stillinger, indtil jeg til sidst selv havde Fabrik og tjente mange Penge. Men, hvad jeg ikke har fortalt dig, er, at jeg aldrig skrev et Ord hjem til min Onkel eller Ketty. Det var min Stolthed og Glæde, at jeg en Dag skulde kunne komme hjem paa mine egne Ben og atter føle Kettys Blik i mit og hendes Haand i min. Det var min Drøm i alle de mange Aar. Og aldrig har jeg været saa glad og følt mig saa fri, som da jeg fornylig gik ombord paa Damperen i New York for at vende hjem som en Overraskelse til min Onkels Hus, mit Barndomshjem; men aldrig er jeg blevet saadan slaaet ned, som da jeg nu i Formiddags erfarede, at Ketty var blevet forlovet.

De to Venner sad et Øjeblik hver fordybet i sine Tanker. Saa sagde Henry med et Suk:

— Det er min Historie, og du forstaar nu, hvorfor jeg tænker paa at rejse hurtigt tilbage lige saa stille og ubemærket, som jeg kom. Saasnart jeg faar min Kuffert, gaar det atter ud i det Fremmede. Her er der ingen, der vil savne mig.

Strøm rakte ham Haanden og sagde med et alvorligt Smil:

— Du regner ikke med min Kone og mig.

Henry gav hans Haand et Tryk. I det samme viste Fru Strøm sig i Døren og kaldte Herrerne ind til Kaffen.

*

Ud ad en solbeskinnet Landevej slæber vore to Venner, den Lange og den lille Tykke, med Kufferten imellem sig.

— To Dage har vi nu slæbt rundt paa dette Monstrum, sukker den Tykke. Skal jeg da hele mit Liv være lænket til det Uhyre.

Hans Kammerat synger: »Jeg bærer med Smil min Byrde«.

— Du smiler, vrænger den Tykke ad ham, men det gjorde du nok ikke i Morges, da du læste Avisen. Hvordan var det nu, der stod?

De sætter sig paa Kufferten, haler Avisen frem og læser i Munden paa hinanden:

»Det døde Slot« solgt. Den gamle, forfaldne Herregaard, »Det døde Slot«, som den kaldes paa Grund af, at den har staaet ubeboet i et halvt Hundrede Aar, er i Gaar bleven solgt til en fra Amerika hjemvendt Landsmand, hvis Navn foreløbig ikke ønskes offentliggjort. Forøvrigt meddeles det, at vor Landsmand straks ved sin Ankomst

med Amerikabaaden forleden har mistet sin Kuffert paa en ejendommelig Maade. To mistænkelige Personer, som er set med en Kuffert paa Byens Gader, menes at være Tyvene.

— Ja, hvorfor har du ogsaa saadan et nederdrægtigt mistænkeligt Ydre, at Alverden kan kende dig paa en halv Snes Kilometers Afstand, vrissede den Tykke. Naa, det var i al Fald godt, at vi slap ud af Byen i Tide, og det er godt, at vi nu ved, hvor vi kan aflevere det nederdrægtige Bæst.

En godmodig Bonde, der kom kørende med en tom Vogn, gav dem Lov til at køre et Stykke med. Paa den Maade kom de nogenlunde let ud ad Vejen. Men fra Bondens Gaard og til Slottet var der, oplyste han, endnu fem Kilometer, saa der var jo ikke andet at gøre, end igen at hanke op i Kufferten og slæbe videre ud ad de solmættede og støvede Veje.

Undervejs kom de tæt forbi Holmerfamiliens Lejr, tænkte paa at bede om noget at drikke, men opgav det, for sæt, at det nu var en Politimand, der havde læst om Kufferthistorien!

Saa slæbte de videre med deres Byrde, hvilede sig hyppigt paa den, og kom omsider ved Aftenstid til deres Maal. Men alt er lukket i Slottet, og intet Livstegn viser sig noget Sted. De vandrer rundt om den gamle, skumle Borg for at finde en Indgang, men forgæves. Da faar de Øje paa et Træ, hvis Grene gaar helt op til et Vindue og beslutter at forcere Indgangen ad den, ganske vist noget ubekvemme Vej. Men Kufferten skal afleveres. Under mange Vanskeligheder kom den Lange omsider op med et Reb, fastgjort ved Kufferten. Hans Kammerat følger efter. De kommer ind gennem Vinduet og haler Kufferten op.

Først da ser de sig omkring i det Rum, de befinder

sig i. De er i Værelset med den gamle Himmelseng og den snavsede Madras og Tapeterne i Laser. Alt gør et saare trist og uhyggeligt Indtryk.

— Det kan ikke være mere komfortabelt, mener den Tykke og peger paa Himmelsengen, idet han begynder at trække Jakke og Sko af.

— Ja, vi skal jo blive her, til Kuffertmanden kommer, siger den Lange og følger Kammeratens Eksempel.

Udasede og trætte lægger de sig begge paa Sengen og falder snart i Søvn. Men deres Søvn er opfyldt af rædselsfulde Drømme. De drømmer om Kufferter og Politibetjente, smaa Djævle pusler frem fra alle Hjørner og stabler Kufferter op om dem. De vil spærre dem inde bag en Kuffertmur, de vrider og vaander sig under disse Mareridt og slaar om sig i Søvne, saa de rammer hinanden og vaagner i Rædsel.

— Det gaar ikke dette her, siger den Tykke, skal vi ikke hellere sove i Hold, for det er nok et forhekset Sted, dette Slot. Nu tager du Hundevagten.

Den Lange har taget Plads paa Kufferten, den Tykke lægger sig ned, strækker sig velbehageligt og mumler søvndrukken:

— Mens Uskyld sover, staar Engle smaa paa Vagt!

*

I Parken foran det døde Slot er tændt et stort Sankt Hans Baal. Der er mange Mennesker ved Baalet, ogsaa Holmer og Frue, Kitty, Frk. Julie, Kraft med Pibe i Munden og de to unge Mennesker og den unge Pige fra Baaden er der. Man synger:

Hver By har sin Heks og hvert Sogn sine Trolde,
dem vil vi fra Livet med Glædesblus holde.

Vi vil Fred her til Lands.

Sankte Hans! Sankte Hans!

Den kan vindes, hvor Hjerterne aldrig bli'r tvivlende kolde.

Slottet er fantastisk belyst af Baalet, nogle af Vinduerne ses, hvorimod Hovedingangen ligger skjult, saa ingen lægger Mærke til, at en Bil kører op foran Indgangsdøren. Ud af Bilen stiger Henry Stout og Dr. Strøm.

— Der er mange Folk i Parken, henkaster Strøm, og vi kan gaa med en lang Næse, thi de har vist allerede maanet Heksene til Bloksbjerg og maaske faaet sendt Spøgelset samme Vej.

— Ja ja, men saa prøver vi en Nat til, svarer Henry smilende, idet han laaser den tunge Fordør op. Jeg maa dog vide ordentlig Besked med det Spøgelse, der hidtil har været Herre paa min Gaard.

De gaar ind, lukker Porten og tænder en Haandlygte. Saa vandrer de gennem de øde Sale. De to Kammerater med Kufferten hører dem komme og lister sig ind i andre Værelser. Af og til standser Henry og Strøm og lytter spændt.

— Det er underligt, siger Henry, som Fantasien kan spille Bold med En i saadan en gammel Herregaard, hvorom der gaar Spøgelsesagn. Det forekom mig bestemt før, at jeg hørte Listetrin.

Dr. Strøm ler usikkert:

— Ja, jeg syntes ogsaa .. men det er naturligvis noget Vrøvl.

Lidt efter griber Henry sin Ven i Armen:

— Nu var der minsandten en Dør, der gik.

De staar musestille, lyttende og vagtsomme. Saa gaar de videre og kommer ind i Værelset med Himmelsengen. I samme Øjeblik, som Henry, der er forrest, træder ind, farer han tilbage. Strøm griber ham, og da Henry har sundet sig lidt, udbryder han:

— Det er jo latterligt, min Fantasi maa være meget overspændt i Aften. Ved du, hvad jeg saa? Ja, du vil ikke tro det! Jeg saa ganske tydeligt min forsvundne Kuffert staa derinde midt paa Gulvet.

Strøm ler usikkert, tager Lygten fra ham og gaar først ind. Begge standser som forstenede. Dér stod virkelig Kufferten! De gaar forsigtigt hen til den, føler paa den, løfter paa den, vender og drejer den.

— Ja, nogen Spøgelseskuffert er det ikke, den er skam ægte nok. Men hvordan i Alverden kommer den her? Det maa jo være Hekseri!

Ved Baalet udenfor sidder man nu i smaa Grupper og stirrer paa Ilden. Pludselig farer en Bondepige op og peger op mod et Vindue, hvor den Langes magre Skikkelse netop viser sig i det spøgelsesagtige, flakkende Skær fra Baalet.

— Spøgelset! raaber Pigen og giver sig til hvinende at løbe af alle Kræfter.

Alle springer op, men i det samme forsvinder den Lange, og man ser nu kun et svagt Lysskær bag Vinduet; men det kan jo være uhyggeligt nok. Man stirrer paa det, indtil det dør hen.

Den lange Magre og den lille Tykke har imidlertid listet sig tilbage til Kufferten, som de nu bærer op i det nordre Gavlværelse og anbringer foran Maleriet af Brokadesdamen. Næppe har de gjort det, før de hører Trin nærme sig, de gemmer sig lynsnart mellem Kufferten og Væggen. Henry og Strøm aabner Døren ind til Værelset. Da Henry atter har faaet Øje paa sin Kuffert, som han lige har set i et andet Værelse, er han en Afmagt nær.

— Enten er jeg syg, eller ogsaa er der Spøgeri til, mumler han.

Gaa lidt hen til Vinduet og faa lidt frisk Luft, det vil

sikkert styrke dig, raader Venner, der selv er uhyggelig tilmode ved det Faktum, at Kufferten virkelig nu er tilstede i dette Værelse.

Henry vakler hen til Vinduet og stirrer, bleg som han er, ned paa Menneskene ved Baalet. Men her er han ved helt at synke sammen. Han griber fat i Karmen, Strøm springer til og støtter ham. Henry peger ned, og Strøm ser et Ungpigeansigt i skarp Belysning af Flammerne.

— Ser du hende? hvisker Henry.

— Ja, jeg ser en sød ung Pige!

— Alt er forhekset her, hvisker Henry ophidset. Den unge Pige, du saa, var Kitty. Kunde du ikke kende hende? Men, ser du, det er Hekseri altsammen, det er ikke Kitty dernede, blot et Fantom, og det er ikke min Kuffert derhenne — Hjernesvind det hele!

De to Kuffertbærere, der har genkendt Henry, har rejst sig bag Kufferten. og da Henry og Strøm nu vender sig fra Vinduet, faar de Øje paa de to fantastiske Skikkelser.

— Spøgeri! brøler Henry og slynger en Murbrok fra Vinduet hen imod Skikkelserne, men den rammer Brokadesdamen, som med et Brag falder til Jorden.

Nedenfor skriger og hviner Kvinderne ved dette Raalder. Man er nu helt sikker paa Spøgeriet. Og Forsamlingen opløser sig hurtigt.

Men den lange Magre træder over Kufferten, fulgt af sin Kammerat. Henry og Strøm stirrer paa dem som tryllebundet.

Da de er nær ved de to Venner, strækker den lille Tykke Haanden frem mod Henry og siger:

— Goddag, og Velkommen hjem!

Den Lange skubber ham værdigt til Side, idet han, henvendt til Henry, siger:

— Ikke Spor af Spøgeri! Vi mistede Sedlen med Adressen og har søgt efter Dem alle Vegne. Saa læste vi, at De havde købt Slottet her, og saa slæbte vi altsaa Kufferten hertil. Vi har ikke set noget Spøgelse. Det hele har sin Rigtighed!

— Og Ketty dernede?

— Kender ikke den Dame. Men jeg skal garantere for, at hun ikke er noget Spøgelse.

— I et Spring er Henry henne ved Vinduet igen og stirrer ned.

— Jamen, nu er hun der da ikke mere. Der er slet ingen.

— Saa er det nok, fordi de er gaaet.

— Naa, hvad kan det ogsaa nytte? Hun har jo bundet sig til en anden, sukker Henry.

— Sig ikke det! trøster den Lange. De kunde da prøve at tale med Damen. Der er saa mange Misforstaaelser. Min Kammerat og jeg skal gennemstøve Egnen og bringe Dem hende i Morgen Middag. Naar Klokken slaar 12 paa Slotsuret, hvis det da kan angive Tiden endnu, skal vi være her udenfor Slotsporten.

De to besynderlige Skikkelser hilser højtideligt i Følelsen af deres nye Mission og tumler ned ad Trappen i det mørke Slot.

— Ja, lad os to saa køre hen til Forpagteren og hvile os efter Strabadserne i denne mærkelige Nat.

Strøm tog sin Ven under Armen og fulgte efter de andre. Og det døde Slot laa atter mørkt og stille og øde i Sommernattens sære Kogleri.

*

Formiddag i Familien Holmers Lejr. Man er i Færd

med at staa op. Inde i Dameteltet lægger Ketty og Frk. Julie sidste Haand paa det lette Morgentoilette. Udenfor har Fru Holmer Blus paa Campkooken til Morgenkaffen. Kraft ryger sin Pibe, og Holmer kommer bærende paa en Spand Vand.

Et Øjeblik efter sidder alle morgenglade omkring Kaffebordet.

— En underlig Nat! udbryder Holmer.

— Men ikke uden Sankt Hans-Stemning og Romantik, svarer Frk. Julie drømmende.

— Og ikke helt fri for Spøgeri, udtaler Fru Holmer med en let Gysen.

Kraft udsender voldsomme Røgskyer.

— Men det underligste ved det hele, siger Ketty, var, at jeg saa Henry i et af Slotsvinduerne. Han var forførelig bleg, og det var, som om han ogsaa saa mig. Ja, det var selvfølgelig kun en Vision, men Synet har pint mig hele Natten. Bare der ikke er tilstødt ham en Ulykke i Amerika. Man har da før hørt om, at Folk i saadanne Øjeblikke kan vise sig for dem, der holder af dem, føjede hun rødmande til.

— Det var Trolderi, min Pige, afgjorde Holmer Spørgsmaalet. Altsammen Trolderi, som det bør være det paa en rigtig Sankt Hansaften. Kan I huske det mærkelige Spøgelse, vi saa, da Bondepigen skreg og løb sin Vej som om den Onde var efter hende med Kisteskaftet til Bloksbjerggriddet?

Han havde næppe sagt dette, før han tabte Brødet ned i Kaffekoppen af Overtaskelse og stirrede med aaben Mund paa to sære Skikkelser, der nærmede sig.

— Hille mænd, der har vi nok selve Spøgelset ved højlys Dag, udbød Fru Holmer.

Den lange Magre hilser værdigt og siger, idet han retter sig op i sin fulde Højde:

— Slotsherren paa det døde Slot hilser Dem, mine Herskaber, og anmoder høfligst om en Samtale med Frk. Ketty.

— Det maa være en Fejltagelse, det er nok mig, han

Et Blik mellem ham og Ketty er nok, saa flyver de i hinandens Arme.

vil tale med; vi har maaske ikke Lov til at campere her; det er nok det, der er galt.

— Hedder De maaske Frk. Ketty? spørger den lille Tykke, men hans lange Kammerat skubber ham værdigt til Side:

— Det er maaske naturligt, at den Herre følger med; men det er altsaa med Frk. Ketty, Slotsherren udbeder sig en Samtale.

Ketty, der føler en stigende Uro i sit Blod, opfordrer

Faderen til at køre hende og de to Budbringere til Slottet. Og som alle Fædre til Pigebørn giver han efter. Bilen gøres i Stand, og et Øjeblik efter suser den hen ad Landevejen med sit blandede Selskab.

Ved Slottets Port staar Henry og venter. Et Blik mellem ham og Kitty er nok. Saa flyver de i hinandens Arme.

Holmer og de to løjerlige Fyre tørrer i Smug en Bevægelsens Taare bort fra Øjenkrogene.

— Men er du da ikke forlovet, Kitty? spørger Henry, endnu lidt usikker paa sin Lykke. Din Forlovede er jo med paa Ferierejsen.

— Jamen, det er jo Ingeniør Kraft, men han er da ikke forlovet med andre end Julie. — — —

I den forsømte Park vandrer de to Unge ind i deres Lykkes solgyldne og sommergrønne Land.

— — —

Det hændte en Sommer. — Det hænder i Hovedsagen hver Sommer!

„Toves Grav“.

I Løkken Pomaj paa Barsmark Nørremark, lige ved Skellet mellem Kirkeby og Barsmark, som her dannes af Barsbæk, findes tæt ved Barsbæk en lille stensat Høj, kaldet »Toves Grav«. Om Oprindelsen til dette Navn fortæller Sagnet:

I Blaakjær, det lave Engdrag mellem Kirkeby og Barsmark, der forðum var en Sø, laa i svundne Dage Borgen Trudsholm, hvoraf Voldstedet endnu kan ses. Paa denne Borg boede en Ridder ved Navn Kalle. Markerne Kalletoft, (1535 Callestoft) skal have Navn efter ham. En anden Borg Arnholm laa i Søen Rørkær nordfor Barsmark. Her boede den onde Ridder Arne, der var en slem Sørøver. De to Borgherrer laa den meste Tid i Fejde med hinanden. Nu hændte det sig, at Ridder Kalle engang fandt et lille Pigebarn, som var blevet røvet et Sted af nogle Krigere. Ridderen tog Barnet med til sin Borg og opdrog hende som sin egen Datter. Hun fik Navnet Tove og voksede op til at blive en overmaade fager Jomfru. Men saa skete det, at den onde Ridder Arne kastede sine Øjne paa hende. Han bejlede til hende, men hun afviste ham med Foragt. Han tog da en frygtelig Hævn. Han fangede hende, satte hende i en Tønde som han lod rulle ned ad Skrænten ud i Søen, hvor hun druknede. Den onde Ridder Arne begravede hende paa det Sted, der endnu kaldes »Toves Grav«.

Men Ridderen gik efter sin Død igen paa Gerningsstedet. I Aaret 1790 var der en Mand paa Væltøft, Jes M. Krag, han kunde ikke faa sine Piger til at malke i denne Løkke, da disse havde mødt den onde Arnes sorte Genfærd. Jes Krag gik hen til sin Daglejerske, som hed Lone, (efter hende har Lonegade i Barsmark faaet Navn). Lone var ikke bange for Spøgelsler. Da det blev mørkt, viste Spøgelset sig, og Lone bad Fadervor, og nu udrød Gengangeren:

Her har jeg vandret femhundred Aar,
og aldrig jeg hørte et Fadervor,
først nu fik jeg Ro.
O, Gud ske Lov.

Siden har man ikke mærket noget til Spøgeriet.

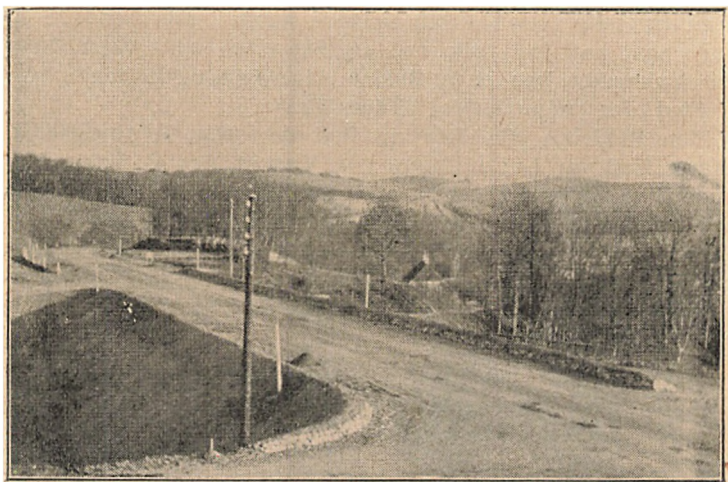
Hans Hansen Toft,
Barsmark.

Billeder fra Danmarks

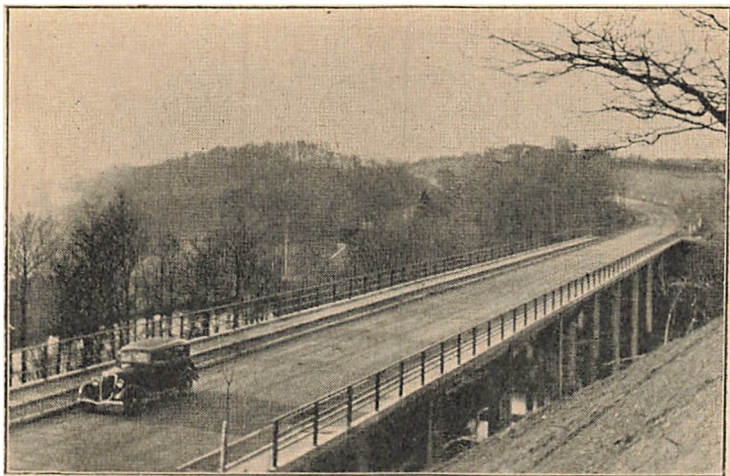
smukkeste Landevej. . . .

Den nye Fjordvej.

Før var der Skrænter, mange stejle Bakker,
dem gennemskar den nye, brede Vej.
Men endnu er der Kilderne. De snakker
en ganske stille, Sommerdag til dig.

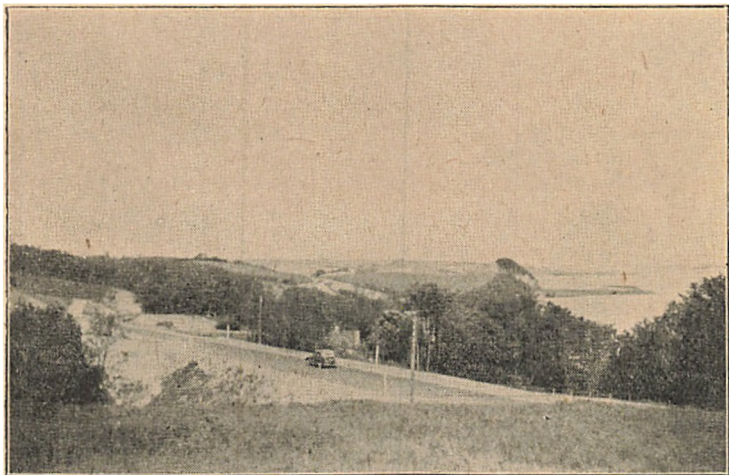

Skrænter, mange stejle Bakker —

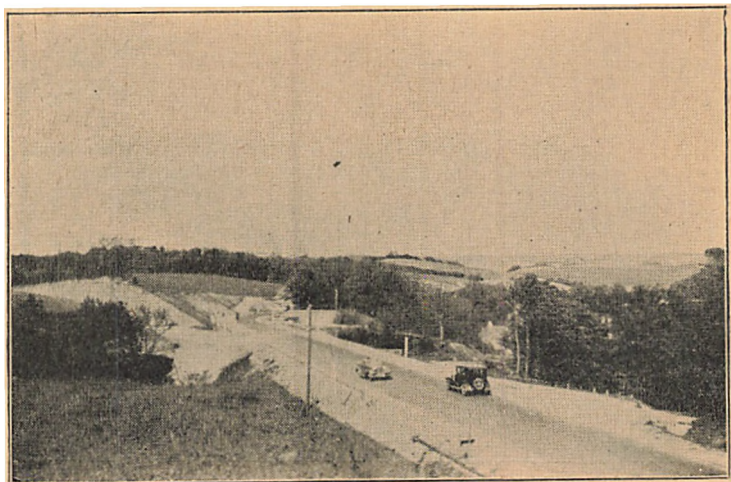

Munkemøllebroen.

Og Huse kender du. En anden Side
fik mere Liv, staar mere aabent frem.
Saa inderlige Ting faar man at vide
i Morgengryet over Bondens Hjem.

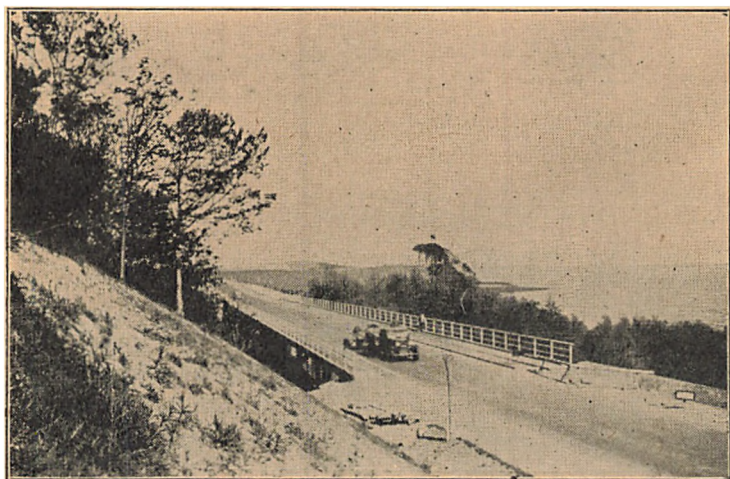

Udsigt over Munkemølle mod Broagerland.

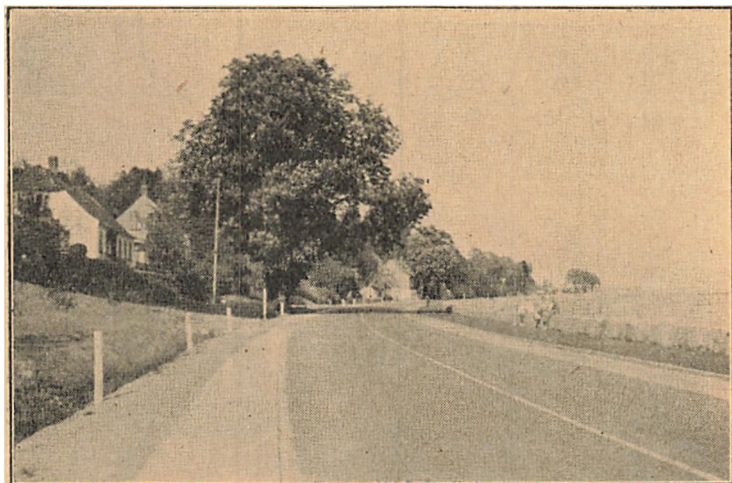

Dal og Bakker sagre -

Alt finder Ojet her: Mark, Skov og Bølge,
paa Maageskriget svarer sommerblodt
den skjulte Gøg. En Lærkes Tønefølge
blir hvirvlet op fra Vejens Grøfterødt.

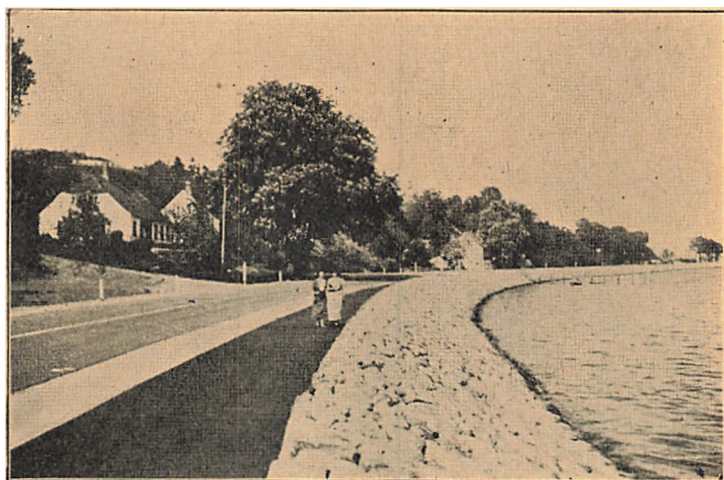

De kruse, ældgamle Kroner -

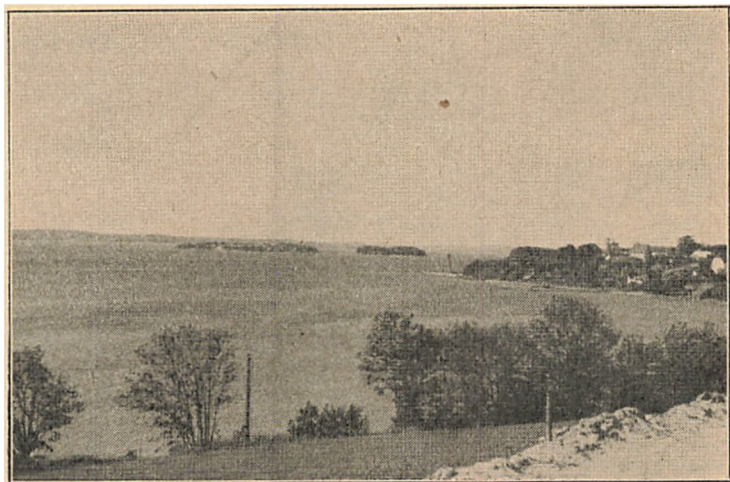

Ved Sønderhav.

Hvor Sejer faldt i Ringenæs, begynder
den Fredens Fremstorm langs den grønne Strand.
Og Blink og Skvulp mod nøgne Sten forkynder
den anden aabne Vej af Fjordens Vand.

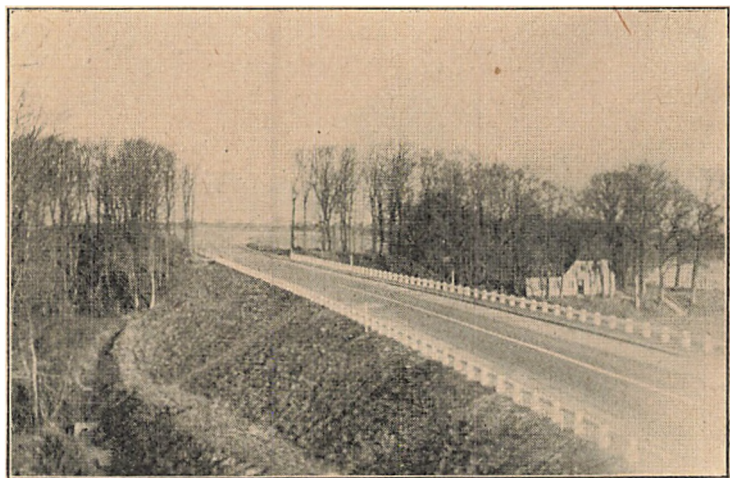

Glaciet ved Sønderhav.

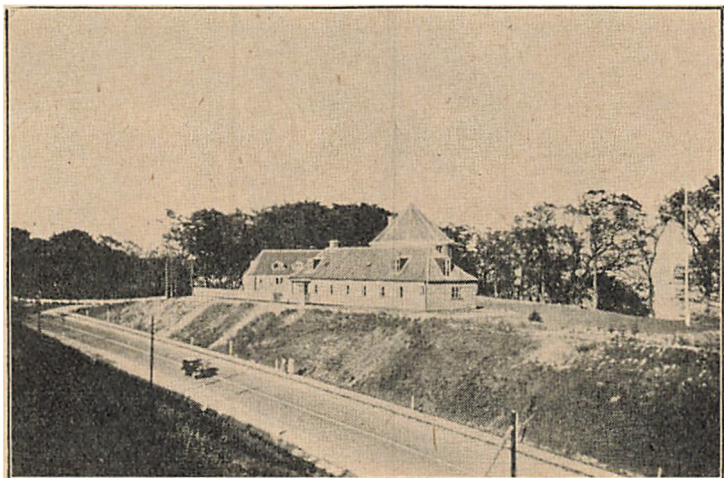

Udsigt over Okseøerne.

Snart rager Højen op, den med de kruse,
ældgamle Kroner, Kystens Harpespil.
Blank ligger Munkemølles dunkle Sluse,
som El og Rest af Skov har hyllet til.

Østfor Grænsehjemmet.

D. u. G.s Grænseshjem ved Kollund.

Rønhoved-Marchalm, hvor Sandet leger
om spæde Børnefødders Hæl og Taa,
Det friske Pust, der over Fjorden fejer,
tog Sødme med fra Himlens Blomsterblaa.

Kollund.

*Flensborg Fjord ind mod Morsvig og Flensborg.
„Niels Juel“ og Skoleskibet „Danmark“ i Forgrunden.*

Vendt imod Okseøerne hendrømmer
blidt Sønderhav en frodig Solskinsdag.
Og Vandet ligger frit, og Vandet strømmer
som Blodet mod de danske Hjerteslag.

Endnu en Nat af Løv, naar Lyset blænder:
Kollund med Kobbermøllebugtens Glans,
som Skyer slukker og som Solen tænder,
den sidste Runding i den friske Krans.

Langt inde Flensborg — islandsk Mos i Disen
mod alt det Grønne, vi har lige ved.
Vi aner Kraner, Skibe, Fortovsflisen
og aander dybere den nære Fred.

Graasten, i Juni 1937.

Hans Storm.

KRIGEN SLUTTET.

MINDER FRA 20 AAR SIDEN.

Tyve Aar er gaaet, siden Krigen sluttede, og Vaabenstilstanden blev undertegnet i Skoven i Compiègne. Det sidste Skud var løst ved Fronterne. Der var atter Fred i Verden. I en Række korte Skildringer fortælles i det følgende, hvorledes Meddelelsen om Vaabenstilstanden og Freden blev modtaget, hvor danske Soldater fra Nordslesvig opholdt sig.

„Skorre Mir budet.“

Redaktør A. P. Møller, Graasten, der i fire Aar var i russisk Fangenskab i Sibirien, fortæller om, hvorledes han først over et halvt Aar efter Krigens Ophør, i Maj 1919, gennem Statsraad Kofoed fik Meddelelse om, at Krigen var forbi og de danske Krigsfangers Hjemfærd forestaaende.

Fra 1915 til 1919 var jeg i russisk Krigsfangenskab, og langt den længste Tid af disse 4 Aar tilbragte jeg i Sibirien, hvor jeg havde Beskæftigelse ude paa Landet.

Det var meget sjældent, at der naaede Efterretning hjemmefra ud til Krigsfangerne. I de fire Aar, jeg var i Fangenskab, fik jeg kun to Gange et Kort hjemmefra, og her var endda det vigtigste streget af de forskellige Censurer. Det var derfor for os Krigsfanger en eftertragtet Oplevelse, naar vi kunde komme med ind til Købstaden. Det var Byen Omsk, som laa 110 km. fra den Landsby, hvor jeg havde mit Arbejde. Her var der Lejlighed til at tale med Folk, som havde været ved Fronten eller havde haft Lejlighed til at spørge nyt derfra, eller maaske kunde man endog faa købt sig en russisk Avis. Rigtignok var det ikke tilladt Krigsfangerne at købe Aviser, men det kunde man som oftest faa en eller anden af de godmodige russiske Soldater til, naar man lovede at læse Avisen for dem. Allerede i 1915 og da

særligt i 1916 var det almindeligt, naar man traf de russiske Soldater inde i Byen, — det var jo for det meste gamle Landstormsmænd, der var her, — at man blev hilst med et: »Skorre Mir budet, Tvarisch«, (Snart er det Fred, Kammerat), og saa vilde vi kunne komme hjem. Ofte anlog Fredsrygterne endog meget bestemte Former, saa bestemte til Tider, at mange af Krigsfangerne forlod deres gode Pladser paa Landet for at komme ind i Krigsfangelejrene. Saa var de der, naar Hjemtransporten af Krigsfangerne skulde begynde. Men desværre viste det sig Gang paa Gang, at Rygterne var falske. Da saa Revolutionen bragte Bolshevikerne til Magten, tog Fredsrygterne stærk Fart. Men det var jo, fortalte Magthaverne, umuligt at foretage en Hjemtransport af Fangerne, saalænge der var Borgerkrig i Landet.

I Slutningen af 1918 tog Rygterne om Krigens Slutning særlig stærk Fart. Tjekkerne nægtede heller ikke, at der ikke blev kæmpet mere paa den russiske Front, men der var ikke Tale om, at Krigsfangerne kunde blive sendt hjem, saa længe der endnu blev kæmpet paa de andre Fronter. Dertil kom, at det jo var umuligt at sende Krigsfangerne fra Sibirien hjem, mellem os og Hjemlandet var der jo kommet en ny Front, hvor Borgerkrigens Rædsler rasede.

Nogen Bekræftelse paa, at der i hvert Fald var indtraadt andre Forhold, fik jeg et Stykke hen i 1919, da det lykkedes mig som »Dansker« af den tjekkiske Kommandant i Omsk at faa en Tilladelse til at bo i »frit Kvarter«. Men der var da ingen af Krigsfangerne, som mere fæstede Lid til de stadig opdukkende Rygter om Fred. De fleste var sunken hen i stump Ligegyldighed.

Saa var det engang i Juli Maaned 1919. Jeg havde været en Tur paa Landet og gik efter Hjemkomsten som sædvanligt op paa den danske Røde Kors Delegation, hvor man jo altid kunde træffe Landsmænd, og hvor der, naar der engang imellem var ankommet en Kurerpost, var Lejlighed til at spørge Nyt, om end gammelt Nyt, hjemmefra. Jeg blev da modtaget af Statsraad Kofoed, som har udført et stort Arbejde for at faa samlet Krigsfanger fra Sønderjylland og med at ordne deres Hjemrejse, som jo skulde gaa østover, gennem Kina osv., med Hihsenen: »Hvor F. . . . driver De rundt? Ellers er De altid her, men nu, da man skal bruge Dem, saa bliver De borte i

Ugeavis«. Paa mit Spørgsmaal om, hvad der var i Vejen, svarede Statsraaden, »at nu skulde vi hjem«. Jeg stillede mig meget tvivlende, men han hævdede, at det var sandt, og snart traf jeg da ogsaa andre sønderjydske Krigsfanger, som var kommen ind til Byen for at blive sendt hjem. Vi var glade og forventningsfulde, men Frygten for, at vi endnu engang skulde blive skuffet, kunde vi ikke rigtigt blive kvit.

Saa maatte jeg ud i Krigsfangelejren for at have mine Papirer i Orden og for at fortælle Kammeraterne Nyheden. Jeg blev slemt til Grin. Den havde de hørt saa tit, sagde de. Men da jeg kunde vise dem mit Pas, der gav Tilladelse til at rejse fra Omsk over Karbin, Vladivostok til »Dania«, da kendte Jubelen ingen Grænser. Saa maatte der da ogsaa snart komme den Dag, da de blev sendt hjem. Hilsener blev sendt med til Hjemmet og Løfte om, at de snart fulgte efter. Ak ja, hvor mange af dem, som den Dag tog Afsked med mig i glædelig Forventning om, at det nu snart var deres Tur, ligger ikke under en af de mange Smaahøje uden for Krigsfangelejren, et Offer for den Epidemii, der fulgte i Borgerkrigens Spor. Alene ved Fangelejren i Novo Nikolajevsk ligger der ca. 12,000 Krigsfanger begravet. Heraf er det lykkedes det tyske Konsulat at faa fastslaaet Navnene paa et Par Hundrede. Resten hviler ukendt derude i den fremmede, ugæstmilde Jord. Her omkring de tidligere russiske Krigsfangelejrre kan man finde Verdens ukendte Soldats Grav, ikke en, men tusinde.

Ogsaa de hørte Gang paa Gang Tidenden om, at nu var Freden der, de ventede Gang paa Gang paa, at nu skulde de hjem, men Gang efter Gang blev de skuffet, og da saa endelig Fredsbudskabet var rigtigt, da blev de indhentet af Døden. Men for os sønderjydske Krigsfanger, vi var nogle og tyve, som blev samlet paa denne første Transport, gik det hjemad, selv om vi til det sidste Øjeblik svævede i Frygt for, at det alligevel ikke skulde blive til noget med Hjemreisen. Denne udsattes Dag efter Dag, og stadig kom Fronten, de sejrriige Bolshevikker, nærmere. Men endelig den 20. August 1919 ved Middagstid, lige netop Fireaars-Dagen for min Tilfangetagelse, satte Toget sig i Bevægelse, og det lykkedes at gennemføre det. Der herskede i den med et stort Dannebrogslag kendelegnede Vogn, der rummede os sønderjydske Krigsfanger, en dyb og inderlig Glæde

over, at nu gik det hjemad, Glæde og Taknemlighed mod de Landsmænd og det Land, som havde ordnet vor Hjemrejse.

A. P. Møller.

I Fangelejren i Aurillac.

Gaardejer Jens Lassen, Nypøl, fortæller i nogle Dagbogsoptegnelser, hvorledes Meddelelsen om Vaabenstilstanden modtoges af de nordslesvigske Krigsfanger i Fangelejren i Aurillac i Frankrig: Dannebrog hejstes i et Træ i Fangegaarden!

11. Novbr. 1918.

Saa endelig kom Vaabenhvilen. Freden. Vi følte, den var i Luften. Spændingen steg, alt som Fristens Udløb mere og mere nærmede sig sin Afslutning. Vi vidste, at Afgørelsen skulde falde i Dag, men ikke paa hvad Tidspunkt.

Vi anede, at Svaret maatte blive, som det ogsaa blev, og dog syntes det saa ufatteligt, at nu, maaske om faa Timer, skulde det ikke længere blot være et Haab, et Ønske, men da, da skulde det være Virkelighed, en Kendsgerning! Maalet være naaet! Ikke blot Freden, nej, men Tyskland besejret.

Omkring ved Middagstid begyndte pludseligt Klokkerne at ringe fra Byens Kirketaarne. Vi ud i Gaarden, lyttende i aandeløs Spænding. Var det muligt? Var det virkeligt? I bølgende Brus strømmede Klokketonerne hen over os, fyldte Fangegaarden. Der var ingen Tvivl mere. Næsten som en Gysen gik det gennem os ved Tanken om dette Øjeblikks Betydning. Det var Sejrsklokkernes Klang, de ringede den tyske Militærmagt til Graven og Freden ind.

Spændingen udløstes i glade Smil, i en Summen af mange Stemmer. Ude fra Gaden hørt Jubelraab. En halv Time senere flagrede Dannebrog i Vinden, hejst paa en improviseret Flagstang i et af Gaardens Træer. Det var Sejren. Det var Freden.

En Times Tid efter gik jeg gennem Byen. Befolkningen var elleve af Glæde. Endelig var Timen der, hvor Haabet om Sejren, sommetider svagt, dog aldrig tabt, næret gennem fire lange Krigsaar, nu var virkeliggjort. Og Glæden gav sig Udslag i et eneste stadig gentaget jublende Haab: Vi er Sejrherrer! Vi er Sejrherrer! Tyskerne er besejret! — »Nous sommes les vain-

queurs! Nous sommes les vainqueurs! Les boches ils sont battus.»

Menneskemængden strømmer frem og tilbage i Gaderne. Straalende glade Ansigter. Vajende Flag, første Gang i alle Krigsaarene, i hvert Vindue. Blændende Sol over det hele. Feststemning, Sejrsstemning. »Ils sont battus, ils sont battus! Nous sommes les vainqueurs«!

Julen 1918.

Igen blev det Jul. For mange af os var det 4. og 5. Gang, Juleaften maatte fejres borte fra dem, vi holdt af. Men det er den sidste Juleaften i Fangenskabet, og det gjorde denne Juleaften helt forskellig fra alle de andre, vi havde oplevet. Vissheden om, at nu snart gaar det hjemad som frie Mænd til et frit Land, gav denne sit særlige Præg og var den store Julegave, dette Aars Jul bragte os.

25. Jan. 1919.

Det var i Krigens første Tid: Med vekslende Held førtes Kampen videre. Med tilsvarende Følelser læste vi Avisernes Beretninger. Til de Allieredes Sejr var vort Hjemlands Skæbne uløseligt knyttet, kun gennem Frankrigs og Englands Sejr kunde vi vente at se vort Haab blive virkeliggjort. Derfor levede vi stærkt med i det store Verdensopgør.

Aarene gik. Kampen fortsattes. Snart syntes vort Haabs Opfyldelse nær, snart fjernt. Saaledes naaede vi frem til Foraaret 1918, men aldrig nogensinde før havde vort Folks Fremtidsudsigter forekommet os mørkere og mere truende. Tyskernes voldsomme Angreb var i fuld Gang. Med uimodstaaelig Magt syntes de at trænge frem. Dønningerne fra denne Kamp naaede ogsaa i Efterretningerne inden for Fangelejrens Mure. Mange begyndte at tvivle paa Frankrigs og Englands Sejr. Hjemmetyskeriet — Fangelejren var jo som et lille Stykke Nordslesvig — begyndte igen at røre paa sig, begyndte igen at rejse Hovedet, tale det store Ord, blive fræk og udfordrende.

Haabet, men ogsaa Uvissheden, Utrygheden, Uhyggefølelsen, om man vil, var det, som gennem Aarene med Krigens vekslende Gang prægede Livet her, nu derimod er det Vissheden, Trygheden, Glæden, der gør Ventetiden baade lang og kort.

Jens Lassen.

Paa March mod Hjemlandet.

Fhv. Folketingsmand Chr. E. Christensen fortæller om Stemmningen i den tyske Hær, da den var paa March mod Hjemlandet fra Vestfronten.

Hvorledes modtog den tyske Soldat Meddelelsen om Vaabenhvilen? Jeg vil foretrække at besvare Spørgsmaalet ved at tage et Par Øjebliksfotografier ud af disse Dages Oplevelser.

Vi var paa Tilbagetoget fra Frankrig, vi forstod alle, at det bar mod Afslutningen, men Spørgsmaalet var, hvorlænge, og hvorledes vi kom igennem. Vi var gaaet over den belgiske Grænse og havde marcheret hele Dagen. Vi var dødtrætte og gennemblødte, da vi naaede den belgiske Grænseby Bouillon, hvor vi skulde i Kvarter sammen med andre preussiske Kolonner. Bouillon, jeg kendte Navnet fra Historien, den gamle Korsfarer Godfred af Bouillon, hvis Fædreborg knejser paa en høj Klippe, som en Ørnerede ruger den over Dalen, hvor den skummende Flod Semois bugter sig i Lobet. Vandet drev af de graa Granitsider. Der var ingen Plads i Byen. Over Kløfter og Broer naaede vi Borgen, et prægtig Skue ud over Borgmuren af Skove, af Fjelde og Dale, men fuldt af Soldatter allevegne. Vi maatte ned igen og smed os ind i en fransk Fabrik, der allerede var optaget. Hvad der kunde brænde af Fabriksinventar og Haandværkstøj, gik i de store Ovne. »De Levende først«, var Parolen. Vi laa lagvis og sov, saa trætte var vi. Jeg havde Vagten ved Bagagen den Nat fra 12 til 1 sammen med nogle Kammerater. Jeg stod i Portaabningen og saa de tyske Kolonner, Tilbagetogets og Nederlagets triste Kolonner komme forbi, et uendeligt Tog, Kolonne efter Kolonne. Det var forbi med den preussiske Krigstugt, der havde ført de tyske Hære til Sejr fra den store Kurfyrstes Dage. Den var gaaet tabt i de svære Krigsaar, under Nederlagets Tryk. Kolonnerne pressede sig frem allevegne, hvor der var en Aabning, men forude, hvor de skulde tage de stejle Højder bag Bouillon, kørte det hele fast i en eneste uløselig Knude, i et Kaos, hvor Kuske og Ryttere raabte og skreg, hvor Officerernes Kommandoraab smeltede sammen med Lastbilernes Drøn, en eneste Lastbil, der kører fast, kan spærre Tilbagetoget for en hel Arme. Og over dette Mylder rugede den kulsorte Nat, hvis Mørke brødes af de

flakkende Glimt fra Kolonnernes og Bilernes Lygter, og Regnen silede ned. En uhyggelig Nat.

Jeg stod i Portaabningen. Udenfor var et Batteri svært Artilleri kørt uhjælpeligt fast. Tavse hang Sadelkuskene paa de ludende Heste. Jeg raabte til den nærmeste: »Det er paa Tide, Kammerat, at dette faar en Ende«. Han rettede sig i Sadeln, saa sig omkring, og der jog et Træk af Smerte over hans forpinte Ansigt, mens han svarede: »Ja det er paa højeste Tid, hvis det ikke er for sent« — thi gennem Trosset og Kolonnernes Larm skar Revolutionsraabene, som en Brand, der vokser i Stormen, gennem Soldatermasserne, der var stuvet sammen i Bouillons Gader.

Det kom ikke uventet, men Gennembruddet skete med økspløsig Kraft. Det var ikke Meningen, at disse Soldater vilde gøre Mytteri, men det var et Skrig fra forpinte Menneskesjæle, der brød igennem, det var Folk, hvis Nerver havde været udsat for den højeste Belastning, og som nu selv greb ind i Begivenhederne og forlangte, at det skulde være forbi.

Vi havde mærket Forvarslerne i den sidste Tid, vi vidste, at Disciplinen var rokket i Etappen og Hjemlandet, at det ulmede i Tyskland, og at Matroserne i Kiel havde nægtet at gaa ud med Flaaden, vi saa de plyndrede Magasiner og de mange Desertører, vi saa Forstærkningstropperne fra Tyskland forlade Tøgene i Frontafsnittet og gaa til Skovene. Vi forstod, at det gik mod Enden med den tyske Hærs Modstandskraft.

Den 10. November 1918 blev vi indkvarteret i den belgiske Landsby Johonville i Byens Skole. Anskuelsestavlerne hang paa Væggen, og det saa ud til, at der havde været undervist fornylig. Vi var her langt fra den gamle Front. Vi ryddede Klasserne og satte Bænkene ovenpaa hinanden, vi lejrede os i Stuerne, fik vor Forplejning og gik ud for at træffe Bekendte eller Landsmænd. Vaabenstilstanden laa i Luften, Spændingen var paa det højeste. Vi var trætte af den lange Dagsmarch, men ingen tænkte paa at sove. Alle diskuterede vi det ufattelige og udtømmelige Problem om Vaabenstilstanden — om den kom, — og hvad der saa vilde ske bagefter. Indstillingen var forskellig, nogle holdt paa, at der nu maatte gøres rent Bord, nu skulde Revolutionen føres igennem til den bitre Ende, mens andre holdt paa Kejserdømmet, I en Klasse sang

man »Deutschland über alles«, i en anden gik den sidste Revolutionsschlager, men der opstod intet Klammeri af den Grund, vi havde delt ondt og godt med hinanden i de lange Krigsaar, vi var svejset sammen i Nøden og Savnet, vi havde vel Lov til at have vor egen Mening om den mærkelige Fremtid, der laa forude.

Kl. 2 om Natten kom vor Ordonnans fra Divisionen og meddelte, at Vaabenstilstanden var undertegnet og traadte i Kraft den næste Dags Formiddag Kl. 11. — Det blev ikke til Søvn den Nat, Timerne var blevet for kostbare til at soves bort.

Det var blevet Morgen paa Vaabenstilstandsdagen. Vi var paa Marchen. Kanonerne tordnede fra Fronten, der var tilsyneladende ingen Forskel paa denne Dag og hundrede andre, og der taltes om, at vi vel nok blev snydt denne Gang som saa ofte før. Men Kl. 11, paa Slaget, blev det ganske stille, et enkelt forsinket Kanonskud, og saa den store Stilhed. Vi var gaaet ind i en hel ny Verden, hvor Flyverne ikke kastede Bomber, og hvor Kanonerne ikke mere var Tilværelsens faste Punkt. Der veg et uendeligt Tryk fra de marcherende Kolonner, der blev snakket og sunget, og vi hørte og saa, som for første Gang efter en uendelig lang Tids Fraværelse Landet, Byerne og Skoven, vi var født til Verden igen. Soldaterne var bleven til Mennesker, vi havde en Fremtid, og der laa Opgaver, der ventede paa os. Vi var i Live, vi havde bjerget os igennem, og vi bjergede os nok videre frem til Hjemmet og Fædrelandet.

Og Rygterne svirrede som usynlige Radiobølger over de tyske Kolonner paa Tiibagetøget. Kejseren flygtet til Holland. Prins Max's mislykkede Forsøg, Socialisterne ved Roret i Berlin, Arbejder- og Soldatteraad, Frankrig i fuldt Oprør og den engelske Flaade løbet ind i Themsen under det røde Flag — hvad vidste vi? Hvad ved Soldaten i Krig? Enhver tror, hvad der passer ham bedst. Men vi saa, at Trafikken var brudt sammen, ingen Forplejning, ingen Breve fra Hjemmet. Vinteren meldte sig med Kulde og Slud, men intet kunde kue vor Vilje til at holde igennem til Rhinen, vore Drømme-Flod.

Til den tyske Soldat vinkede Hjemmet og Freden som det store Maal forude. Til os Danske Hjemmet og de store Ting, der nu maatte komme, og for os alle, der var krystet i Krigens tunge og ubarmhertige Favntag, var Løsenet: Ud af Elendig-

heden, hjem til Freden og Familien! Alt det andet ordner sig nok, og derfor var Humøret højt, og derfor sang vi den gamle Vandresang: »Muss i denn, muss i denn zum Städtele hinaus«, da vi en Søndag Morgen med straalende Sol over de luxembourgske Bjerge marcherede ind i Tyskland over Floden Our ved Gemünd.

Christen Ernst.

Revolutionen i Kiel.

En dansk Marinesoldat, der i Krigens sidste Afsnit laa i Kiel, fortæller om, hvorledes Revolutionen brød ud der og derfra bredte sig til hele den tyske Hær.

Som indkaldt i Verdenskrigen ved Marinen blev jeg i August 1918 afkommanderet fra Mineafdelingen i Cuxhaven til at gøre Tjeneste om Bord paa Minesøgerskibet »Pelikan«, der var stationeret i Kiel. Og saaledes kom jeg til at opleve Revolutionen der paa nært Hold, om end ikke som aktiv Deltager.

Det var en behagelig Afveksling fra den farefulde Minesøgning i Nordsøen at komme til en sikker Havn med trygge Arbejdsvilkaar. Og herfra havde jeg ogsaa Lejlighed til hver 14. Dag at tage hjem paa Søndagsorlov, især naar der saa kunde provianteres. Thi baade Underofficerer og Officerer gjorde meget dengang for at faa fat paa lidt »Fettigkeiten« til sig selv og til deres Familie.

Saaledes gik der et Par Maaneder under rolige Forhold, indtil Vaabenstilstandsbetingelserne fremsattes. Om end de blev hemmeligholdt for os, saa kunde det dog ikke undgaas, at Mandskaberne kom til Kendskab derom. Især Bestemmelsen om, at hele Flaaden skulde afleveres uden Sværds slag, vakte meget Røre indenfor Marineetaten. Det var en bitter Pille at sluge for de stolte Marinere. Især indenfor Officersstanden vakte den megen Harme. »Nie und nimmer« skulde dette ske.

Indenfor Reserven, baade Mandskab og Underofficerer, saa man mere nøgternt paa Forholdene. De fire lange Krigsaar under Sult og Savn havde gjort dem krigstrætte.

Dertil kom den uretfærdige Fordeling af de knapt tilmaalte Levnedsmidler. Mandskabet paa Storflaaden var i Aarevis Dag

ud og Dag ind bleven præsenteret for Roer og Kaalrabi i alle Former og dertil Brød med Korn-»Ersatz« af Halm, medens der i Officersmessen blev trakteret med Kødretter og udsøgte Vine. Det kunde i Længden ikke undgaas, at saadanne Forhold indenfor et saa lille Samfund, som en Skibsbesætning nu engang udgør, maatte sætte ondt Blod.

Allerede i Efteraaret 1917 blev der forsøgt en Opstand paa Storflaaden i Wilhelmshaven. Dengang var Mandskabet dog ikke modent dertil, og den blev kvalt i Fødslen, og Ophavsmændene blev skuddt. Men der herskede stadig megen Utilfredshed blandt Mandskabet. Den ørkesløse Tilværelse indenfor Flaaden efter Skagerakslaget, med Eksercits og unødigt Arbejde bare for at holde Disciplinen oppe, gjorde ikke Tilstanden bedre.

Da nu Flaadens Officersstand i Oktober 1918 besluttede at lobe ud og levere Englænderne et Slag i Stedet for godvilligt at aflevere Flaaden, slog Utilfredshedens Glød ud i Flamme. Skagerakslaget stod endnu Deltagerne i frisk Erindring. Og om end dette Slag i Beretningerne blev slaet op som en stor Sejr, saa var det dog et almindeligt Slagord i Marinen: »Noch so ein Sieg, und wir haben keine Flotte mehr!« Et Søslag paa dette Tidspunkt vilde være ensbetydende med den visse Undergang, og mange iblandt Underofficerer og Mandskabet havde jo Hustru og Børn hjemme.

Den 31. Oktober om Aftenen stod Østersøflaaden ud igennem Kanalen for at samles med Nordsøflaaden ved Helgoland. Her skulde der indtages Kul, og saa skulde det gaa imod Fjenden. Men da var det, at Mandskabet sagde nej, idet Fyrbøderne nægtede at fyre op under Kedlerne. Og saaledes tvang Fyrbøderne Flaaden til at vende om ved Helgoland og søge tilbage til Havnen.

Det var især Fyrbøderne paa Slagskibet »Frankfurt«, som var stationeret i Kiel, der havde været særdeles aktive under Opstanden. Og ankommen til Kielerhavnen blev 200 Søfyrbødere fra Flaaden lagt i Jern og indsaf i Fængslet i Karlsstrasse.

Dette skete om Lørdagen, den 2. November. Og samtidig hermed blev der nægtet det øvrige Mandskab Landlov.

Denne sidste Bestemmelse kunde imidlertid ikke opretholdes, idet mange tog Landlov paa egen Haand, og Lørdag Aften blev der afholdt et stort Demonstrationsmøde i Land. Her blev det besluttet at danne et Soldaterraad. Der blev endvidere ved-

taget, at man skulde samles ude paa den store Eksercerplads Søndag Eftermiddag og telegrafisk at tilkalde Noske fra Berlin.

Denne ankom i Flyvemaskine fra Berlin Søndag Formiddag, og om Eftermiddagen Kl. 3 holdtes saa det store Møde ude paa Eksercerpladsen, hvor Tusinder af Marinesoldater var mødte op, med Gevær og uden Gevær, men fast besluttede paa at komme de fængslede Kammerater til Undsætning. Her blev Kuppet tilrettelagt og Soldaterraadet organiseret.

Fra Eksercerpladsen gik det saa i sluttet Trop ind til Kiel. Maalet gjaldt Fængslet i Karlsstrasse. Overalt, hvor Toget kom frem, blev enhver Marinesoldat tvungen med ind i Optoget, hentet ud fra Etablissementer og Beværtninger, fik trykket et Gevær eller en Bajonet i Haanden og værs'god, følge Trop. Det var et Optog paa mellem 10 og 20,000 bevæbnede Marinesoldater, som den Søndag Eftermiddag marcherede mod Karlsstrasse.

For Enden af denne blev de modtaget af en Kaptajn til Hest og 25 Marinekadetter med skarpladt Gevær i Anslag. Da Mængden ikke ænsede hans »Holdt«, kommanderede han: »Fyr!« En Salve bragede ind i Mængden, og en halv Snes Mand faldt. Men næppe havde Kaptajnen kommanderet Fyr, før han var revet af Hesten, og hele Mængden trampede hen over ham, og »Kikkelakkerne«, (Betegnelse for Marinekadetter), var forsvundne som Dug for Solen.

Foran Fængslet blev der gjort Holdt, og Fængselskommendanten krævet i Tale. Resultatet blev, at inden næste Middag Kl. 12 skulde de fængslede Marinesoldater være paa fri Fod. Derpaa skiltes Mængden, hver til sin Kommando.

Ombord paa hvert Skib blev der nu dannet Soldaterraad. Officererne maatte underskrive en Erklæring, at de ikke vilde gribe til Vaaben mod den nye Organisation. Hvem der ikke vilde dette, blev spærret inde, og gjorde de Modstand, blev de slaaet ned, De øvrige blev sendt hjem eller kunde gaa, hvorhen de vilde. Men Kokarden og Akselstykkerne røg af.

Der blev ikke sovet meget om Bord paa Flaaden den Nat. Og Mandag Morgen laa Linjeskibet »Frankfurt« inde i Inderhavnen med Bredsidan mod Byen, parat til at fyre paa det mindste Vink.

Kl. 8 Mandag Morgen, stod en Kommando foran Garnisonen i Karlsstrasse (Marinekasernen) og krævede dannet et Soldater-

raad. Saafremt de ikke efterkom Opfordringen, vilde Byen og Kasernen blive skudt i Grus, idet samtlige Skibskanoner var rettet mod Byen. Kun modvillig gik Kommandanten med dertil, men overfor de truende Skibskanoner kunde han intet udrette.

Herfra gik Turen til Infanterikasernen, Banegaarden, og de øvrige Kaserner i Byen. Kun paa Banegaarden blev der ydet Modstand, men et Par 8,8 cm. Granater fra »Frankfurt« bragte dem hurtigt til Fornuft. Inden Middag var der dannet Soldater-rand paa alle Kommandoer i Byen og de fængslede Marinere frigivne.

Imidlertid var der blevet telefoneret rundt til de omliggende Garnisoner om Hjælp. Saaledes blev der tidlig Mandag Morgen afsendt et Kompagni Infanteri med Banen fra Slesvig, som skulde komme Garnisonen i Kiel til Undsætning. Kompagniet blev kommanderet af en Løjtnant. Ved Levensau steg de ud, og marcherede mod Byen. Den Smule Oprør skulde de snart ordne. I Udkanten af Byen mødte de en Hob Marinere paa 25 Stk., med Bøssen i Rem over Skulderen og kommanderet af en Underofficer. Løjtnanten kommanderede Holdt og gjorde Rede til Angreb. Men da han af Marineunderofficeren hørte, hvordan Sagerne stod, og hvad Meningen var med det hele, rakte han ham sin Kaarde med de Ord: »Für die Sache gebe ich gerne meinen Degen hin!«

Hele Kompagniet blev derpaa afvæbnet, Geværerne slængt hen i en Hob, og med Marinerne paa hver Side gik det nu ind til Kasernen. Her blev de trakteret med et ordentligt »Slag« gule Ærter med Flæsk, og om Aftenen fik de deres Vaaben udleveret igen, og med et Brød i Armen blev de sendt tilbage med Banen til Slesvig.

Ligeledes blev der afsendt Hjælpetropper fra Neumünster og Rendsborg. De naaede dog ikke frem, men vendte om, inden de naaede Kiel. Ogsaa en Eskadron Husarer fra Lybæk var undervejs. Men et Par Marineflyvere lod et Par Boniber springe for Næsen af dem, saa de tabte Lysten og stak af hjem igen. Dette foregik om Mandagen den 4. November 1918.

Tirsdag Morgen lød Dagsbefalingen, at den røde Fane skulde vaje fra alle Kommandoer i Byen og alle Skibe i Havnen. Paa et Skib, den lille Krydser »S. M. S. König«, vilde Kommandanten ikke lade Flaget hejse, men fra Land var man alt parat til at fyre mod Krydseren. Imidlertid saa en Menig sit

Snit til at hejse det røde Flag bag Kommandantens Ryg. Og da denne opdagede det, skød han Matrosen ned med Revolveren, men straks faldt Mandskabet over ham, og en-to-tre, en Løkke om Halsen og saa hang han oppe i Nokken.

Saaledes blev der gjort kort Proces med adskillige Officerer, som greb til Vaaben. En Del blev holdt i Fangenskab, inden de faldt til Føje. Dog langt de fleste foretrak frivillig at afgive Løftet, saa at Blodtabet om Bord var meget lille.

Værre var det inde i Byen. Her havde Officererne deres private Lejligheder, hvorfra der nu og da blev fyret paa Patrouillerne. Dette førte til, at der holdtes Razzia efter disse Officerer, og her var der ingen Skaansel; de blev omgaaende skudt ned.

Fra et Hjørnehus ved Hovedbanegaarden blev der skudt med et Maskingevær oppe fra Taget efter de forstærkede Militærprouiller paa Gaden, og der skete et ikke saa lille Mandefald. Dog to 8,8 cm. fra »Frankfurt« kunde bringe dem til Tavshed.

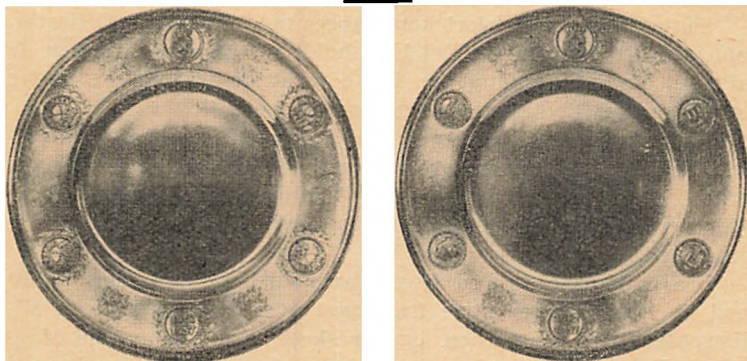
Ca. en halv Snes Dage vedvarede Skyderiet paa Gaden, inden der blev fuldstændig Ro. Om end Blodtabet ved Opstanden i Kiel var forholdsvis ringe, saa regnede man dog med Tabet af en 3—400 Menneskeliv.

Fra Kiel bredte Opstanden sig jo hurtigt ud til alle Sider. Først til Hamborg, Cuxhaven og Wilhelmshaven. Da først de store Flaadebaser havde overgivet sig, bredte den røde Bølge sig med rivende Hast. Og Revolutionen bidrog sit til at fremtvinge Vaabenstilstanden og derved frelse mange uskyldige Menneskers Liv. Ja, en Kammerat sagde til mig forleden Dag: »Det va godt, te de haej vos, for ejsen haej de nok slaasset endno!«

H. P. J.

KONGENS REGERINGSJUBILÆUM.

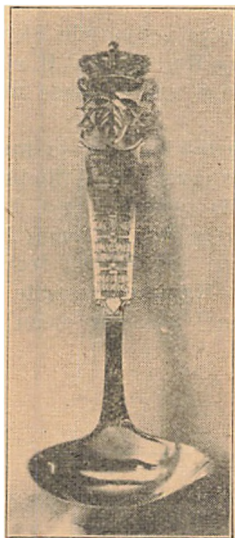
GAVER FRA NORDSLESVIG.

Blandt de mange Gaver til Kong Christians Regeringsjubilæum var der ogsaa nogle fra Nordslesvig.

De fire Amtsraad og de fire Købstæder skænkede hver et Sølvfad og de fem Flækker en Sølv-Punchebolleske.

Sølvfadene vejede hver 3 kg og var 45 ctm. i Diameter. Amtsraadenes Sølvfad var ornamenteret med seks Skjolde

Skjolde flankeredes, ligesom det nederste Skjold med Aarstallene, af Rigsvaabnet med de tre springende Løver, medens de fire Skjolde med

langs Randen. Øverst et Skjold med Kongens Monogram, nederst et med Aarstallene 1912—1937. Og ved Siden fire Skjolde, der bar de fire Amtsraaders Navn. Købstædernes Sølvfad var dekoreret paa tilsvarende Vis, idet de fire Købstæders Våaben med latinsk Omskrift var anbragt i Skjoldene ved Siden. Kongens Monogram paa begge

Amtsraadens Navne, henholdsvis Købstædernes Vaaben, adskiltes af det slesvigske Vaaben med de to Løver.

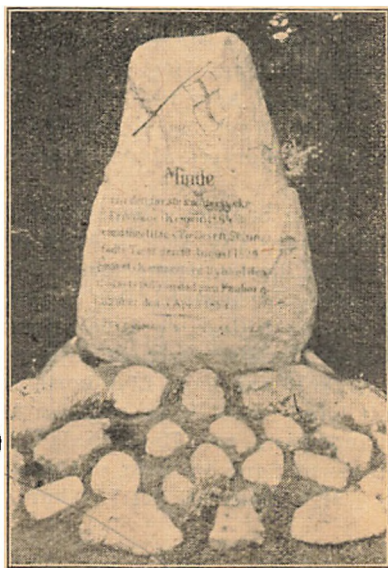
De fem nordslesvigske Flækkers Gave, Puncheholleskeen, bærer overst en Krone over Kongens Navnetræk i Spejlmonogram, og derefter følger Flækkernes Navne: Augustenborg, Christiansfeld, Hojer, Logunkloster og Nordborg.

Baude Fadene og Skeen var udført af Guldmed Holger Kyster i Kolding.

Hans Tjellesen Schmidt.

Den første frivillige
Soldat fra Sønderjylland
i 1864.

Den 15. Juni, Valdemars- og Genforeningsdagen, 1936, afsløredes i Tiset Plantage en Mindesten for den Mand, hvis Navn staar over disse Linjer. Han fødtes den 10. August 1829 i Tiset som Søn af Gaardejer Mads P. Schmidt og Illustru, Maren. Sin første Skolegang fik han i Folkeskolen i Tiset. Senere kom han paa Latinskolen i Kolding, hvor han tog Studentereksamen. Han studerede derefter i København Teologi og Matematik. Sjælelige Brydninger fik ham til at afbryde sit Studium. Han tog hjem og blev Bonde. To Aar senere optog han igen, efter mange og alvorlige Overvejelser, sit teologiske Studium og tog

Mindestenen i Tiset Plantage.

Embedseksamen for Eksamenskommissionen i Flensborg 1856. Han blev derefter Lærer paa Brøns Mølle, Jested Mølle og i Østerlindet Præstegaard, hvorefter han overtog Ledelsen af Højskolen i Brøns. Her virkede han de to sidste Aar før Krigen. Hans Tjellesen Schmidt var en levende Kristen, besjælet af dyb Guds frygt. Han elskede sit Fædreland, sit Modersmaal, sit Folk og sin Hjemstavn. Da han blev udskrevet til Soldat, var han just midt i Eksamenslæsning, og derfor stillede han for sig. I 1861 meldte han sig dog frivillig til Soldat, men blev afvist, rejste saa til København og fik Foretræde for Krigsministeren og bad om Lov til at blive Soldat. Alle vegne blev hans Begæring afvist; han var for gammel.

Saa kom Krigen. Alter meldte han sig gentagne Gange, blev afvist, men rejste efter Regimentet, meldte sig igen og blev endelig antaget. Han kom med Regimentet til Holsten, laa ved Dannevirke, kom til Dybbøl og blev saaret i Benet den 17. Marts, da Tyskerne stormede Dybbøl By. Han blev ført til Faaborg paa Lazaret. Hans eneste Klage var, at han maatte ud af Kampen.

Dette Saar blev hans Bane. End ikke en Amputation kunde frelse hans Liv. Den 3. April udaandede han. Mens Kanonerne tydeligt hørted drøne foran Dybbøl, stedtes han til Hvile paa Faaborg Kirkegaard. Der er paa Graven rejst en Sten, som bærer hans Billede og Indskriften: »Værer Korset og Kongen og gamle Danmark tro, og slipper ej, førend Hjerterne briste«.

Dette var hans Livs korte Saga. Han var tro mod sin Gud, sit Land og sit Folk. Og den Minderune, vi her har ristet vor Landsmand, vort Bysbarn, lader vi klinge ud i det Ord af Mads Hansens Sang om ham, der ogsaa staar paa Mindestenen i Tiset:

»For Danmark sit Liv han gav.«

Ingeborg Jessen.

DE GAMLE, SOM FALDT —

Biskop Valdemar Ammundsen.

Der var Konkurrenceforelæsning ved Københavns Universitet den 1. December 1936, et Professorat i Kirkehistorie skulde besættes efter Professor, Dr. theol. Oskar Andersens Afgang. De mange Tilhørere, der ved Titiden gik over Frue Plads for at samles i Universitetets Festsal, hvor Forelæsningen skulde holdes, lagde Mærke til, at der var Flag paa halv Stang over de kendte Bygninger ved Pladsen, Universitetet, Bispegaarden, Metropolitanskolen og Stiftsprovstegaarden, men de færreste vidste hvorfor og var for optagne af det, der forestod, til at spørge om Anledningen. Men faa Minutter efter traadte Professor Nørregaard, Biskop Valdemar Ammundsens Efterfølger i det andet kirkehistoriske Professorat ved Københavns Universitet, op paa Talerstolen og meddelte det Sorgens Budskab, der om Morgenen var indløbet fra Haderslev, Biskop Valdemar Ammundsens Død.

For mange af de Tilstedeværende vil det have været

vanskeligt at holde Tankerne samlede om den Forelæsning, som derpaa begyndte. Vi havde vel saa godt som alle paa en eller anden Maade været under Indflydelse af Valdemar Ammundsens Aand. I 22 Aar havde han været Professor og havde haft Føling med sine Studenter som faa andre, ikke blot i Universitetsarbejdet, men ogsaa i den kristelige Studenterbevægelses daglige Liv og ved dens danske, nordiske og internationale Studentermøder. I Universitetets Lærerstab var han en af dem, hvis Ord havde Vægt ogsaa ud over hans egen Fagkreds, og Folk, der var af en anden Aand end han, kunde blive nødt til at bøje sig for ham og gøre det med den Tilfredsstillelse, som det er at bøje sig for det, der baade i Indhold og Form er af fineste Sort. I over 13 Aar havde han dernæst beklædt Bispestolen i Haderslev, og hans Bispegerning bragte ham ikke bare i Forbindelse med Stiftets Menigheder og Præster; men overalt i Landet, hvor man forstod, at ikke alt var gjort i 1920, men at en lykkelig Gennemførelse af det nordlige Sønderjyllands Genforening med Danmark krævede stadig Tro og Kærlighed, omsat i forstaaende og forstandig Handling, saa man hen til Biskop Valdemar Ammundsen som en af dem, der i første Linie baade inderligt og udvortes var kaldet til det fortsatte Genforeningsværk.

Det er for tidligt endnu til en Bedømmelse i Enkelt-heder af hans Indsats paa dette Omraade. Men saa meget kan i hvert Fald siges, at i ham personliggjordes paa en ejendommelig Maade noget for den danske Kirke karakteristisk, det paa en Gang stærkt midtpunktsamlede og overordentlig rummelige. At det var saadan, den danske Folkekirke mødte Menigheden i Sønderjylland og bod den til Sæde i det fælles Hus, var uden Tvivl af meget stor Betydning.

Mere tvivlsomt maa det endnu være, om Biskop Ammundsens Bestræbelser laa i et fremkommeligt Spor i Forholdet til de tysksindede Menighedsmedlemmer, der — i eller udenfor Folkekirken — med det for Landet som Helhed fremmede Kirkesprog, de enten med Forsæt vilde eller med indre Nødvendighed maatte betjene sig af, vel kunde nyde Rummeligheden og stemme overens med den danske Folkekirke i det centralt kristelige, men alligevel ikke finde sig naturligt til Rette i det danske Kirkehus. Biskop Ammundsen følte vist selv, at han ligesom vi andre i dette Forhold maatte famle sig frem; og selv om dette gøres med al mulig Besindighed og Omtanke, undgaar man ikke nu og da at støde sig, fordi det, man skal famle sig igennem, er noget levende, der selv er i Bevægelse, tit endda i temmelig voldsom Fart i tværgaaende eller modsat Retning. Biskop Ammundsen fik sine Stød, ogsaa nogle, som gjorde hjertelig ondt; og han var stor nok til gerne at lade sig belære med Hensyn til Vejen baade af Stødene og af de Ønsker og Opfattelser, der meddeltes ham paa en blidere Maade; men han var ogsaa stor nok til med Fasthed at beholde sit Maal i Sigte for sit indre Syn.

Det mellemfolkelige Arbejde for kirkelig Fællesforstaaelse og kristelig Enighed i den kirkelige Mangfoldighed, som Biskop Ammundsen var en af de kyndigste og højest ansete Deltagere i, skulde i Grænselandene i fuld Ærlighed udsættes for sin Belastningsprøve; det var Maalet, at denne Belastningsprøve kunde bestaa. Dette Maal blev ikke naaet i Biskop Ammundsens Levetid; og han lod sig ikke berolige af, at Ordningen af de dansk-tyske Kirkeforhold i Sønderjylland paa begge Sider af Grænsen med en vis Ret kunde fremstilles som forbilledlig i Sammenligning med Forholdene ved andre Grænser. Det var

ham klart, at Betingelsen for enhver yderligere Tilnærmelse til Maalet og i det hele taget for sand Styrke i mellemfolkeligt kirkeligt Fællesskab var, at der aldrig blev knebet saa meget som et halvt Øje til ved Belastningsprøven i Grænselandet.

Det var uundgaaeligt, at det mellemfolkelige Kirkearbejde tog en Del af Biskop Ammundsens Tid; men da han krævede uendelig lidt af sin Tid for sig selv, blev der meget til Stiftet endda. Og saa tog han for Resten altid, saa vide han fo'r, sit Stift og sit Land, sit Folk og sin Hjemstavn med sig, og hvad han gav og modtog derude, kom ogsaa alt det derhjemme tilgode.

Biskop Ammundsen var ydende, selv om han tilsyneladende mest tog imod. Den, som har siddet alene sammen med ham og betroet ham en hel Del mere, end noget andet Menneske havde faaet at vide, turde gaa fra ham med en Følelse af at være blevet rigere. Det var hans levende og kærlige Aand, der meddelte sig, ogsaa naar han tog imod.

Det er et lykkeligt Folk, der kan fostre Sønner som Valdemar Ammundsen. Han har været Sønderjylland en god Mand, baade mens han som Professor i København levede med i Sønderjydernes Kamp og talte deres Sag, hvor maaske kun han kunde gøre det, og siden i sine Bispeaar i Haderslev. Der vil fremdeles være meget at hente til dansk Folke- og Menighedsgavn i Sønderjylland af den Tjeneste, han fik Lov til at øve, og af Mindet om hans lysende Aand, saa længe dette maa faa Lov til at leve.

C. W. Noack.

Kristine Kloppenborg-Skrumsager.

Kristine Kloppenborg-Skrumsager var fra Faardrup ved Slagelse. Hendes Forældre var vaagne og interesserede baade kristeligt og folkeligt. Naar der i de Aar var Møde paa Skamlingsbanke, plejede hendes Far at være der, og han tog saa gerne et af Børnene med. Her mødte den unge Kristine i Sommeren 1885 for første Gang sin tilkommende Svigerfader, J. N. II. Skrumsager, og samme Aar besøgte Kloppenborg-Skrumsager hendes Hjem. Han tjente da paa en Gaard paa Sjælland.

En Vinter først i Halvfemserne var Kristine Elev paa Askov Højskole, og ved Efteraarstide 1893 fejrede hun og Kloppenborg-Skrumsager deres Bryllup i Hjemmet i Faardrup. Saa begyndte da hendes Gerning som Husmoder paa »Bejstrupgaard«, som Kloppenborg-Skrumsager havde arvet efter sin Bedstefader, den gamle Hans Diderik Kloppenborg.

I de mange Aar, fra 1908 til Genforeningen, da Kloppenborg-Skrumsager var Landdagsmand, maatte Kristine Kloppenborg naturligvis undvære ham en lang Tid af Aaret, og selv om der var en Bestyrer, der tog sig af Landbruget, har hun dog sikkert tit følt sig ene med sine Børn paa den store Gaard. Da Krigen kom og blev ved Aar efter Aar, maatte efterhaanden de to ældste Sønner med, og en Tid laa den ene af dem dødssyg i Belgien. Da skyede Kristine Kloppenborg ingen Besværligheder, men rejste derned for at være hos sin syge Dreng. Han kom sig dog, men har aldrig rigtig forvundet, hvad han maatte døje i Krigsaarene. Ingen har vel set eller læst Kloppenborg-Skrumsagers »Landeværn« uden at faa et stærkt Indtryk af, hvad disse Forældre — som saa mange andre — led ved at sende

deres unge Sønner ud i Krigens Barbari. For Kloppenburg-Skrumsager skildrer vel det, han selv kendte og havde oplevet.

Kristine Kloppenburg var Aar efter Aar Kredsleder i »Nord-slesvigsk Kvindeforening«, og her gjorde hun et godt og trofast Arbejde.

Faa Aar efter Genforeningen blev hun syg. De fire onde Aar har sikkert slidt haardt paa hende. Selv om hun for en stor Del kom over det og igen færdedes blandt os, var hendes Kraft dog brudt, og den 21. Marts 1937 døde hun af en Hjerneblødning, 68 Aar gammel.

Kristine Kloppenburg følte sig stærkt knyttet til »Bejstrupgaard« og kunde ikke tænke sig at leve andre Steder, og det føjede sig da saa lykkeligt for hende, at hun til det sidste kunde blive i sit gamle Hjem.

M. B.

Amtsskolekonsulent L. Mortensen.

Ludvig Mortensen blev født den 7. Juni 1876 paa Orebygaard, hvor hans Fader var Slotsgartner. Han besøgte Seminariet i Silkeborg og blev senere Bestyrer af dette Seminariums Børneskole, Lærer ved Seminariet og tilsidst Medforstander ved samme, indtil han i 1920 udnævntes til Amtsskolekonsulent i Haderslev. Fra 1919 til 1920 beklædte han desuden Posten som folkevalgt Borgmester i Silkeborg.

Hans pædagogiske Virksomhed i sidstnævnte By strakte sig over to og tyve Aar. I Haderslev havde han sin Gerning i sytten Aar.

Begge Steder har han ved sit Arbejde og ved sin helstøbte Personlighed sat sig dybe Spor.

Mange kendte Amtsskolekonsulent Mortensen som Foredragsholder. Han kunde altid glæde sig ved at have en op-

nærksomt lyttende Tilhørerkreds. Han var vistnok en af Landets betydeligste Talere. Han vandt ikke Yndest ved store Ord, men ved en klar Fremstilling og et vidunderligt rigt Lune paa en alvorlig Baggrund.

Saadan var han ogsaa som Menneske: interesseret, fornøjelig, men tillige altid optaget af alvorlige Tanker, som han fremsatte i en baade fængslende og letfattelig Form. Ved sit tiltalende Væsen og sin noble Karakter skabte han sig mange Venner.

Hans store Betydning maa naturligvis først og fremmest søges paa Skolens Omraade.

Ludvig Mortensen var fremragende som Lærer. Han forstod som faa at tale med Børn. De, der har overværet hans Undervisning, vil blive ved med at huske hans store Evner i den Henseende. Undervisningen var, som den burde være: naturlig, livlig og lærerig — altid mønsterværdig. Mortensen hadede Udenomssnak og alt det, der er overflødigt. Han stillede store Krav til den, der skulde lære fra sig, ligesom han var streng overfor sig selv, naar han optraadte i en Skolestue. Han krævede særlig, at Læreren altid var velforberedt til Timen, og at han havde lagt Stoffet godt til Rette, før han gik ind til Børnene.

Som Leder af Seminariets Øvelsesskole i Silkeborg og som Amtsskolekonsulent i Haderslev fik han megen Indflydelse paa den danske Lærerstands daglige Arbejde. Som Amtsskolekonsulent var han en afholdt og kærkommen Gæst allevegne. Lærerne og Skolekommissionsmedlemmer kunde trygt stole paa hans Ord. Han var tilforladelig i al sin Færd.

Stilstand var ham imod. Han fulgte nøje med i, hvad der paa Pædagogikkens Omraade foregik ude i den store Verden, og han var utrættelig i Arbejdet for at overføre Fremskridt, han mødte, paa danske Forhold og i dansk Form. Desuden bør nævnes, at Landstormen, denne danske Form for Undervisning og Vaabenøvelse, for en stor Del blev til ved Mortensens Tilskyndelse. Ved Udformningen af den indgribende Skolereform, som har fundet Udtryk i den ny Lov om Folkeskolen, var han i høj Grad interesseret, og hvad den pædagogiske Side af Sagen angaar, var han tillige medvirkende. Det vilde have været ham en ublandet Glæde at deltage i det Arbejde til Skolens Fremme, som Loven vil føre med sig.

Det skulde ej ske. Han døde brat og uventet den 17. Fe-

bruar 1937. Den store Skare, der fulgte ham til hans sidste Hvi-
lested paa Gammel Haderslev Kirkegaard, var et Vidnesbyrd
om, at man værdsatte hans Manddomsgerning iblandt den søn-
derjydske Befolkning.

Det var en Lykke, at netop denne betydelige Skolemand ved
Genforeningen kom til at virke i det mest danske Amt, hvor
Mulighederne for den nødvendige Nyskabelse var størst. Lud-
vig Mortensen blev en god Banebryder for den danske Skole
hernede.

Nicolai Svendsen.

Bankbestyrer Jørgen Møller, Skærbæk.

Kort før Aarhundredskiftet
færdedes en lys og glad, vel-
begavet og mangesidig inter-
esseret ung Nordslesviger i
Strasbourg, og naturligvis
havde han søgt netop dette
Universitet for at faa Kend-
skab til nationale Forhold i Al-
sace. Hjemmefra var han op-
taget af Spørgsmaalet om den
sønderjydske Danskheds
Skæbne. Født 18. Nov. 1875 i
Kredsdagsmand, Gaardejer
Philip Møllers Hjem i Jæge-
rup, opdraget i en stor og dyg-
tig Søkendeflok, med til den
ældste sønderjydske Foredrags-
forenings første Møder, præget
af Modsætningen imellem
Hjemmets Danskhed og den

haderslevske Latinskoles Fortrykningsforsøg drog han ud
i Verden for ved et juridisk Studium at dygtiggøre
sig til en dansk Gerning i sin Hjemstavn. Han førte
sit danske Sindelag med sig og viste det saa klart, at han
som andre dansksindede sønderjydske Jurister maatte opgive
sit Studium paa Halvvejen; men det havde alligevel naaet at
præge ham. Han havde faaet et videre Syn end de fleste og

var klar i sin Tænkning, som han var tro i sin Danskhed; mere af hans Minder fra Studentertiden var det altid Strasbourg, der stod hans Hjerte nærmest. Aldrig var han gladere, end naar han fortalte om sine Oplevelser i Ungdomsaarene i Alsace og om denne Landsdels Brydninger mellem tysk og fransk.

Da den juridiske Vej blev spærret for Møller, prøvede han først at arbejde for et Forsikringsselskab; men det laa ikke rigtigt for ham, og det var først, da Julius Nielsen og Bankdirektør Hübbe skaffede ham Arbejde paa »Haderslev Bank«, at han var kommet paa sin rette Plads. Den glade Student, der overgivent havde lagt Visen om, at »De er it fo' de, de er så rar, men det er no så re'le« (Sprogforeningens Almanak 1902), tog nu fat paa at arbejde med Pengesager paa en Maade, saa hans Gerning kun har kunnet tegnes med Ordene »paalidelig og trofast«.

Da »Den nordslesvigske Folkebank«s Agentur i Skærbæk i Efteraaret 1906 omdannedes til Filial af »Tønder Landmandsbank«, blev det under Ledelse af Agenturets tidligere Bestyrer, forhenværende Postmester H. Godske Hansen og Jørgen Møller, og intet kunde være bedre end disses Samarbejde, intet smukkere end den Maade, hvorpaa Møller, da den prægtige Godske Hansen blev affældig, lettede hans Arbejde. Disse to Mænd ledede Bankfilialen i Fællesskab i mange Aar, saa den aldrig led Tab, og de var lige ansete, lige afholdte, lige værd at holde af.

Men den Jørgen Møller, der kom til Skærbæk, var præget af Livets Skole; meget af hans gamle Livsglæde og Munterhed var veget for Arbejdsalvor; men i al sin Troskab og Ihærdighed, i alle de Tilskikkelser, der endnu mødte ham, var han alle Tider en glad Mand. Han dannede et godt Hjem sammen med sin Hustru, der var ham saa god en Støtte i Medgang som i Modgang, og utallige har i dette Hjem søgt Raad og Vejledning. Man saa bedst Jørgen Møllers Betydning i en snæver Kreds eller paa Tomandshaand. Naturligvis var han med i offentligt dansk Arbejde. Da der i 1907 oprettedes en Foreningsforening i Skærbæk, — »Selskabelig Forening«, foretrak man dengang at kalde den —, var Møller med i Ledelsen. En Aarrække var han stedfortrædende Medlem af Vælgerforeningens Tilsynsraad, i 1919 og nogle Aar derefter Medlem af Sogneraadet; men det var som den stille Raadgiver, han havde

størst Betydning. Hans juridiske Kundskaber og enestaaende Personkendskab i Vestslesvig mødtes med hans rolige Overlæg og klare Forstand: Jørgen Møllers Raad kunde man stole paa, og det gjorde hele Egnen.

Det var ikke saa underligt, at Tyskerne fik Øje paa ham, og at han blev udvist, da Myndighederne havde erklæret hans Fader for Optant. Philip Møller havde i Aarevis arbejdet med Retssager og Klager for at faa sin Statsborgerret godkendt, og nu fulgte Jørgen Møller hans Spor. Det lykkedes ham ogsaa at faa de civile Domstole til at indrømme, at han var preussisk Statsborger ved Arv; men den højeste Forvaltningsdomstol kaldte ham »Hjemløs« som Søn af en Optant. Jørgen Møller fulgte Udvisningsordren og opholdt sig nogle Uger i Ribe; men han hilstes med venlige Nik og glad Overraskelse, da han en Markedsdag i Skærbæk smilende gik om igennem Gaderne for at fortælle den preussiske Amtsforstander, at nu var han kommet hjem igen.

Jørgen Møller havde været tysk Marinesoldat i Kiel, men var hjemsendt inden Tjenestetidens Ophør, fordi hans Fader netop den Gang blev stemplet som Optant. Efter at Møller nu i mange Aar havde stridt for at blive regnet som tysk Borger, kom denne Sag ham til Gode i Krigen. Han blev som ikke-tysk Undersaat ikke indkaldt til Krigstjeneste, og netop derfor kunde han hele Krigstiden tjene sit Folk hjemme, som enlige Kvinders, Enkers og Faderløses Hjælper og Raadgiver. Han var i disse Aar sin By en god og trofast Mand, og hans Vennekreds var stor.

Genforeningen gav Møller borgerlig Tryghed. Han var aldrig de store Ords Mand. Kun en enkelt Gang har han holdt et Foredrag paa »Landbohjemmet«, hvis Kasserer han var i mange Aar, og de Smaataler, han har holdt, er let talte; men han var med i alt nationalt Arbejde, følte dybt Genforeningens Glæde, og kunde undertiden finde de smukkeste Udtryk for den Lykke, Nordslesvigs Befrielse var ogsaa for ham.

For nogle Aar siden laa Møller i mange Uger mellem Liv og Død paa Tønder Sygehus og vandt aldrig mere fuldt sin Sundhed; men alligevel kom hans pludselige Død i Julen 1936 — 30. December — som en Overraskelse, ikke blot som en Sorg for hans Venner.

Jørgen Møller har udført en betydningsfuld Gerning i Vest-slesvig, større end det let ses udefra. Mindet om denne jævne, glade, frisindede og gode Mand vil leve længe.

H. Lausten-Thomsen.

Anton Hansen, Gallehus.

Den 17. Juni 1937 døde Anton Hansen, Gallehus, efter et langt og svært Sygeleje paa Tønder Sygehus. Anton Hansen var født den 31. Oktober 1866 i Stokkebro, hvor Faderen var Skrædder. Opvokset i et Smaakaarshjem, og derfor kendt med Smaafolks Kaar, lagde han al sin Energi og Dygtighed i at gøre det godt for sine Standsfæller.

Anton Hansen var en kerne-dansk Mand, han fortalte gerne om den Tid, da han var gaaet i Skole hos Peter Jes-sen.

Efter Genforeningen, da Husmandssagen endnu var noget nyt her i Landsdelen,

valgtes Anton Hansen af sine Standsfæller til Formand for Husmandsudvalget i De samvirkende sønderjydske Husmandsforeninger og til Medlem af Amtskommissionen for Oprettelse af Husmandsbrug. Her har han gjort et stort og fortjenstfuldt Arbejde. Alt, hvad han paatog sig, blev samvittighedsfuldt udført til det yderste, han var en Mand, der kunde stoles paa.

Ved Oprettelsen af »Landeværnet« valgtes han ind i Bestyrelsen. Blandt andre Tillidshverv kan nævnes, at han var Medlem af Tønder Amtsraad (1920—35), Medlem af Menighedsraadet i Møgeltønder, fra 1926 Medlem af Skolekommissionen i Møgeltønder (1925—29), Medlem af Møgeltønder Sogneraad (1918—20), Formand for Møgeltønder Husmandsforening, Repræ-

sentant og Distriktsforstander for Husmandsbrandkassen og Ulykkesforsikring.

Endskønt det Offentlige lagde saa meget Beslag paa A. Hansen, var han dog først og fremmest en Hjemmets Mand. Han var glad, naar man besøgte ham i hans Hjem i Gallehus. Her drev han sammen med sin Hustru et Husmandsbrug, som, med Hensyn til Orden og Driftighed, var et Forbillede for andre Husmænd. I Hjemmet har der i alt været 14 Børn, heraf lever dog endnu kun de 6, 1 Søn og 5 Døtre.

Anton Hansen var en Hædersmand for sin Stand, og det Ridderkors, han fik af Kongen, var velfortjent. Det Hul, der ved hans Bortgang er slaaet i Vesteregns Husmandsrække, vil ikke være let at faa fyldt.

Hans Minde vil blive holdt i Ære.

E. Lorenzen.

Chr. Becker, Asserballe.

Den 16. April døde Chri-
stian Becker, Asser-
balle. Brat og uventet, midt
i et rigt Arbejde for Folk og
Samfund, kaldtes han bort.
Faa Uger i Forvejen var vi
alle, Venner, Naboer og
Arbejdsfæller fra nær og
fjern, samlede i hans Hjem
for at fejre hans 60 Aars
Fødselsdag, og mange fik
Lov til at sige Chr. Becker
Tak for hans Gerning
iblandt os, og vi følte, hvor
dybt han var grebet af den
Tak og Anerkendelse, der
mødte ham i disse Timer.

Chr. Becker var alle Dage et Solskinsmenneske, rigt begavet af Naturen. Fra sin Fars Slægt medbragte han

Lune og Sans for Realiteter, fra sin Mors Slægt havde han arvet et lyst Sind, et godt Humør, og et hurtigt Nemme. Hans gode Anlæg blev udviklet paa danske Skoler, og fra mange Sider ventede man, at han skulde gøre en Indsats i det nationale Arbejde. Der skulde dog gaa nogle tunge og trange Venteaar, inden dette kunde ske. Chr. Becker var kommet hjem fra Testrup Højskole og deltog i Valgmøder forud for Rigsdagsvalget i 1903 og talte ved disse under Myndighedernes udelte Interesse. Kort efter erklæredes han for Optantsøn og udvist som »besværlig«. H. P. Hanssen søgte at faa Dom i Sagen ved Overlandretten i Kiel og sendte Chr. Becker sammen med Niels Finnemann til Kiel. Det lykkedes dog ikke, men ud fra Begivenhederne i Kiel rejste H. P. Hanssen Sagen i den preussiske Landdag og paatalte det grove Retsbrud, der her var begaaet.

Chr. Becker maatte nu henleve 3 Aar i Landflygtighed, indtil han fik sit Undersaatsforhold ordnet efter Gennemførelsen af Optanttraktaten i 1907. De tre Aar tilbragte han for største Delen paa Askov Højskole og erhvervede her et Fond af Kundskaber, der senere i rigt Maal kom ham tilgode i hans Arbejde i det offentlige og nationale Liv.

Faa Medlemmer af vort lille Samfund har faaet mere betroet end Chr. Becker. Det var særlig paa tre Felter, i Mejeribruget, i Brandforsikringsarbejdet og i Husmandsforeningerne og i Udstykningssagen, han kom til at gøre et stort Arbejde, som den ledende paa disse Omraader. Han var selvskreven som Formand for Amtets Husmandsforeninger, som han ledede mesterligt, og han blev fra 1920 Formand for Husmandsbrugskommissionen for Sønderborg Amt og kom som saadan til at medvirke ved Udstykningen af de store alsiske Gaarde, der var købt

af Staten. Hans Arbejde blandt hans Standsfæller var anerkendt fra alle Sider. Over hele Landet vil han blive mindet som den glimrende Leder af Husmandsrejserne, fortrolig med Egnens Historie og Minder, dybt grebet af dens Skønhed forstod han at give Rejseholdene et Indtryk af vor Ø, som de bevarede gennem Tiderne. Hans Arbejde i Brandforsikringen strakte sig fra Egnens Sammenslutninger til de store landsomfattende Selskaber, og hans Arbejde som Mejeriformand og Medlem af Smør-eksportforeningens Bestyrelse aabnede ham et stort Arbejdsfelt paa dette Omraade.

Der skulde et godt Hoved og en god Vilje til alt dette, men Chr. Becker evnede det, han var en sjælden frugtbar og rig Natur, bredt favnende i sin Venlighed og Hjertelighed og sin store Gæstfrihed. I hans Hjem fik man et hjerteligt Velkommen af Chr. Becker og Anne Marie, der ved hans Side fyldte en stor og krævende Plads, i usvækket Interesse for hans Arbejde. Deres Hjem stod aabent for alle, der søgte ham fra nær og fjern, og det blev mange mellem Aar og Dag.

Chr. Becker var en ægte Søn af sin Fødeøs milde og gæstfri Natur; der var ingen Stædighed og skarpe Kanter i hans Sind, og hans Dygtighed som Forhandlingsleder og hans Evne til at naa et Resultat ad Forhandlingens Vej var anerkendt af alle. Han var en flittig Mand, der overkom meget, og hans Arbejdsevne var endnu usvækket paa det sidste, skønt Sygdommen havde sit Tag i ham.

Men ud over den store, og fra alle Sider anerkendte Indsats, der er nævnt foran, vil vi mindes Chr. Becker som den gode danske Mand han var. I Ungdomsforeningernes første forjættende Morgengry, da Luften var høj, og Idealerne tegnede sig klart mod fjerne Maaal, var han med i Arbejdet som Fører og Vækker, og med usvækket

Interesse og Kærlighed var han med i Udviklingen lige til det sidste.

Han var en god Mand i vor By. Han var sin Fødeø en god Søn, og han var sit Land og Folk en god Søn og Tjener, der har sat sit umistelige Præg paa den nationale Udvikling siden dette Aarhundredes Begyndelse.

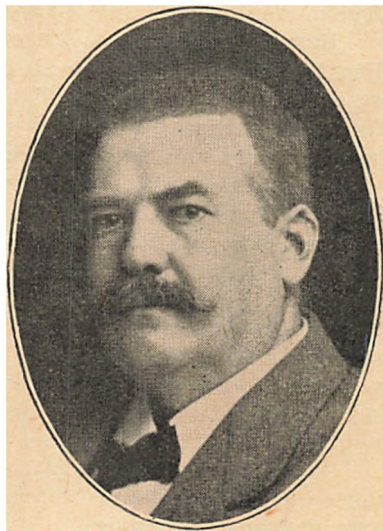
Hans Minde vil blive bevaret.

Christen Ernst.

Hans Petersen.

Den 24. April døde General-agent Hans Petersen, Tinglev, efter nogle Maaneders svært Sygeleje.

Han var født den 4. Juli 1865 i Gabøl, hvor Faderen — en velbegavet Mand — var Lærer. Sønnen skulde gaa i Faderens Fodspor, og i en ung Alder fik han da ogsaa en Lærergerning ved Øsby Skole. Men dansk som han var til Hjerteroden, deltog han i danske Sammenkomster. En Søndag var han med Øsby Sogns Landmandsforening paa Udflugt til Sølyst, og sammen med andre Unge sang han med Liv og Lyst »Højt paa en Gren en Krage« og om den hæslige Jæger, der skød den stakkels Krage ned. Hermed var han ubrugelig i den preussiske Skoles Tjeneste og maatte slaa ind paa noget andet. Allerede som 20-aarig havde han under Mærket »En ung Sønderjyde« skrevet sin første Artikel i Højskolebladet om Skoleforhold i Sønderjylland. Paa Udflugten til Sølyst stiftede han Bekendtskab med »Modersmaalet«s Redaktør Axel Sabroe, og fra et følgende Ophold paa Askov

sendte han Artikler til Bladet. Dette førte til, at han, efter et Lærervikariat i Nørrejylland og udstaaet Militærtjeneste i de polske Provinser, i Efteraaret 1890 ansattes ved »Modersmaalet« som fast Medarbejder. Her var han i 2 Aar, drog saa til København for at uddanne sig videre, kom Aaret efter tilbage til »Dannevirke«-»Freja« og var saa her en Tid, inden han gik over til Forsikringsvæsenet som Generalagent for Forsikrings-selskabet »Teutonia« i Leipzig med Bopæl i Flensborg. I denne By boede han da det meste af sin Tid, indtil han for en Del Aar siden flyttede til Tinglev. Et Forsøg, han i sin Tid gjorde paa at udgive et Blad i Graasten, slog fejl, men han var til sin Død meget interesseret i Journalistik. I sine sidste Aar var han stedlig Medarbejder ved »Højmdal«, og han udgav en Række Aar op mod Jul »Grænseegnens Julebudstikke«.

Hans Petersen var en i mange Retninger veludrustet Mand. Han baade skrev og talte godt og var i Besiddelse af et Humør og et Naturel og en Slagfærdighed, som kunde minde meget om Gustav Johannsen. Han blev da ogsaa i de unge Aar stærkt benyttet i det nationale Arbejde, holdt Foredrag og Oplæsning, var førende i »Nordslesvigsk Hjulriderlag«, med i Oprettelsen af »Svensk Gymnastikforening« i Haderslev og drivende Kraft i de store nationale Sangstævner før Krigen.

I Afstemningstiden tog han virksomt Del i Arbejdet for II. Zone, og i sine sidste Aar var han en initiativrig Formand for Forsvarsbrødrene i Tinglev og Omegn. Hans sidste Bedrift var at faa rejst en Mindesten ved Kravlund gamle Kro i det sydvestlige Hjørne af Tinglev Sogn til Minde om Frederik VII.s og Christian X.s Besøg paa dette historiske Sted, hvor gamle Veje fra Arilds Tid er mødtes.

Det blev ved Hans Petersens Jordefærd sagt, at han i sine unge Dage kunde begejstre som faa, han var en af de Unge, man dengang satte højest. Utvivlsomt blev han da ogsaa lykkeligst i sin Gerning, da han levede i Haderslev og paa Egnen her. Udfra Mindet herom formedes formentlig hans sidste Ønske, som var at blive begravet i Haderslev, et Ønske, der blev opfyldt.

I Sprogforeningens Almanaks lange Række Levnedsskildringer af hedengangne danske Forkæmpere i Sønderjylland bør nogle Ord om Hans Petersen da ikke savnes. Han var en særpræget Skikkelse, et godt Menneske og en Mand, der paa

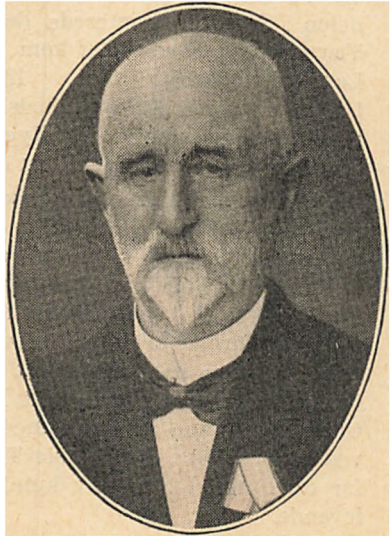
mange Maader bidrog til at holde Modet, Troen og Haabet oppe i en svær Tid.

N. J. N.

Peter F. Tønder, Birkelev.

Et langt og virksomt Liv har ved P. Tønders Død fundet sin Afslutning. Sjældent finder man Mennesker over de 4 Sne-se af Aar saa løgемlig sunde og aandsfriske som han, over hvem disse Mindeord skrives.

P. Tønder, der blev omtrent 82 Aar gammel, har aldrig kendt til Sygdom; kun i det sidste halve Aar, han levede, maatte han lade sig indlægge paa Sygehus 2 Gange. Sidste Gang, han blev udskreven derfra, var lige før Valgmandsvalget til Landstinget, og trods det, at han var dødsmærket, afgav han sin Stemme, pligtro og ansvarsbevidst som han havde levet sit Liv gennem de mange Aar. Derefter ebbede Kræfterne ud, indtil han om Morgenen til den 29. September efter en Dags Sengeleje sov hen, »som Sol i Høst gaar ned«.

Der blev Sorg i de mange Hjem herude paa Vestkysten, da det spurgtes; ikke blot blandt de Paarørende, for hvem han var en god Mand, Fader og Ven, men ogsaa blandt de mange, der gennem Aarene havde nydt godt af hans ualmindelig gode Indsigt i de mange Forhold, Livet byder. God var han at komme til, naar det gjaldt alvorlige Spørgsmaal, de blev grundigt eftergaaede for at kunne tages fra Bunden af.

Den lange Række af Aar, der blev forundt P. Tønder at leve, udnyttedes i fuldt Maal. Fra han som 10-aarig oplevede Grænsens Flytning til Kongeaaen, og til han ved Genforeningen blev Medlem først af Haderslev og senere af Tønder Amts-

raad, spænder over en rig Tid i vor snævre Landsdels grænsepolitiske Historie. Som Søn af den kendte Købmand og Landmand Søren Tønder og Hustru Anne Marie, født Top, fra Spanndet, opdroges han med sine Søskende i Nøjsomhed og lærte, at hvad det gjaldt om i Livet var at være tro mod sin Gud, mod sit Land og sig selv. Efter rige Barndomsaar lærte han Handelen i Flensborg, opterede derefter for Danmark, aftjente sin Værnepligt i Fredericia, kom hjem og overtog Forretningen og Landejendommen i 1884. 1889 giftede han sig med Andrea, Datter af den i Frimenighedskredse godt kendte Smedemester Nis Thøgersen Smidt fra Hygum. Hun blev ham en god Støtte paa alle Omraader, og Arbejdet lykkedes for dem.

Derfor blev der ogsaa udadtil lagt Beslag paa P. Tønders rige Arbejdskraft. Han blev Medstifter af Vodder-Roager Andelsmejeri (bygget 1886) og gennem 35 Aar dets Regnskabsfører, Medbestyrer af Løsørbrandkassen for det nordv. Slesvig, Medlem af Tønder Landmandsbanks Repræsentantskab. Som Følge af Optionen kunde P. Tønder ikke deltage i det offentlige Arbejde, men han fik først i Halvfemserne, da saa mange Optanter naturaliseredes, sit preussiske Statsborgerforhold i Orden og kunde nu være med i Arbejdet for vor danske Sag ved altid at hævde sin faste Tro paa, at det engang vilde gaa for os, naar vi blot selv kunde holde Genforeningshaabet, § 5, levende.

Da Skoler og Kirker blev et Led i Fortyskningens Tjeneste, var P. Tønder med i Arbejdet for Oprettelse af V. Vedsted Efterskole og var med sin Familie med i den store Skare, som samledes i Frimenighedssalen ved Vodder Mejeri om Frimenighedspræst Jørgensen fra Skærbæk.

Da Køllerpolitikken satte ind, var han en af Egnens bedste Forkæmpere for Danskheden. Selv et af de udsete Ofre satte han haardt imod haardt, sin vestslesvigske Karakter tro.

»Vi kan være Tyskerne taknemlige«, sagde P. Tønder, »at de tager os paa den Maade; de er selv med til at ruske os op«. Og da Myndighederne prøvede at spærre for danske Møder ved at lukke for Kroerne, tog P. Tønder i 1903 sammen med andre af Egnens gode danske Mænd Initiativet til Erhvervelse af »Landbohjemmet« i Skærbæk. Da Pastor Schmidt i Vodder i 1909 stiftede sin »Fredsforening« og indledede et Arbejde for en

mildere Kurs, saa P. T. straks Faren derved og advarede stærkt mod at lytte til de milde Ord.

Altid rede, naar det gjaldt Ofre for Danskhedens Sag, var han med i Jordkampen fuldt ud bevidst, at »Fædrejord og Fædrearv værnes maa til egen Tarv«.

Fra 1900—1912 var han Medlem af Vodder Sogns Kommu-, nalraad, endvidere var han Medlem af Den nordslesvigske Vælgerforenings Bestyrelse og stod her ifølge sit Naturel paa Flensborgfløjen. P. Tønder og Redaktør Jessen var gennem mange Aar nære Venner. Hvor meget P. Tønder skattede Jessen, karakteriseres bedst ved at fortælle, at en Datter har nævnt, at det ved Budskabet om Redaktør Jessens Død den 22. Juli 1906 var eneste Gang, foruden ved Moderens Død, hun saa sin Fader med duggede Øjne. I Vælgerforeningens Arbejde var P. Tønder Rød. Jessens Arvtager og lagde sin Lod i Vægtskaalen for at faa Flensborg og Mellemslesvig, i det mindste efter Linjen fra Valget i 1867, med hjem til Danmark, da Genforeningen endelig stod for Døren, fordi hans Retfærdighedssans ikke kunde anerkende, at Tyskhedens Fremgang mod Nord gennem de 56 Aar skulde honoreres.

Ved Genforeningen fik han Sæde i Haderslev Kredsudvalg, og da de vestligste Sogne i Haderslev Amt blev lagt under Tønder Amt, blev han valgt til Amdsraadet, hvor han havde Sæde til 1935. Hvervet glædede ham overordentlig, for her var rig Lejlighed til at være med i Opbygningsarbejdet, saa Genforeningen kunde skride fremad, og en stor Glæde var det for ham at kunne se den genforenede Del af Sønderjylland, trods mange Genvordigheder, være i rig Udvikling.

Endelig maa nævnes, at han var Næstformand for det konservative Folkeparti i den sønderjydske Amtskreds. I 1923 tildeltes han Ridderkorset, en Udmærkelse, han satte megen Pris paa.

Den 3. Oktober 1936 jordedes han paa Vodder Kirkegaard. En god Mand stedtes til Hvile i sin Hjemstavns Jord, den Stavn, han havde viet sine bedste Kræfter. Lyksalig den, som med sit Land en saadan Tid oplever. Peter Tønder var i Sandhed en lykkelig Mand. — Ære være hans Minde!

Truels Beier.

Frederik Wilkens, Bovlund.

Frederik Wilkens stammede baade paa fædrene og mødrene Side fra gamle Haandværkerslægter, og han var den fødte Haandværker. Det viste sig ved, at han havde Haandværkersnildet og en brændende Kærlighed til Faget. Han kunde ikke have været noget som helst andet end dette, der var hans Liv og Lyst.

Da han i Begyndelsen af Halvfemserne blev gift med Karen Popp fra Bovlund Baalsted og overtog Faderens Smedie paa Bovlund Bjerg, stiftede de et Hjem, hvor der var godt at være for de 8 Børn, der kom, de mange Unge, der

grundigt har lært Faget der, og for Venner og Naboer, som altid mødte Deltagelse og Hjælpsomhed. Dansk Folkelighed og Livet i Frimenigheden laa dem varmt paa Sinde.

Wilkens blev en ualmindelig dygtig Grovsmed, men han begyndte ogsaa straks at lave Landbrugsmaskiner — i Begyndelsen paa nedarvet Haandværkermanér, saa hver enkelt Maskine eller Redskab blev noget forskellig, efter som det nu lykkedes. Først var det Kornrensemaskiner, senere Kværne, Engtromler og til sidst særlig Plove. Wilkens har i Timevis løbet i Furen efter sine Plove for at finde de Former, der passede bedst til de forskellige Slags Jord. Han havde til sidst 8 forskellige Slags Plove — fra de store Motorplove til smaa Husmandsplove, fra de stærkt brydende Plove til Engplove med den lange Muldfjæl, og den dobbeltsidige Plantningsplov. Hans Engplove og Plantningsplove gør godt Arbejde rundt om i hele Jylland.

Da Eksplosionsmotorerne og senere Elektromotorerne gjorde det muligt at anvende mekanisk Kraft i smaa Virksomheder, indførte han Fabriksmetoden i Haandværket, saa hver Type blev ensartet fremstillet. Fra Glødeovnen kom Godset i en af

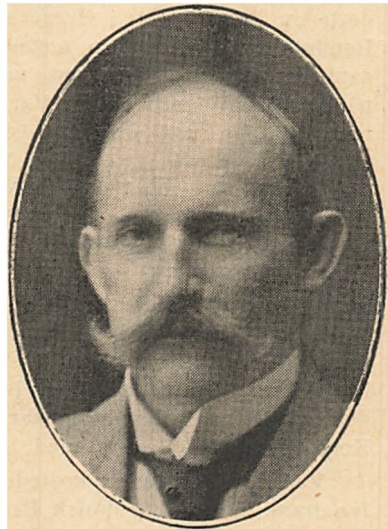
de mange Forme og blev presset i den Model, som det skulde have. Det blev billigere og nøjagtigere. Men paa den anden Side forfaldt han ikke til den anden Fare, at faa et for stort og dyrt Anlæg, saa han kunde fremstille Plovene lige saa gode, ja for hans Specialmærker bedre og billigere end de egentlige Fabrikspløve, idet han jo sparede en Del Mellemandlavance.

Frederik Wilkens fik mange Tillidsposter indenfor Faget. Han blev Formand for Haderslev Vesteramts Smedeforening, kom i Bestyrelsen for Jyllands Smedeforbund og i Fællesrepræsentationens Hovedbestyrelse. Han var virksom for at faa Smedenes Handelsafdeling og Beslagskolen i Graasten oprettet. Wilkens sparede ikke sig selv. Det haarde Arbejde og de lange Cykelture sled ham, saa han var opslidt, da han døde i Slutningen af 1936, kun 66 Aar gammel. Han rustede ikke op, men fik Lykke til at leve et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord —.

M. Refslund Poulsen.

Dr. Sarauw, Augustenborg.

Ved Dr. Sarauws Død den 12. Februar 1937 mistede Beboerne i Augustenborg og Omegn en mangeaarig, samvittighedsfuld og erfaren Læge, den sønderjydske Befolkning en paalidelig Støtte i Grænseskampen og Danmark en god og trofast Søn. Om hans Betydning vidnede den store Deltagelse fra nær og fjern ved hans Bisættelse, vidnede de mange Flag, der næsten Hus ved Hus var sænkede som Tegn paa Sorg og til Ære for hans Minde i den By, der var bleven hans, og hvis Danskhed han i vanskelige Tider havde været med til at øge og styrke.

Johan Adolf Christian Sarauw fødtes den 29. Marts 1869 i Visby ved Tønder som Søn af Amtsdommer E. Sarauw, der før

1864 havde været dansk Herredsfoged, men efter Afstaaelsen af Hertugdømmerne forblev i Forvaltningstjenesten hernede. Amtsretten flyttedes i Slutningen af 70-erne fra Visby til Løgumkloster, der saaledes blev Sarauws Barndomsby. Da flere af Børnene skulde studere, kom de dog tidligt bort fra Hjemmet. Efter at have gennemgaaet Latinskolen i Flensborg og Slesvig, hvorfra han i 1890 blev Student, fik Sarauw, der vilde være Læge, sin Uddannelse ved Universiteterne i Kiel, München og Würzburg, hvor han i 1895 tog sin afsluttende Eksamen og sammesteds i 1896 fik Doktorgraden i Medicin. Sommeren over var han Assistent paa et Sygehus i Nürnberg, hvorpaa han om Efteraaret nedsatte sig som praktiserende Læge i Augustenborg.

Her virkede han, afholdt og skattet blandt Befolkningen, i 40 Aar. Da Sønderjydsk Fond oprettede et Kystsatorium i Augustenborg, blev han dettes Læge til 1935, da han paa Grund af Kræfternes Svigten maatte opgive sin Praksis.

Naar Dr. Sarauw var en af de første danskslesvigske Akademikere, som, tro mod Hjemstavnen, bosatte sig her, var dette en Følge af og i Overensstemmelse med hans udprægede Retsfølelse. Af Væsen noget faamælt og indekluttet, men samtidig beslutsom og fast, var han altid beredt til at træde til, hvor han fandt det rigtigt. Derfor stillede han sig ogsaa uden Vaklen ved sine Landsmænds Side, naar og hvor det gjaldt Kamp mod Uret eller Voldførelse, og dette tilkendegav han aabenlyst. Ved danske Møder eller ved Valg var Dr. Sarauw en sikker Mand paa Midtals, og fra 1907 fremefter lod han sig kaare til Vælgerforeningens Tilsynsraad.

Men ogsaa Tyskerne lod han vederfares Retfærdighed. Som Student i Kiel var han bleven Medlem af Korpset »Holsatia«, og denne Forbindelse blev han tro, indtil Korpset for nogle Aar siden strøg en Bestemmelse i Statutterne om Medlemmernes absolutte Frihed i politisk og religiøs Henseende, det vilde han trods mangeaarigt Venskab med flere af sine Korpsbrødre ikke være med til.

Ved Genforeningen kostede det ogsaa nogen Overtalelse at faa ham til at søge dansk Praksisret. En engang lovligt erhvervet Ret, mente han, behøvede ikke at bekræftes. Trods sit noget stejle og tilbageholdende Væsen var Dr. Sarauw dog et vennesælt og vindende Menneske, præget, som han var, af

nedarvet og erhvervet Kultur og Dannelse, udviklet ved Rejser til Sydens Lande. Hyggeligst var han i en lille Vennekreds i Hjemmet i Augustenborg. Som dette var blevet hans Ungkarlelivs Midtpunkt, var det ogsaa et kært Samlingssted for hans vidtsprede Sødskende.

Sit Ridderkors kunde han bære med Ære. Hans Navn vil blive mindet med Tak for trofast Virke. **M.**

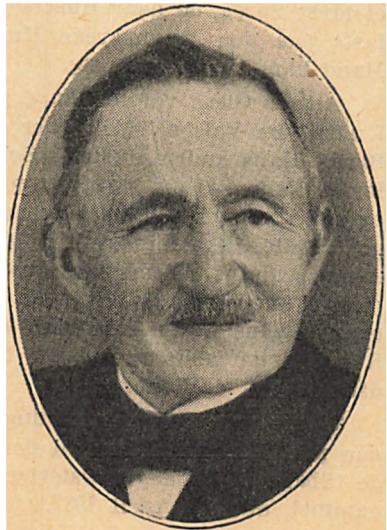
Asmus Olsen, Østerby.

Medens det tyske Pres i Tiden fra 1864 til 1914 holdt den nordslesvigske Befolkning vaagen i national Henseende, var Forholdet lidt anderledes i det fra Danmark fjernere liggende Mellemslesvig. Her savnede man i flere Henseender en levende Forbindelse nordpaa, og fra tysk Side gjorde man, hvad man kunde, for at suge Befolkningen til sig.

Der var mange Folk med danske Sympatier, men forholdsvis faa, som efter lange Tidens sproglige Vanrøgt havde den faste Vilje til at bevare deres danske Sindelag og deres danske Kultur.

En af disse sejge og modige Enere var Asmus Olsen. Han blev født 1858 som Søn af en Landsbysmed, Simon Olsen i den lille By Østerby i Medelby Sogn. Barndommen og Ungdommen tilbragte Asmus i Hjemmet. Da han blev større oplærtes han i Smedehaandværket. Senere, da han ved sit Giftermaal overtog en større Gaard paa Skovlund Mark, opgav han dog Haandværket, men han vedblev til sin Død med at være en interesseret Maskinhandler.

Sammen med sin ældre Broder Vilhelm Olsen spillede han jævnlig til de forskellige Gilder ude omkring i de mellemsles-

vigske Sogne. Efter Broderens Død spillede Asmus Olsen gerne sammen med sine to Sønner, som begge har arvet Faderens Sans og Interesse for Musik.

Ivem der kendte til Asmus Olsen i hans daglige Færd, kunde blive overrasket over, hvilken Styrke, hvilket Mod, hvilken Fasthed og Sejghed han kunde vise, naar det gjaldt det nationale. Som ingen anden viste Asmus Olsen den fremstormende Tyskhed de danske Farver. Dannebrog kunde han ikke hejse. Men til Gengæld malede han Døre, Vinduer og Porte i danske Farver. I Haven førte de mange røde og hvide Roser et tavst Sprog, og naar Husets Herre kaldte med Navnet »Trofast« paa den langhaarede Hund, vidste enhver, hvad Slags Mand han havde foran sig.

Asmus Olsen var to Gange gift. Første Gang med Kristine Lund fra Valsbøl Mark, der døde som ung fra fire smaa Børn. Hans anden Hustru, Sørine, var en Søster til hans første Kone. Hun blev gift med Asmus Olsen omkring 1900 og var i mange Aar sin Husbond en dygtig Medhjælper og en god Støtte, ikke mindst hvor det gjaldt det nationale. Naar Asmus Olsens Hjem paa Skovlund Mark i Modsætning til mange andre kunde blive saa ægte dansk, saa skyldes dette ogsaa Sørine Olsen, som mere end nogen anden dansksindet Kvinde i de mellemslesvigske Sogne forstod at give sit Hjem dansk Aand og Tone.

Nogle Aar efter Afstemningen overlod Asmus Olsen Gaarden paa Skovlund Mark til den ældste af Sønnerne og flyttede tilbage til Fødebyen Østerby. Her døde han, næsten 80 Aar gammel, den 14. April 1937.

Asmus Olsens Betydning laa ikke i, at han udmærkede sig som Taler, Skribent eller Agitator. Men han levede som en dansk Mand og holdt trofast ved det fra Fædrene nedarvede. Herved kom han sammen med en Del andre modige Mænd af det gamle Grænseværn til at lægge Grundlaget til det Mindretalsliv, som begyndte at udfolde sig efter Verdenskrigens Ophør.

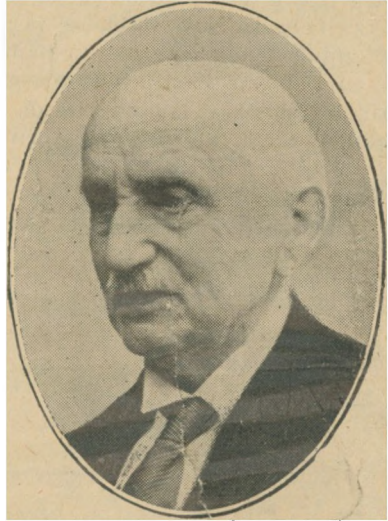
Asmus Olsen har ved sit Mod og sin Trofasthed givet et smukt Eksempel for det unge Slægtled i Mellemslesvig.

Johannes Johansen.

Købmand Fr. Hellrung.

Mange Sønderjyder kendte Købmand Frands Ferd. Hellrung. Han var oprindelig Nørrejde, født den 20. Oktober 1856 i Kolding; men han var ved hele sit Liv og Virke knyttet til det omstridte Land.

Som ung Købmand bosatte Fr. Hellrung sig i Tyrstrup, hvor han i en Aarrække drev en godtgaaende Forretning. Han kom godt ud af det baade med Danske og Tyske; alle satte Pris paa den retlinede, stillfærdige Mand. Man kendte Hellrungs gode danske Sindelag; men han var dansk Statsborger og kunde derfor ikke deltage i det politiske

Liv. Efter Aarhundredskiftet solgte Hellrung Forretningen i Tyrstrup og flyttede til Flensborg, hvor han sammen med Grosserer Lor. Poulsen oprettede Kafferisteriet »Union« og efter Verdenskrigen sammen med en Kompagnon et andet Kaffefirma, Hellrung & Rossen, i Angelbogade.

Fr. Hellrung blev snart, som den tiltalende, noble Personlighed han var, kendt og afholdt ikke alene i Flensborg, men i en stor Del af Nordslesvig, særlig paa Als og Sundeved, hvor han personlig færdedes paa Forretningens Vegne — altid til Fods.

Disse idelige Vandringer gennem Sønderjyllands skønneste Egne blev for denne Mand, der havde aabne Øjne og Øren for Naturen og dens Røster, en Kilde til Berigelse og bidrog til at holde ham ung, glad og spænstig. Saa kom Afstemningskampen med dens store Krav, og senere Markinflationen samt andre Forhold, der bragte Hellrung store økonomiske Tab, og det satte i forskellig Henseende Præg paa ham,

Købmand Hellrung naaede dog nær op mod de fire Snese, før Alderen rigtig fik Tag i ham. Han vedblev at røgte den stille Gerning, der var betroet ham ved Tilsynet med de Faldnes Grave paa Flensborgs gamle Kirkegaard; men han kunde ikke længere, som tidligere, færdes med Liv og Lyst i Borgerforeningen, som var bleven ham kær, og i hvis Bestyrelse han i en Del Aar havde haft Sæde som Næstformand. Men lige til det sidste saas han ved de danske Gudstjenester i Helligaandskirken. Hellrung døde den 31. Januar 1937.

Ved Fr. Hellrungs Jordfærd skildrede nuværende Biskop Noack den Afdøde som en Mand, omkring hvis hele Færd der var Fred. Der var tillige over ham et Genskin af den Glæde, han havde samlet ind paa sine lange Ture ad sønderjydske Stier og Landeveje. Og saa var han saa inderlig dansk.

L. P. Chr.

Urgemannerne i Abildtorp

af MORTEN KAMPHØVENER

Hvordan Tyskheden var kommet til Abildtorp?

Ja, vilde man i Dag spørge dens stedlige Tilhængere, vilde Svaret lyde, at den var en Rest af urgammel »Germanentum«. Men det er naturligvis Løgn, noget de har læst om i Bøger og Aviser.

Den historiske Myte er en villig Ganger og kan slaa over baade i Gallop og Trav, akkurat ligesom man ønsker det. Og havde Erindringen og Erfaringen ikke eksisteret, vilde det for de tyske Skribenter have været en smal Sag at »bevise«, at det danske Flertal var indvandret nordfra, og at Landsdelens oprindelige tyske Beboere var blevet trængt længere og længere mod Syd.

Desværre for disse Historikere kan ældre Folk huske, at Rasmus Fuglsangs Tyskhed skyldtes god og solid Studchandel. De har hørt deres Bedsteforældre fortælle om, hvorledes den gamle Rasmus paa Fuglsangaard i Fyrreerne havde tjent sig Velstand til paa sine Rejser til Holsten, og om at han havde givet sine Sønner og Døtre en god tysk Uddannelse, saa de kunde bevæge sig blandt »de Fine«. Og den Dannelses, de havde faaet, havde holdt gennem flere Slægtled. Der var nemlig altid blevet sørget for, at den fik den nødvendige Næring.

Niels Wollesen, der var Driver hos gamle Rasmus, havde ment, at han burde være af samme Opfattelse som sin Husbond. Hans Efterkommere sad en Tid lang som gode Ætlinge af den moderne, urgamle, germanske Tyskhed. Men vilde man bare gøre sig den Ulejlighed at slaa efter i Kirkebøgerne, vilde man snart opdage, at Niels saamænd blev født et Sted i Thy.

Maaske var han en Ætling af de gamle Teutoner? Hvem ved? Men det fortalte Kirkebøgernes Optegnelser om de mange

danske Led af Nielses Slægt ikke noget om. Og da den nu fortsættes paa sydligere Himmelstrøg, vil en videre Efterforskning være uden Interesse.

Jep Simonsens Gaard laa østude i Landsbyen. Den var pyntelig-velholdt, som den laa dér i Læ af de store Linde og Elme. Baade Jep og hans Fader havde været paa Institut »o æ Felt«. Bedstefaderen var flyttet dertil fra Klosterregnen, men den Pietisme, de havde flyttet med sig, er der næsten ikke Spor tilbage af. Eftersom Interessen blev større for, hvad der foregik i den Tyske Forening, løsnedes Forbindelsen med Herrnhuterne.

De næste to tyske Familier i Abildtorp er noget for sig. Deres Oprindelse er af en særlig Beskaffenhed, men uden en nærmere Beskrivelse af den vilde Helhedsbilledet være for- tegnet.

Heinrich Oberbauers Slægts-Historie er kort og godt den, at der først i Halvfemserne indvandrede en Oberbauer til Abildtorp fra det hannoveranske. Det lykkedes ham at slaa Rod, og hans Søn blev gift med en dansk Pige fra Landsbyen. Maren hed hun. Hun vedblev at tale Dansk som alle de andre Tyskere i Byen, og vænnede sig efterhaanden til at forstaa »Bedstefar«s tysk-danske Brokker, der lød til hende fra Ovnskrogen.

Men hendes Børn blev tyske — undtagen den lille Maren Oberbauer, der blev lykkelig gift med en Dansker i Nabobyen.

Wilhelm Nielsen nedstammer fra Hans Nielsen, der, ligeledes først i Halvfemserne, flyttede til Abildtorp fra Vorbasse. Den gode Hans, der handlede med Heste, sad, vidste han, stadig med en Udvisningsordre over Hovedet, hvilket ikke var særlig gunstig for Handelen Trivsel. Derfor slog han og hans Kone Mette en Handel af med hinanden, og en skønne Dag trø- nede Kejser Wilhelm og Kejserinde Augusta Victoria over So- faen i skinnende Olietryk, omgivet af flotte Gulddrammer.

Om det er fra denne Begivenhed, Betegnelsen »Vorbassety- sker« stammer, kan lades ude af Betragtning. Mere interessant er det, at Hans Nielsen og Kone efter den Dag hvert Aar del- tog i den Fest, der fejredes paa Kejserens Fødselsdag i Vinter- bøl, den nærmeste Stationsby.

Og saa lunefuld er Skæbnen, at Mette i det eneste Aar, hun og Hans var forhindret i at deltage i Festen, nedkom med en

Søn, der naturligvis fik Navnet Wilhelm. Det Navn har han siden baaret med Ære — da han stod ved Garden i Berlin, under Krigsaarene og ved Afstomningen i 1920 og alle de Valg, der er fulgt efter.

Wilhelm Nielsen var baade dygtig og vindskibelig. Han forstod Kunsten at tjene Penge, og bl. a. af den Grund blev hans hørblonde Datter Augusta Victoria sendt til videre Uddannelse i Tyskland, hvor hendes lyse, nordiske Skønhed ganske betog en mørkladen Søn af en Fabrikant og Reserveofficer. Nu hedder hun Frau von Schweinfurth, og det var med en vis Stolthed, at Gemalen før Vielsen kunde fremlægge en Række Arier-Attester med Udskrift af Vorbasse Kirkebog.

*

Denne lidt vidtløftige Indledning er den mere fremtrædende Baggrund for de muntre Episoder, der her skal berettes om. Bagved alt dette ligger den Kendsgerning, at det store Flertal af Abildtorps rodfæstede Slægter var Danske, saaledes som dens Forfædre havde været det i tusinde Aar — helt siden en Herre, hvis Navn er ilde hørt i visse Kredse, levede, altsaa siden Arilds Tid.

Ikke at undre paa, at baade Oberbauerne og Vorbassetykerne blev betragtet som Fremmedlegemer indenfor et ellers saa ensartet Samfund. Der blev ikke regnet med dem, selv om man godt kunde snakke med dem om Vind og Vejr. De andre, de, der var blevet Tyskere af anden Aarsag end selve Fødselen, — naa, ja, de mente maaske, det var bedst for dem at indtage et saadant Standpunkt

— Dem om det, sagde man. Men vi er nu ikke saadan — da.

Det var Anders Jessen, der udrykte sig paa den Maade. Og det, han sagde, gjaldt i Abildtorp, ligesom det gjaldt, naar der var Grande i Kroen. Havde Anders først afgjort en Sag, saa kunde baade Amts- og Kommuncforstanderen, ja, selv Gendarmen godt blive hjemme.

*

Gendarmen var et Kapitel for sig. Han var selv fra Landsdelen. »M. Jørgensen, Polizeiwachtmeister«, stod der paa hans Skilt, og hans Fornavn var Mads. En »schneidig« Fremtoning var han, og krasbørstig kunde han være.

Kort efter det aarlige danske Efteraarsmøde i Kroen regnede det saa at sige med Bøder over de formastelige Deltageres Hoveder. Kunde der ikke hittes paa andet, var der jo altid en eller anden, som i den kommende Vinter glemte at tænde Vognlygterne Men der var dog nogle, der mente, at alt dette skete efter højere Ordre.

Det var i Køllerpolitikkens Dage. Forholdet mellem Danske og Tyske var blevet særlig tilspidset, ikke mindst fordi man nu søgte at skabe en systematisk tysk Kolonisation. Hist og her dukkede der en Nybygger op, fuldkommen ubehjælpelig overfor de nye og ukendte Tilstande. At han gik i Hundene, var ikke at undre paa. Og man kunde da heller ikke forlange, at han skulde vente Hjælp af den Befolkning, han havde faaet til Opgave at kue og holde i Skak.

Man rejste sig til Modværge, og det fik Gendarmen, der paa en vis Maade af og til fungerede som Køllerpolitikkens udøvende Kraft, at føle.

En Dag efter et Grande paa Kroen kom en lille Oberbauer farende hen til ham og meldte, at der blev sunget i Kroen. »Eins von den Verbotenen, Hr. Wachtmeister«, tilføjede han.

Gendarmen, der var i Færd med at save Brænde, iførte sig Frakke og Hue og styrtede af Sted Han aabnede Døren til Krostuen med et Brag. Jo, der sad de, Anders Jessen, Jes Sørensen, Kresten Thomsen fra Markbolet og alle de andre og saa fordægtige ud.

— Ist hier gesungen worden?

Som efter Aftale blev Forsamlingen nu først opmærksom paa Gendarmen. De stirrede forbavset op og ned ad ham, som om de slet ikke var klar over Mandens inkvisitoriske Holdning.

Saa rørte Anders sig, drak en Taar af Kaffekoppen og sagde henvendt til de andre:

— Hvad er det for en Karl?

Gendarmen saa ned ad sin Uniform og følte i samme Øjeblik Savnet af Pikkelhucens lige saa ærværdige som frygtindgydende Tryk paa sit Hovede,

— Sie haben gesungen, gentog han saa, næppe saa højroset som før.

— Ja, snerrede Anders, vist har vi sunget, men hva' kommer det saa'n en Portør, eller hvad du nu er, ved?

Gendarmen blev rød i Kammen, gjorde skarpt omkring og forsvandt. Men ti Minutter senere stod han atter i Krostuen, og denne Gang i fuld Krigsmaling. Minen var adskilligt mere højtidelig end før, Kejserskægget var strøget op til Narrestreger, Sabelen klirrede, og paa det stolt tilbagekastede Hovede tronede Pikkelhuen med den preussiske Ørn.

— Meine Herren, Sie haben also gesungen!

Anders Jessen havde rejst sig:

— Goddaw, Hr. Vagtmester Sungen, seje' De sungen som sungen, ja, det var denne her »Gojawden, I Dreng«, og den er, saa vidt a véd da, itt forbøjn

Og saa tilføjede han i en helt anden Tone:

— Men kom nu og sæt dig ned, Mads, og faa en Puns. A kan et faa ind i mit Ho'd, hvorfor du vil rend til Nar for den snottede Dreng af Oberbauers.

Gendarmen var egentlig godt fløv, og nu naaede tillige Duften fra Bordets krydrede Drikkevarer hans Næse. Som følgende en rask Beslutning afførte han sig sit Bandolér og lagde det sammen med Pikkelhuen paa et Bord Sabelen beholdt han dog — for en Sikkerheds Skyld — ved sin Bælte.

— Men lov mig saa en Ting, sagde han, da han satte sig, la' være med at synge de forbøjn.

Hvad der senere foregik, havde i hvert Fald Gendarmen glemt Dagen derpaa. Han var klar over, at han var faldet blandt Røvere, og at det var hans egne Landsmænd, opdagede han til sin Skræk, da han fik Øje paa den Tilstand, hans Pikkelhæt, som han om Aftenen mod Sædvane havde lagt fra sig paa en Stol, befandt sig i. Pikkelen var borte! Det var bare en Hat!

Det løb ham koldt ned ad Ryggen ved Tanken om, at han altsaa efter alt at dømme paa et vist Tidspunkt af den lyse Sommeraften havde passeret Landsbygaden »dienstlich angezogen« og »umgeschnallt« og — uden Pikkell

Følgende en pludselig Indskydelse greb han ned i Uniformfrakkens Baglomme — og fandt den.

Og medens han stod der med den pompøse Messingtingest i Haanden, var det, ligesom der dæmrede en Melodi og nogle Verslinjer for ham:

»Vi er kun faa, men det er det samme,
vi er en Gren af den danske Stamme

Men det var ham ikke muligt at erindre, om han selv havde sunget med Mærkværdigvis var det, som om hans Vrede i dette Øjeblik først og fremmest vendte sig mod den dumme Dreng af Oberbauers.

*

Det var forresten samme Aften — paa Vejen hjem fra Grande, Anders Jessen spurgte Kresten Thomsen fra Markbolet, hvad han mente om at købe Stinne Wollesens Gaard. Hun kunde ikke klare den, og Sønnerne var ingen Nytte til Markerne forfaldt og var næsten lige saa skidne som det, der var indendørs, og som Stine selv.

— Og hvad, føjede Anders til, saa fik vi dog en Tysker færre her i Abildtorp.

Kresten Thomsen, der kun ejede et »Sted til en Hest«, som han dog i Tidens Løb havde gjort til et Mønsterbrug, svimlede ved Tanken om at blive Ejer af saa stor en Gaard og undslog sig med en spøgfuld Bemærkning.

Ja, tænk nu over det, sagde Anders, inden han bød Farvel.

Resultatet var, at han ved sin Hjemkomst, og efter at Konen havde mønstret hans Holdning, som grebet af en overmodig Stemning udbød:

— Hvad mener du, skal vi købe Stinne Wollesens Gaard?

Konen lagde det fra sig, hun havde i Hænderne, og svarede med følgende umiddelbare Spørgsmaal:

— Hvor mange Punsse har du drukket?

Kresten lod det ubesvaret, men da han Dagen derpaa paany havde ført Spørgsmaalet paa Tale, endte de paafølgende Overvejelser med, at han drog til Stads for at tale med den danske Kreditforening. Og hvordan det gik eller ikke gik, han maa have haft et godt Lov paa sig, for da han gik ud af Kreditforeningens Dør, havde han faaet et Laan paa sit glatte Ansigt — paa 15,000 Mark.

Nu skulde der altsaa handles!

Det kom som en Overrumpling for Stinne Wollesen, da Kresten Thomsen næste Dag traadte ind i hendes Dørns i Følgeskab med et Par Mænd — Kreditforeningsdirektøren og dennes Tillidsmand. Hun havde lige haft en Strid med en af Sønnerne, fordi han ikke var til at »drive afsted«, og havde derfor en stærk Følelse af det Besvær, der var forbundet med at være Ejerske af en forfalden Gaard.

Solen skinnede ind gennem de fedtede Ruder, og Støvet rejste sig i tætte Søjler paa de Steder, hvor Lysskæret faldt ind over Gulvet. Og midt i alle disse soleklare Tegn paa Forfald satte de tre Mænd sig foran Stinne, som i og for sig svarede til Omgivelserne. Hun var, som man siger, et drøjt Kvindfolk, stor og fed. Den brune Morgenkaffe havde efterladt stærke Spor paa hendes Hage og tegnede et tydeligt Ellevetal fra begge Mundvige og nedefter. Der sad endnu Arrigskabstaarer i hendes Øjenkroge efter Striden med Sønnen, men nu var hun paa sin Post!

— Ja, begyndte Kresten Thomsen, vi vilde bare lige spørge dig, om du vil sælge, Stinne. Markerne har vi set og de ser jo ikke særlig godt ud Det er vel ved at blive dig over Haanden, saa

Stinne havde naturligvis sine Betæneligheder, men lidt efter var de midt inde i Handelen. Hun slog i Bordet og svælgede i Minderne om, hvad Gaarden i sin Tid, da hendes Mand levede, kunde smide af sig, og Kresten slog i Kampens Hede Klask paa Klask mod hendes fede Laar

Hun holdt stædig fast ved de 70,000 Mark.

Han vilde kun give 65,000.

Det endte dog med, at Stinne efter et nyt Klask, som nær havde faaet hende til at falde af Stolen, faldt til Føje og gav sig tilfreds med at brække og dele. Kresten fik Gaarden for 67,500 Mark.

Og saa var det værste næsten tilbage. Der skulde drikkes Lidkøb.

Stinne kom med en Romkaraffel, men da Modparten blev dens Indhold var, blev de enige om, at de hellere vilde nøjes med en Puns.

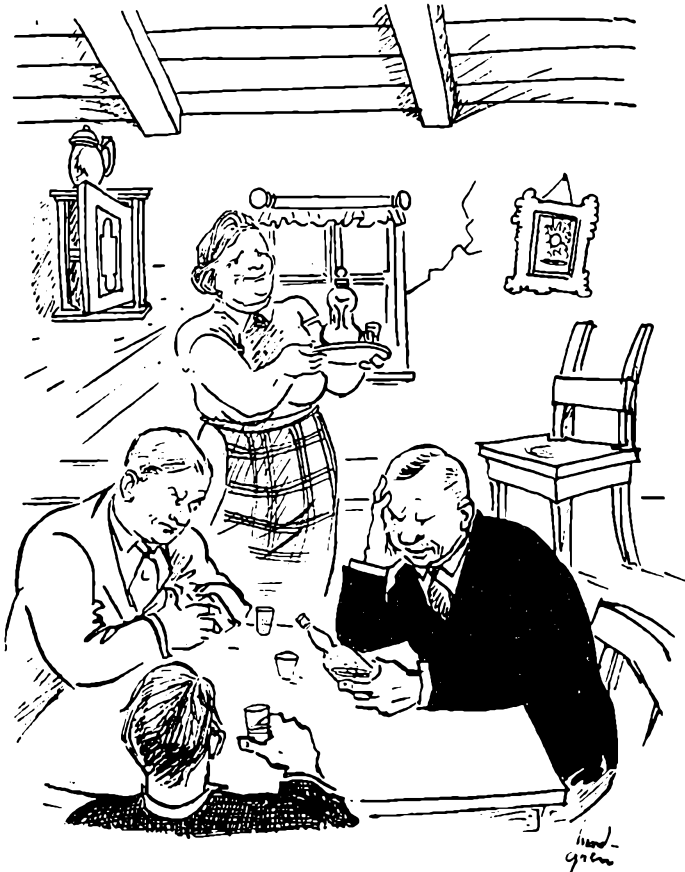
Rommen i Karaflen var nemlig overtrukket med et Lag af noget ubestemmeligt, der svømmede rundt som Andemad paa en Branddam.

Saa kom Stinne med Brændevinskaraffen, hvis klare Draaber — viste det sig — var tilsløret paa samme Maade, som det havde været Tilfældet med Rommen.

Men der hjalp ingen kære Mor. Ned maatte det, og baade Kresten, Kreditforeningsdirektøren og hans Ledsager maatte til det De rystede paa Hovedet, lukkede Øjnene og nedsvælgede

saa den i dobbelt Forstand blandede Vædske og fremstødte et befriende:

— Til Lykke med Handelen!

Stinne kom med en Romkaraffel

Allerede da Stinne Wollesen havde været ude efter Romkaraffen, havde Kresten mærket, at der herskede en vis Uro udenfor Gaarden. Et Par Ryttere fo'r forbi paa svære Heste og raabte et eller andet til hinanden,

De tre Mænd fik lige Tid til at orientere hinanden, mens Konen var ude efter Brændevinen, og da Punsen var drukket, sagde Direktøren:

— Ja, saa maa vi hellere komme til Stads og faa Papirerne skrevet.

Og saadan blev det. Men da det flotte Vognmandskøretøj fra Købstaden kørte af Gaarde med Stinne Wollesen sikkert placeret paa Bagsædet mellem Kresten Thomsen og Kreditforeningsdirektøren, havde Bevægelsen, Kresten før havde sporet, bredt sig over hele Landsbyen Galopperende Ryttere suste af Sted fra Gaard til Gaard, indtil de var samlet allesammen: Fuglsangerne, Simonsenerne, Oberbauerne og Vorbassetyskerne.

Der skulde rejses Kapital til et Overbud. Men for sent. Stinne sad velforvaret og iført sin gamle Silkekjole dér, hvor hun skulde sidde, og faa Timer efter stod Notarens forpligtende Stempel under Købekontrakten.

Lidet nyttede det, at hun næste Dag, efter at hun i Tavshed havde maattet lade de tyske Behrejdelse skylle hen over sit skyldige Hovede, overfor Markboelsmanden udtrykte sine Tvivl om, at han kunde præstere den nødvendige Udbetaling. For han lagde uden et Ord 15,000 Rigsmark i purt Guld paa Bordet foran hende.

Saaledes gik det til, at Byens tysksindede Familier gik ned fra et Antal paa 5 til 4 Men de er der ogsaa endnu og er med til at opretholde den tyske Privatskole, og den er igen med til at holde sammen paa dem.

Polemikken ved Danevirke.

Om næsten 40 Aars Duel paa Pennen i Fremmedbogen
i »Røde Kro« ved Valdemarsmuren.

Af Svend Thorsen.

Det er værd at aflægge Danevirke, den gamle Rigs-vold, et Besøg, hvis man har Ærinde Syd for Grænsen. Turen med Hurtigtoget fra Flensborg til Slesvig varer en lille Time. Paa en Time rejser man med Iltog gennem Landet, »hvor de Døde bor« det er ogsaa et Udtryk for, hvor meget Danskheden veg og Danmark tabte. Fra Padborg over Flensborg til Slesvig, og dertil en Spadsere- tur paa en god halv Time ud til selve Danevirke. Mange Tusind Danske — mange flere end nogensinde før — har i de senere Aar gjort denne Rejse. Det ses paa Valde- marsmuren. Et Opslag fra de lokale tyske Myndigheder forbyder nu Turisterne at udbryde og medtage de røde teglbrændte Sten.

I umiddelbar Nærhed af den Mur, hvormed Kong Valde- mar udbedrede Dronning Thyras Værk, ligger ved den gamle Oksevej den af Træer omskyggede »Rothen Krug«, (Røde Kro). I Krostuens Bordskuffe gemmes en mærke- lig Fremmedbog, som er værd at blade i, baade fordi den paa sin Vis belyser den dansk-tyske Grænsekamp, og fordi den gemmer Spirerne til kommende Ting, viser os Manden som Dreng eller Yngling. Da jeg aabner Skuf- fen, viser det sig, at der egentlig er fem Bøger — for nogle Aar siden omhyggeligt indbundet paa Initiativ af Overretssagfører Knud Dahl i København. Den ældste af disse Bøger blev fremlagt her i Krostuen 1889. Paa det første Blad er der indklæbet et Brev, som er sendt den daværende Kromand af Lærer Th. J. Nørrelund, Haa-

strup ved Faaborg, den 11. August nævnte Aar. Lærer Nørrelund takker for Opholdet i Kroen ved Danevirke og indbyder Værten til at aflægge et Besøg i Haastrup. Det er aabenbart dette venlige Brev, som har givet Idéen til Fremmedbogen.

I de første Aar efter 1889 er næsten alle Navnene danske. De er ofte vanskelige at læse, fordi de mange Fingre, som gennem 50 Aar har bladet i Bogen, har lagt en blakket Glasur over Bladene. Den 26. 7. 1898 har P. Grau, Gaardejer, Als, og Hustru gæstet Volden og Kroen i Selskab med stud. med. & chir. Jonas Collin, København. 30. 4. 1899 Morten Eskesen, Forfatter, Kolding, og Hustru. Den gamle Barde ses at have været her adskillige Gange, og i Reglen efterlader han et Digt paa Bogens Blade:

Modersmaal og Fædretro
Grunden er, hvor Sæd kan gro,
Ingen ærlig Sjæl kan skade,
Men gør Sjæle evigglade.

Morten Eskesen.

28. 5. 1899 I. Oscar Andersen, cand. theol., København. 6. 7. 1902 I. V. Christensen, Journalist, København, sammen med Zacharias Nielsen, Forfatter, og Datter, Charlottenlund — den senere Landstingsmand med tilkommende Hustru og Svigerfader. Omtrent samtidig gæstede den danske Journalist, cand. jur. S v e n n P o u l s e n Kroen. Den nu afdøde Redaktør ved »Berlingske Tidende« digtede:

Gamle Dage — Oldtidssage,
Mindets Kirke — Danevirke,
Rødekro — glad og fro,
Mad og Drikke — godt at ligge.

Den 11. 9. 1903 har Danevirke haft Besøg af et stort Selskab af danske Historikere og Arkæologer; der staar

Navne som: Troels Lund, Finnur Jonson, Mackeprang, Christoffer Baagø, Hans Rosendal, P. Lauridsen og Carl Jacobsen, (Carlsberg). I Oktober 1903 træffer vi første Gang Navnet Waldemar Rørdam, og i 1904 Frede Bojsen. Rødkilde, med mange Familiemedlemmer. Ofte har Studenterkammerater, som nok har gjort Ferieturen til Danevirke over Isted Hede, besøgt Kroen og indskrevet deres Navne i Bogen. 27. 4. 1904 træffer vi saaledes en Flok, hvoriblandt stud. theol. Erik Pontoppidan Thyssen, den nuværende Odensepræst og fornylig Kandidat til Haderslev Bispestol. Den senere kendte Læge Edv. Collin ved, da han som Student den 2. 8. 1905 besøgte Kroen, endnu ikke, hvad han vil være, han skriver nemlig: stud. —? 28. 8. 1905 findes Navnene Paul Verrier, Paris, og Larsen-Ledet, Redaktionssekretær, Jydsk Morgenblad. Mon de har fulgtes? 21. 7. 1912 Oluf Kragh, Dr. phil., Nykøbing F., Danmark, og 13. 8. samme Aar Hans Appel, Skovvang, Fyn, med Selskab.

I Aarene før Verdenskrigen nøjes de Rejsende i Reglen med at indskrive deres Navne. Kun yderst sjældent kommer det til national Polemik mellem Tysk og Dansk, og endnu sjældnere, naturligvis, mellem Landsmænd indbyrdes. Studenterne, som er kommet herved, har jo i Reglen været i Feriehumør. Det er aabenbart en dansk Student, der i 1905, ledsaget af to kønne Kusiner, har skrevet følgende Vers, hvor han prøver sit Tysk:

Anna und Adelheide,
Das Bild der Anmut beide.
Von Wissensdurst getrieben.
Beinah hier stecken blieben.
Auf Waldemar und Thyra
Sie sangen zu der Lyra.

Ellers er det ikke velset, at Danske skriver paa Tysk i denne Bog. En Kaptajn Nielsen, Viborg, prenter: »Bin glücklich, ich habe das ganze Schlachtfeld durchgeschritten«. Hertil udbryder en Landsmand: »Føj, føj, skriv dansk!« I 1908 skriver en tysk Nationalist, idet han paakalder Odin: »Wotan, wahre den Wall!« En tysk Student, som har set det lidt komiske i at paabe- raabe Odin til Værn for Danevirke, vender sig mod sin Landsmand i et Vers, der slutter med Linierne:

Und schreie in die Wand ein Loch,
All-Deutschlands Danevirke, Hoch!
Hoch!

K. J. Hansen, Refsvindinge, citerer den 3. 8. 1910 med Udgangspunkt i et bekendt Bibelord: »Giv Kejseren, hvad Kejsereis er, og Danmark, hvad dansk er!« En tysk Besøgende skriver i 1911 noget helt andet, nemlig: »Nu bliver Jylland vort!« J. S. Møller, AIsen (en Hjemmetysker fra Als), skriver: »Der preussische Adler hält fest, was er einmal hat!« Herunder har en Dansker skrevet: »Indtil man klipper Klørne af den«. En tysk Gymnasiast fører Polemikken videre med denne Paastand: »Bis zur Königsau ist und bleibt jedes Sandkorn deutsch!«

Dog ogsaa fredeligere Stemninger kommer til Orde. 24. 7. 1911 skriver Journalist A. Møllegaard-Jensen saaledes:

»Smukke Egn, der ofte oplystes af Krigens Baal, der Gang paa Gang har drukket Ven og Fjendes Blod, vid: En af dine Sønner haaber, at den Tid maa komme, da Skrangerne mellem de forskellige Nationer fjernes, da Vaabnene onsmeltes til Plovjern, og da Retten sejrer!«

Herunder har en tysk Fredsven skrevet: »Das hoffe ich auch«. Betegnende for Tiden i Kongeriget, For-

svarskampens Tid, er følgende Udbrud: »Dybbøls Kam og Thyras Led blev vor Helligdom. Daad, som dør blev øvet, end drømmer Danmark om!« »Drøm mindre, handl mere!«, tilføjer en Sønderjyde.

Efter 1918, da Bismarcks tyske Rige var i Opløsning og en Genforening med Danmark i Sigte, bliver Indskrifterne paa Bogens Blade, som ventelig var, ofte meget bevægede. Den 17. 8. 1919 finder jeg følgende:

Hvis vi, takket være Rænker, hvilke vi som bekendt aldrig forstod, ikke heller denne Gang faar Danecvirke, vil det dog trods alt vedblive at leve som Folkenes højeste Ønske. »III. Zone«, en Gang indført i den oprindelige Fredstraktat, vil blive den nye »Paragraf V«. Ingen Minister, ingen Overenskomst vil kunne aflive det.

Dancvirke har et evigt Liv!

Harald Slott-Møller.

»Politiken«s Redaktør, Henrik Cavling, som ganske simpelt har indskrevet sit Navn i Bogen saaledes: »Henrik Cavling, København« har, hvis han senere har gæstet Kroen, fundet sit Navn overstreget og en Tilføjelse: »Ikke dansk«. En uligevægtig Mand har altsaa ment at burde tilkendegive sin Mening saaledes. 21. 7. 1922 har den bekendte Præst og Digter Vilhelm Gregersen, vel med Henblik paa de Danske Syd for Grænsen, i Bogen anført sit bekendte Vers:

Stol paa Gud,
Om det end ser broget ud,
Om saa hele Verden slipper.
Vi kan klare alle Klipper,
Blot Vor Herre selv er Skipper,
Og vi trofast holder ud.

Den 22. 4. 1923 findes følgende: »Sigrid Undset, Lillehammer, Norge — Ved det ytterste led i frænders

gaard«. H. M a d s e n H a n s e n, cand. jur., København, skriver: »Var Flensborg By i Have, var Leddet efter Omstændighederne i Lave!« Den senere Folketingsmand A r n t h J e n s e n, Gerlev pr. Slagelse, spørger den 1. 9. 1919:

Bedstefars Minde ved Thyras Vold,
Mon det skal blive mit eget Skjold?

Der træffes ogsaa rent ud gemytlige Indskrifter i Bogen. For Eksempel:

Der er mange Maader at se Danevirke paa; dog kun én med Onkel Karl fra San Rafael.

J. Andersen, Augustenborg.

Den 2. 9. 1923 staar der:

»Ret Ryggen og tal Sandhed«.

V i g g o B a n g.

Saa er der nogle korte, men manende og vittige Sætninger som denne:

»On revient toujours!«
[a ses premiers amours.]

De, som ved denne Lejlighed paany er vendt tilbage til deres første Kærlighed, er H. P. H a n s e n, (Grænseforeningens Formand), K n u d D a h l, J o n a s C o l l i n og O v e T h. K r a r u p.

Naturligvis lader ogsaa Tyskerne ikke sjældent høre fra sig, saaledes i en ironisk, haanende Form som denne:

»Die Dänen gedenken wohl aus den Steinen, die sie hier mitnehmen, hinter der Königsau einen neuen Wall aufzubauen? Stolz weht die Fahne schwarz-weiss-rot....«

Rotenkrug, den 25. Juli 1928.

(Navnet kradset ud).

Korte Formaninger som: »Treu sein, heisst deutsch sein!« er der adskillige af.

Digteren Harry Søiberg meddeler de Følelser, der har besjælet ham ved Danevirke, i denne Form:

»I Dag har jeg følt mig hjemme — Kjærene og Markerne og Bøgeskoven og de røde brogede Køer har ikke mødt mig mere hjemlige end her ved Danevirke. Et Leve for vort Hjemmen!«

Harry Søiberg.

En Tysker udbryder træt af Diskussionen:

»Germanen aller Länder vereinigt Euch!«

En Hilsen fra Fynboer:

»En dejlig Sommerdag — 15. Juli 1929 — tilbragte et Selskab paa 41 unge og ældre Kvinder og Mænd en hel Time ved Valdemarsmuren. Vi sang »Danmark dejligst Vang og Vænge«.

Hilsenen er underskrevet af Johannes Monrad og en lang Række andre Navne. Det er aabenbart Ryslinge Højskole, som har været paa Besøg.

En af de sidste Indskrifter er denne:

I det flygende Mulm
Over Vejenes Is
Drog de fremad mod Nord
Med en Drøms Forlis.
De gik Skridt kun for Skridt,
Og de standsede tit,
Saa omkring sig et Land,
Aah, saa frysende hvidt.

K. Hoffmann.

Men de mærkede sig Vejen.

Carl Langballe,
cand. mag.

I snart 40 Aar har Debatten i Fremmedbogen i »Røde Kro« ved Danevirke været. Dens første Deltagere har nu allerede deres Livsgerning bag sig, mange er døde, men hvert Aar i Feriemaanederne blusser den op igen.

Sønderjydske Genforeningsmindesmærker.

I Aargangene 1935—36 har Sprogforeningens Almanak bragt en Omtale og Billeder af 79 Genforeningsmindesmærker, der er rejst rundt om i Nordslesvig. Efter at denne Artikel var skrevet, er der rejst en Del flere, som vi omtaler nedenfor.

Nustrup.

Genforeningsstenen i Nustrup afsløredes 17. November 1935, paa 17-Aarsdagen for det store Møde paa Folkehjem. Den bærer følgende Indskrift:

GENFORENINGEN
1920.
SLÆGTER SAA MOD DAGEN FREM.
TROSKAB BRAGTE SEJREN HJEM.

Grarup.

Søndag den 10. Maj 1936 afsløredes Genforeningsstenen i Grarup, der er rejst foran Kirkegaarden. Stenen bærer Kongens Navnetræk, Aarstallet 1920 og følgende Indskrift:

SØNDERJYLLAND VUNDET
FÆDRENES HAAB OPFYLDT.

Ulkebøl. (2)

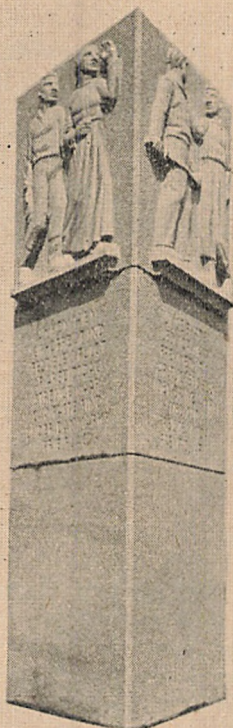
Hvor Vejen fra Sønderborg til Nordborg og Mommark deler sig i Spang, afsløredes den 15. Juni 1937 den store Genforeningssten, der er rejst paa Foranledning af »Dansk Samfund« i Ulkebøl Sogn dels ved Midler, der tilvejebragtes ved Indsamling, og dels med rundelig Støtte af Ny Carlsberg-Fondet. Det er af Billedhugger Jens Lund formet som en tresidet Granitsøjle med tre Relieffer og Indskrift af Forfatteren Valdemar Rørdam.

Det ene Relief, ud mod Nordborg-Vejen, forestiller Hjemkomsten til Danmark:

VI KOM HJEM, GIK OPREJST IND,
FEST BLEV FULGT AF ARBEJDSDAG.
STRENGE KAAR GAV FASTE SIND
UNDER DANMARKS FRIE FLAG.

Det andet Relief, ud mod Mommark-Vejen, fremstiller
K a m p e n:

TUNGE BYRDER SLED VOR MARV,
FREMMEDE KRIG VAR PLIGTENS BUD.
I DEN BRYDEKAMP MED GUD
FRELSTE VI VOR FREMTIDSARV.

Og det tredie Relief paa Søjle's Bagside fremstiller Mø-
dersmaalet og Retten:

STÆRKERE END GULD OG STAAL
GIK VORT GAMLE MODERSMAAL
DER, HVOR LIVETS GRUNDTVÆLD SPRANG,
SIN UKUELIGE GANG.

Arnum.

10. Februar 1937, 17-Aarsdagen for Afstemningen, afsløredes
en Genforeningssten i Arnum. Den bærer Indskriften:

HØJRUP SOGNS
GENFORENINGS MINDE
1864—1920.
KOMMENDE SLÆGTER MELDER OM
TROSKAB, VILJE OG RET.
GUD VELSIGNE DET DANSKE
LAND OG FOLK.

Christiansfeld.

Den 10. Juni 1935 afsløredes Genforeningsstenen i Chri-
stiansfeld til Minde om Kongens Ridt over Grænsen. Tegningen,
der forestiller en Engel, der forener Moder og Datter, Danmark
og Nordslesvig, er udført af Billedhugger Niels Skovgaard.

Paa Bagsiden staar følgende Vers af Valdemar Rørdam:

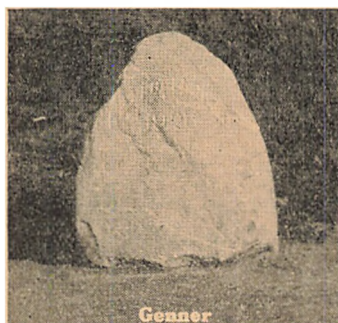
DET ER STENENS BUD:
HER HAR STORMEN, HER IAR FLAMMEN
SAMLET DEM, DER HØRER SAMMEN.
LOVET VÆRE GUD.

Monumentet er bekostet af Ny Carlsberg-Fondet.

Genner.

Genforeningsstenen i Genner, der staar lige ved Landevejen
nedenfor den nye Kirke, afsløredes den 15. Juni 1936. Afslørin-
gen overværedes af en talrig Repræsentation for Ryslinge Valg-
menigheds Fadderskabskreds. Stenen bærer følgende Indskrift:

MÆLE JEG FIK AT VIDNE FOR NORDEN,
DANSK ER IER SPROGET, FOLKET OG JORDEN.

Gennor

Mels

Sønderhav

Skodsbøl

Vester Sottrup

Mels.

Genforeningsstenen i Mels, der afsløredes 15. Juni 1937, bærer følgende Indskrift:

GENFORENINGEN 1920.
FOR SANDHED OG RET
TIL DANMARKS ÆRE

STAA STEN SOM TOLK
FRA SLÆGT TIL SLÆGT.
TAL OM ET FOLK,
HVIS SAAR BLEV LÆGT.

Sønderhav.

Ved den nye smukke Fjordvej langs Flensborg Fjord afsløredes i Sønderhav en Genforeningssten den 15. Juni 1936. Stenen rejstes paa Foranledning af Holbøl Sogns »Danske Samfund« og den bærer som Indskrift nogle Linjer af Marcus Laucens Kantate til H. P. Hanssens 70 Aars Fødselsdag:

KUN HVAD MÆND VANDT VED RET
UDEN SVÆRD OG BLOD,
DET SKAL LYSE SOM ET SOLSKIN
OVER TIDENS FLOD.

Skodsbøl.

Den 15. Juni 1937 afsløredes Genforeningsstenen i Skodsbøl, en smuk Natursten, der bærer Indskriften:

FÆLLES STAMME
FÆLLES LAND.
GENFORENINGEN 1920.
REJST 1937.

Vester Sottrup.

I 1935, den 15. Juni, afsløredes Genforeningsstenen i Vester Sottrup. Den bærer samme Indskrift som Stenen i Nordborg, forfattet af Rentier Nic. Frederiksen, Brandsbøl:

STENEN STAAR OG SLÆGTER MELDE:
MAGT EJ MER FOR RET SKAL GÆLDE.
TIL MINDE OM GENFORENINGEN 1920,
DA 89 % AF BEBOERNE I SOTTRUP SOGN
VED FRI AFSTEMNING STEMTE FOR DANMARK.

N. H.

Indhold.

	Side
Leck Fischer: Det fattige Menneske	1
Chr. Bokkenheuser: De nordiske Frivillige i vore slesvigske Krige	9
Vidar Bruun: Det hændte en Sommer —	18
Hans Hansen Toft: Toves Grav	41
Dr. Hans Storm: Den nye Fjordvej. Digt	42
Krigen sluttet, Minder fra 20 Aar siden:	
A. P. Møller: Skorre Mir budet	49
Jens Lassen: I Fangelejren i Aurillac	52
Christen Ernst: Paa March mod Hjemmet	54
H. P. J.: Revolutionen i Kiel	57
Kongens Regeringsjubilæum. Gaver fra Nordslesvig ..	62
Ingeborg Jessen: Hans Tjellesen Schmidt	63
De Gamle, som faldt:	
Biskop Valdemar Ammundsen. Af C. V. Noack ..	65
Kristine Kloppenborg-Skrumsager. Af M. B.	69
Amtsskolékonsulent L. Mortensen. Af Nicolaj Svendsen	70
Bankbestyrer Jørgen Møller. Af H. Lausten Thomsen	72
Anton Hansen, Gallehus. Af E. Lorenzen	75
Chr. Becker, Asserballe. Af Christen Ernst	76
Hans Petersen. Af N. J. N.	79
Peter F. Tønder, Birkelev. Af Truels Beier	81
Frederik Wilkens, Bovlund. Af M. Refsl. Poulsen ..	84
Dr. Sarauw, Augustenborg. Af M.	85
Asmus Olsen, Østerby. Af Johannes Johansen ..	87
Købmand Fr. Hellrung. Af L. P. Chr.	90
Morten Kamphøener: Ugermanerne i Abildtorp	91
Svend Thorsen: Polemikken ved Danevirke	100
N. II.: Sønderjydske Genforeningsmærker	107

Nationale Foreninger og Institutioner.

Sprogforeningen.

Formand: Bibliotekar Jakob Petersen.

Ledelse: Højskoleforstander Arnfred, Askov, Gdr. Hans Jørgen Hansen, Lysabildskov. Folketingsmand J. P. Nielsen, Dynt. Amtsskolekonsulent Svendsen, Tønder.

Sprogforeningens Tilsynsraad 1936—1939.

Valgt i Efteraaret 1936.

Aabenraa Amt: Købmand Hans Jessen, Nr. Hostrup, Amtmand Refslund-Thomsen, Aabenraa, Gdr. Carsten Gregersen, Frøslev, Overlærer Hansen, Graasten. Aalborg Amt: Gdr. Th. B. Thomsen, Ulsted. Aarhus Amt: Proprietær Hjorth, Tvillumgaard, Pastor Grøn, Hvirring. Frederiksborg Amt: Gdr. O. Munk, Ramløse. Haderslev Amt: Gdr. Hans Lund, København, fhv. Mejeribestyrer Fredslund, Branderup, Gdr. Jørgen From, Fjellstrup. Holbæk Amt: Lærer Johs. Kirchhoff, Holbæk. København: Pressesekretær Rud, København. Mariibo Amt: Højskoleforst. Gregersen, Nr. Ørlev. Odense Amt: Biskop Rud, Odense, Lærer Jacobsen, Rolund. Randers Amt: Gdr. Aage Galmstrup, Hejlskov. Ribe Amt: Højskoleforst. Arnfred, Askov. Sorø Amt: Højskoleforst. Nørgaard, Antvorskov. Svendborg Amt: Pastor Clausen, Brahetrolleborg. Sønderborg Amt: Amtsskolekonsulent Nielsen, Sønderborg, Folketingsmand J. P. Nielsen, Dynt, Gdr. Hans Jørg. Hansen, Lysabildskov, Gdr. Claus Christensen, Lavensby. Tønder Amt: Gartner Jepsen, Bylderup, Gdr. Anders Lund, Byvang, Amtsskolekonsulent Svendsen, Tønder, Købmand Chr. Thygesen Petersen, Døstrup, Vejle Amt: Lærer Petersen, Hornstrup, Forpagter Lunden, Dyrehavegaard. Viborg Amt: Højskolelærer Meibom, Jebjerg.

Skoleforeningen.

Bestyrelsen: Gdr. H. Jepsen Christensen, Høgsbro, Formand, Gdr. Mathias Jepsen, Jejsing, Næstformand, Gdr. Elers Boesen, Astrup, Kasserer.

Tilsynsraadet: Rentier Hans Clausen, Hagenbjerg, Gdr. Hans Blad, Mindebjerg, Gdr. Hans Alexandersen, Vester Sottrup, Gdr. Jørgen Brag, Undelev, Gdr. Hans Iversen, Svejrup, Portør Asmus Keller, Rødekrø, Gdr. P. Jensen, Stenderupgaard, Overlærer Skovmand,

Løgumkloster, Gdr. Olav Fink, Brendstrup, Gdr. Peter J. Nissen, Strandelhjørn., Gdr. Hans Chr. Martensen, Løgumgaard, Gdr. P. Gad, Hejsel, Amtmand Grev Schack Schackenberg, Amtslæge Lausten Thomsen, Tønder, Fru Ingeborg Appel, Askov.

Ansøgning om Understøttelse til Vinterskolen indsendes inden 15. August, til Sommerskolen inden 15. Februar.
Æresmedlemmer: Hans Smiedemand, Stolbrolykke, og Johan Andresen, Ullerup.

Grænseløringen.

Kontor: Peder Skramsgade 5 i København K.

Frmnd.: Rektor H. P. Hansen, København.

Næstfrmd.: Dr. med Harsløf, København, og Gaardejer,

Insp. N. J. Gotthardsen, Tønder.

Sekretær og Kasserer: General Birke, Rejsesekretær: Lawaetz.

Hovedstyrelsen:

Storkøbenhavn: Dr. med. Harsløf, Skibsreder Kræmer, Overretssagfører Manthey-Wagner og Oberst Rønning.

Københavns Amt: Realskolebestyrer Egkvist, Taastrup.

Frederiksborg Amt: Dr. phil. la Cour, Birkerød.

Sorø Amt: Skotøjshandler William Olsen, Slagelse.

Holbæk Amt: Pastor Fensmark; Følleslev.

Præstø Amt: Sygehusinspektør Møller, Næstved.

Odense Amt: Pastor Pontoppidan Thyssen, Odense.

Assens Amt: Gaardejer Hans Kongsted, Strandby.

Svendborg Amt: Amtsskolekonsulent Jepsen, Ringe.

Bornholms Amt: Højskoleforst. Th. Thomsen, Bornholms Højskole, Almindingen.

Maribo Amt: Postmester Ryge, Nykøbing F.

Hjørring Amt: Lærer Lomholt Hansen, Morild.

Aalborg Amt: Kriminaldommer Juhl, Aalborg.

Thisted Amt: Kommunelærer Dahlsgaard, Nykøbing M.

Viborg Amt: Forstander Rasmussen, Levring.

Randers Amt: Adjunkt Bak, Randers.

Aarhus Amt: Højskoleforst. Christensen Maarsø, Ask.

Gl. Skanderborg Amt: Rektor Clausen, Horsens.

Vejle Amt: Møllejer Petersen, Fredericia.

Ribe Amt: Grosserer Michaelsen, Lunderskov.

Ringkøbing Amt: Redaktør Lilholt, Lemvig.

Haderslev Ø. Amt: Pastor Smith, Øsby.

Haderslev V. Amt: Gaardejer Jensen, Tornumgaard.

Aabenraa Amt: Skoleinspektør Thau, Aabenraa.

Sønderborg Amt: Domæneforp. Lorentzen, Rønhave.

Tønder Amt: Gaardejer, Inspekt. Gotthardsen, Tønder.

De saaledes valgte Hovedstyrelsesmedlemmer har derefter valgt følgende 10 Medlemmer: Borgmester, Direktør

Fischer, Frederiksberg, Gdr. Jacob Friis, Fjelstrup, Statsrevisor A. M. Hansen, Roskilde, Gaardbestyrer Arne Hansen, Rislev, Rektor H. P. Hansen, København, Landbrugskandidat Puggaard, Jernved, Folketingsmand H. Rasmussen, Rønne, Folketingsmand, Redaktør Svensson, Haderslev, Statsrevisor Vanggaard, Hjørring, og Læge Vermehren, København.

Revisorer: Kaptajn, Fuldmægtig Busch og Revisor Pedersen.

Det unge Grænseværn.

Grænseraadet, der leder Det unge Grænseværns Arbejde i Grænsecomraadet, bestaar af følgende Medlemmer:

Lærer P. Marcussen, Tønder, Formand, Mejeribestyrer Lorentzen, Bredebro, Næstformand, Bankprok. Müller-Kristiansen, Sønderborg, Kasserer, Lærerinde Frk. Inger Enemark, Tønder, Direktør M. Hammerich, Tønder, Gaardejer Johs. Juhl, Branderup, Frk. Anna Jørgensen, Kværs, Mejeriejer S. Petersen, Arnaa, Landmand Chr. Nielsen, Vollerup, Gaardejer Ernst Christensen, Asserballe, Farver J. F. Jacobsen, Aabenraa, Gaardejer Simon From, og for Sydlesvig: Bibliotekar Mømmesen, Flensborg, Niels Kjems, Harreslev.

Det danske Kontor.

(Nationalt Sekretariat.)

Kontor: Østergade 9, I., Tønder.

Kontortid: 10—1 og 3—6, Lørdag 10—1.

Telefon: 220.

Bestyrelse: Amtslæge Dr. med. H. Lausten-Thomsen, Tønder, Formand.

Bankbogholder H. Munch-Knudsen, Tønder, Regnskabsfører.

Bankdirektør A. Andresen, Tønder.

Inspektør N. J. Gotthardsen, Tønder.

Overpostpakmester Chr. Johannsen, Tønder.

Amtslandinspektør J. L. Mosbech, Tønder.

Overassistent A. Selmer, Tønder.

Ungdomsforeningerne.

Aabenraa Amts Hovedkreds: Form.: Mejeribestyrer Henningsen, Rødekro, Kasserer: Overlærer H. Chr. Hansen, Graasten. (15 For., 1392 Medl.)

Haderslev Østeramts Hovedkreds: Form.: Lærer J. Chr. Christensen, Sillerup pr. Fjelstrup, Kasserer: Gdr. M. Iversen, Skrydstrup pr. Vojens. (15 For., 1132 Medl.)

Røddingegnens Ungdomskreds (en Hovedkreds af »De danske Ungdomsforeninger). Form.: Lærer Ejnar Kaas, Tornum pr. Lintrup. Kasserer: Gdr. J. Fredsted, Krogstrup pr. Skodborg. (9 For., 1175 Medl.)

Sønderborg Amts Hovedkreds: Form.: Husmand Chr. Nielsen, Vollerup, Als, Kasserer: Bankass. J. Filskov, Sønderborg. (13 For., 2385 Medl.)

Tønder Amts Hovedkreds: Form. og Kasserer: Overlærer H. Skovmand, Løgumkloster. (9 For., 855 Medl.)

Sønderjydske Idrætsforening.

Kontor er hos Forretningsføreren, Ny Allégade 18, Haderslev.

Foreningen er indmeldt i Sammenslutningen »De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger«, Kontor Frederiksholms Kanal 29, København K. Den er inddelt i 6 Hovedkredse. De »Sydslesvigske Ungdomsforeninger« er tilsluttet Foreningen under Aabenraa Amts Hovedkreds.

Foreningens Kreds- og Medlemstal 1934: 141 Kredse, 3877 Gymnaster, 2298 Boldspillere og Idrætsøvere, 316 Skytter, 1685 Børnegymnaster, og 7142 passive Medlemmer.

Bestyrelsen: Formand: Gaardejer Johs. Juhl, Branderup, Sekretær og Forretningsfører: Gymnastiklærer, N. J. Iversen, Haderslev, Formand for Gymnastikudvalget: Gdr. Ebbe Bach, Langager pr. Skodborg, Formand for Skydeudvalget: Repræsentant B. Michaelsen, Storegade 29, Haderslev, Formand for kvindelig Idræt: Frk. Anna Jørgensen, Kværs, Tørsbøl, Formand for Idrætsudvalget: Lærer C. J. Laursen, Nr. Sejerslev pr. Højer.

Bestyrelsen bestaar desuden af de 5 Hovedkredsformænd: Haderslev Vesteramt: Lærer Ingvar Bak, Gramby, Haderslev Østeramt: Seminarlærer F. Braae Hansen, Haderslev, Aabenraa Amt: Førstelærer V. Jørgensen, Gønner, Sønderborg Amt: Lektor Adler Lund, Sønderborg, Tønder Amt: Mejeribestyrer H. Lorentzen, Bredebro, der desuden er Næstformand.

Den sønderjydske Fond

Kontor: Holbergsgade 4, København K.

Ledelsen af Fonden er følgende:

Centralkomiteen, der nu bestaar af 50 Medlemmer, og hvis fung. Formand er fhv. Rektor H. P. Hansen.

Fondens Bestyrelse, der vælges af Centralkomiteen, bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Folketingsmand, Gaardejer J. S. Vanggaard, fung. Formand, Landstingsmand, Præsident Holger Andersen, Næstformand, Redaktør Holger Bernild, Generalkon-

sul, Direktør Ernst Carlsen, Rektor H. P. Hansen, Landstingsmand, Gaardejer H. Jepsen Christensen, Fru J. Manthey-Wagner, Landstingsmand, Typograf Jørgen Møller, Folketingsmand J. P. Nielsen, Bankdirektør Povl Roepstorff, Direktør Philip Sørensen.

Fondens Direktion, der vælges af Bestyrelsen, bestaar af følgende 5 Medlemmer:

Folketingsmand, Gaardejer J. S. Vanggaard, Formand, Bankdirektør Povl Roepstorff, Kasserer, Redaktør Holger Bernild og Fru J. Manthey-Wagner.

Fondens Sekretær er Kontorchef A. Ch. Louw, der forestaar Fondens Kontor, Holbergsgade 4, København K.

Fondens Amtskomiteer i de sønderjydske Landsdele er følgende:

Aabenraa Amt: Formand: Borgmester Holger Fink, Aabenraa.

Haderslev Amt: Formand: Borgmester Landsretsagfører Andreas Thulstrup, Haderslev.

Sønderborg Amt: Formand: Hypotekmægler Chr. Petersen, Sønderborg.

Tønder Amt: Formand: Købmand Carl Borch, Tønder.

Ansøgninger om Hjælp fra Fonden indgives paa særlige Ansøgningsskemaer, som udleveres fra Fondens Hovedkontor og fra ovennævnte Amtskomiteer, hvorefter de fra disse sidste med Indstilling overgives til Fondens Hovedledelse, der herefter eventuelt bevilger Understøttelser, som saa direkte fremsendes til de paagældende Andragere.

Syd for Grænsen

findes der en særlig Uddelingskomite, som har Sæde i Flensborg, og hvis Formand er Vinhandler A. Holst, Flensborg. Som Sekretær fungerer Fru Kirsten Simonsen, Krusaa.

Fondens samlede Hjælp indtil Udgangen af 1936 har udgjort: 12.727.631,09 Kr., hvorhos der er ydet en Række Laan m. v., hvis Størrelse ved Udgangen af 1936 udgør 142.161,75 Kr.

Historisk Samfund for Sønderjylland.

Bestyrelsen: Amtslæge H. Lausten Thomsen, Tønder, Formand, Adjunkt, Dr. phil. C. Bock, Haderslev, Sekretær, Amtslæge Dr. Michelsen, Aabenraa, Kasserer, Sparekassedirektør Nis Nissen, Nordborg, Seminarielærer Cl. Eskildsen, Tønder, Højskoleforstander Hans Lund, Rødding, Arkivar Frode Gribsvad, Aabenraa, Pastor H. F. Petersen, Flensborg, Museumsdirektør Dr. Mackeprang, København, og Frimenighedspræst Thade Petersen, Haderslev (Æresmedlem).

Formand, Sekretær og Kasserer danner Forretningsudvalg.

Redaktionsudvalget for »Sønderjydske Aarbøger« består af Dr. C. Bock, H. Lausten Thomsen og Hans Lund.

Biblioteker

Det sønderjydske Landsbibliotek, Aabenraa, Bibliotekar: Jakob Petersen. Udlaan fra Kl. 10—12 og Kl. 14—19. Læsesalen Kl. 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19). Børneafdelingen aaben Kl. 15—18 (lukket 15. Maj — 15. August).

Centralbiblioteket i Haderslev. Bibliotekar E. Ebstrop. Udlaan: Kl. 10—19 (Onsdag 10—12 og Lørdag 10—21). Læsesal 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19).

Centralbiblioteket i Sønderborg. Bibliotekar N. Moesgaard. Udlaan: Kl. 10—19. Læsesalen Kl. 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19). Børneafdelingen aaben Kl. 15—18.

Biblioteket i Tønder. Bibliotekar Arne Møller. Udlaan: Kl. 10—13 og 15—20. Læsesal Kl. 10—21. Biblioteket lukket 14 Dage i Juli Maaned.

Sønderjydsk Landsarkiv, Aabenraa.

Landsarkivar: Fr. Gribsvad.

Arkivar: Joh. Hvidtfeldt.

Aaben: Kl. 10—1 og 2—5.

Erhvervs-Institutioner og -Organisationer.

Med særligt Henblik paa Sønderjylland.

Statens Jordlovsudvalg.

Kontor: Christiansborg, København.

Formand: Folketingsmand Niels Frederiksen. Medlemmer i Sønderjylland: Folketingsmand Chr. E. Christensen, Asserballe, og Gdr. Jens Hørlück, Skodborg.

Landbrugsraadet.

Kontor: Axelborg, København.

Præsidium: Landstingsmand H. Hauch, Stedfortræder: Folketingsmand N. P. Andresen, Forsinge, Generalsekretær: A. Høgsbro Holm.

Det landøkon. Driftsbureau.

Kontor: Gl. Kongevej 127, København.

Bureauets Leder: Professor O. H. Larsen.

De samv. danske Landboforeninger.

Kontor: Axelborg, København V.

I Formandskabet: Gdr. J. Tvedegaard, og Landstingsmand H. Hauch. I Bestyrelsen følgende Medlemmer fra Sønderjylland: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, Gdr. Hans Schmidt, Kollund, og Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Otto Himmelstrup.

Foreningen af Jydske Landboforeninger.

Kontor: Bispetorvet, Aarhus.

Formand: Landstingsmand Hauch. I Bestyrelsen: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, og Gdr. Hans Schmidt, Kollund. Sekretær: J. K. Haugaard.

Planteavlsudvalgets Formand: Forst. Karsten Iversen, Askov pr. Vejen.

Mejeriudvalgets Formand: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Statskonsulent Johs. Jensen, Aabenraa.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig.

Formand: Gdr. Hans Schmidt, Kollund pr. Smedeby.

Sekretær og Kasserer: Konsulent Chr. Nielsen, Stenderup Kirkebakke pr. Vester Sottrup.

Bestyrelsen bestaar af de enkelte Landboforeningers Formænd.

1. Den nordslesvigske Landboforening.

Formand: Gdr. N. Ludvigsen, Københoved pr. Skodborg.
Konsulent: M. N. Bruhn, Rødding, og C. H. Lausten,
Rødding, (Regnsk.). 650 Medl.

2. Haderslev Amts Landboforening.

Formd.: Gdr. J. Schultz, Højrup pr. Stepping.
Kons.: F. P. Nielsen og C. Hansen, Haderslev, og K.
Knudsen, Hoptrup. (Regnsk.). Kons. i Husholdning: Fru
Ulla Petersen, Haderslev, 1400 Medl.

3. Nr. Rangstrup Herreds Landboforening.

Formd.: Gdr. Johs. Juhl, Branderup.
Kons. Landbrkand. Fr. Heick, Toftlund. 350 Medl.

4. Vedsted Sogns Landboforening.

Formd.: Gdr. J. Midtgaard, Over Jersdal.
Kons.: K. Knudsen, Hoptrup. 150 Medl.

5. Aabenraa Amts Landboforening.

Formd.: Gdr. P. Chr. Hanssen, Nygaard pr. Bolderslev.
Kons.: Johs. Petersen, Aabenraa, og Fr. Frederiksen,
Aabenraa. (Regnsk.). 535 Medl.

6. Vis Herreds Landboforening.

Formd.: Gdr. H. Schmidt, Kollund pr. Kollund.
180 Medl.

7. Den sundevedske Landboforening.

Formd.: Forst. H. Hansen, Graasten Landbrugsskole.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og P. Petersen, Rage-
bøl. (Regnsk.). 300 Medl.

8. Als Nørreherreds Landboforening.

Formd.: Gdr. C. Clausen, Havnbjerg pr. Nordborg.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og H. Frederiksen,
Nordborg. (Regnsk.). 150 Medl.

9. Den alske Landboforening.

Formd.: Gdr. H. Blad, Mindebjerg pr. Hørup.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og E. M. Hansen,
Tandslet. (Regnsk.). 240 Medl.

10. Det blandede Distrikts Landboforening.

Formd.: Gdr. H. Beyer, Aasgaard pr. Ballum.
Kons.: L. Nørgaard, Bredebro, og M. Thomsen, Tønder.
(Regnsk.). 500 Medl.

11. Slogs Herreds Landboforening.

Formd.: Forp. H. Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.
Kons.: Georg Nissen, Bylderup Bov. 205 Medl.

12. Landboforeningen for Løgumkloster og Omegn.

Frmd.: Gdr. Nis Edvardsen, Løgumkloster.

Kons.: Georg Nissen, Bylderup Bov. 205 Medl.

13. Landboforeningen for Skærbæk og Omegn.

Frmd.: M. P. Thyssen, Aaved pr. Frifelt.

Kons.: L. Nørgaard, Bredebro. 260 Medl.

Fællesforeningen for de tyske Landboforeninger.

Landwirtschaftlicher Hauptverein f. Nordschleswig.

Frmd.: Gdr. Chr. Diederichsen, Bodskov pr. Sdr. Vilstrup.

Kons.: Landbrkand. [Diplomlandwirt.] P. Rasmussen, Aabenraa. 8 lok. Foreninger med 1108 Medl.

Landbrugernes Sammenslutning.

Kontor: Rønge pr. Ulstrup.

Forretningsudvalget: Gdr. Knud Bach, Rønge, Frmd., Husmand Søren Lund, Spanager, Næstformand, Erhvervsudvalgets Formand: Proprietær E. Brødsgaard, Jordrupgaard.

L. S. i Sønderjylland.

L. S. i Sønderjylland:

Haderslev Amt: Statshusmand Alb. Wormsdorff, Rougstrup, Fmd., Husmd. Elias Petersen, Kolsnap, Næstformand, Gdr. Hans Petersen, Gramby, Kasserer, Gdr. Jørg. Work Oksenvad, Husmd. Jep Lorensen, Skrydstrup.

Aabenraa Amt: Gdr. P. Agertoft, Varnæs, Fmd., Gdr. P. Lassen, Barsmark, Næstfmd., Husmd. H. Frost, Tumbøl, Kasserer.

Sønderborg Amt: Gdr. Chr. Schmidt, Dybbøl-Østen, Fmd., Husmd. Hans Toft, Lysabild, Næstfmd., Husmd. Jørg. Jørgensen, Stevning.

Tønder Amt: Gdr. Jens Lassen, Rejsby, Fmd., Gdr. Joh. Lassen, Hajstrup, Næstfmd., Gdr. P. Markussen, Mjolden, Kasserer, Statshusmand A. Lund, Spandet, Husmd. Heinrich Danke Rens.

Kvægavlsforeninger.

Sønderjydsk Fællesledelse af Kvægavl.

Korthorn (Sdj. Flled.):

Frmd.: Gdr. Mads Gram, Københoved.

Kons.: Landbrkand. Jørg. Frank, Hammelev, og J. Philipsen, Vojens.

20 Kvægavls- og Tyreholdsforeninger med 430 Medl.
og 22 Tyre og 58 Kontrolfor. med 1461 Medl. og 23,626 Køer.

Korthorn (Vestsl. Flled.):

Frmd.: Gdr. Math. Jepsen, Rørkær.
10 Opdrætterfor.

Rødt dansk Malkekvgæg:

Frmd.: Gdr. Chr. Clausen, Stødagergaard, pr. Sønderborg.

Kons.: Landbrkand. Th. Thomsen, Dybbølsten pr. Sønderborg.

11 Opdrætterfor. med 142 Medl., 29 Kvægavlsfor. med 649 Medl. og 43 Tyre samt 37 Kontrolfor. m. 1026 Medl. og 14,239 Køer.

Hollandsk Malkekvgæg:

Frmd.: Gdr. H. S. Jensen, Tornumgaard pr. Lintrup.

Kons.: Landbrkand. J. Philipsen, Vojens.
41 Medl., 1426 Køer.

Nordslesvigsk Kreaturforsikringsforening.

Frmd.: Gdr. Chr. Hansen, Rødding.

Skr.: N. Thomsen, Jels.
601 Medl.

De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation.

Kontor: St. Torv 7, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Overgaard, Højbygaard. I Bestyrelsen: Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog.

Smørnoteringen.

Københavns Smørnotering fastsættes hver Torsdag Kl. 1¼ af et af Grosserer Societetet nedsat 5 Mands Udvalg, Dir. O. E. Andersen, Frmd., Grosserer H. Noack, Dir. M. E. Dal, Dir. F. Andersen, og Dir. Mungfeldt, sammen med De danske Mejeriforeningers Smørnoteringsudvalg: Frmd. Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Gdr. R. Nielsen, Slæbækgaard, Propr. N. Nielsen, Duemosegaard, Mejeribest. Chr. Petersen, Ørbæk. Desuden deltager en Direktør for en af Smørekspportforeningerne.

De samv. jydsk Mejeriforeninger.

Frmd.: Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Vejle. I Bestyrelsen: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Sønderjydsk Mejeriforening.

Frmd.: Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog. Sekr.: Statskons. Johs. Jensen, Aabenraa. Omfatter 130 Mejerier.

Andels-Mejerier i Nordslesvig.

I Haderslev Amt	48
I Aabenraa Amt	29
I Sønderborg Amt	26
I Tønder Amt	25

128

Smørekspportforeninger.

Sønderjydsk Smørekspportfor., Vojens.

Fung.-Frmd.: Gdr. P. Rostgaard Andersen, Københoved. Dir.: Sophus Thomsen, Haderslev. (37 Mejerier).

Sdj. Landm. Andels Smørekspportfor., Sønderborg.

Frmd.: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Dir.: S. Røyggaard Petersen, Sønderborg. (45 Mejerier).

Haderslev Smørekspportfor., Haderslev.

Frmd.: Gdr. Chr. Skytt, Maugstrup pr. Simmersted. Dir.: Konsul J. H. Dahl, Haderslev. (17 Mejerier).

Dansk Mejeristforening.

Kontor: Johannevej 11, Odense.

Frmd.: Mejeribestyrer C. Jørgensen, Tuse Næs pr. Holbæk. I Bestyrelsen: Mejeribest. P. Bernsen, Gramgaard. Aabenraa Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. P. Hansen, Felsted.

Haderslev Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Mathiesen, Styding.

Sønderborg Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. T. F. Hansen, Dybbøl.

Tønder Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Lorenzen, Bredebro.

De samv. jyske Hesteavlforeninger.

Kontor: Bispetorpet, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Pedersen, Egegaard pr. Randers. I Best.: Gdr. N. Skrumsager, Visby Hedegaard.

Vestsl. Hesteforsikring.

Frmd.: C. Cosmos, Visby.

Sekr.: P. Nielsen, Visby.

538 Medl.

De samv. danske Andels-Svineslagterier.

Kontor: Axelborg, København V.
(Omfatter 62 Andelsslægterier).

Frmd.: Gdr. M. Byriel, Lyngby, pr. Sporup.

I Best. Gdr. Østergaard, Gøbel. Sekr.: C. Trautmann.

Danske Andelsslagteriers Svinenotering.

Udv. for Landsnoteringen: Dir. Hohwy, Odense, Dir. J. Mehlsen, Slagelse, Dir. Madsen, Horsens, Dir. E. Høeberg, Skanderborg, Gdr. J. Petersen, Vrangstrup (Fmd.), Propr. M. C. Korsgaard, Tøttrupgaard.

Andels Slagterier i Nordslesvig.

Aabenraa: Dir. Johansen
Graasten: » Skensved
Sønderborg: » Whitt
Rødding: » Rübner Petersen
Vojens: » Mossing Jensen.

Privat-Slagterier:

Haderslev: Dir. Koopmann
Bylderup: » Thomsen.
Skærbæk: » Nielsen.

Avlscentre for Svin.

Yorkshire:

Grd. C. Petersen, Skodborg
» H. B. Jepsen, Tinglev.

Landsvin.

Gdr. Magnus Hansen, Skovlækken, Rødding.
» Johs. Schlosser, Aarlund, pr. Lintrup.
» Axel Tang, Hytkær, Mastrup.
» F. Nielsen, Stenderup pr. Rødding.
» J. Jessen, Thorsbjerg, pr. Over Jersdal.
» H. C. Hansen, Jestrup, Tandslet.
» Jens Nissen, Nordborg.
» Kr. Clausen, Langbjerg, Hovslund.
» Husm. Peder Nissen, Hovgaard, Rinkenæs, Graasten.
Speditør T. E. Brockdorff, Skærbæk.
Gdr. G. Sonne Midtgaard, Hjerndrup pr. Christiansfeld.
» Chr. Minke, Bramhale, Simmersted.
» M. Thuesen, Anslet pr. Fjelstrup.
» P. Sørensen, Knorborg, Hygum.
» Svend Ellegaard, Abild.

Bedømmelsesudvalg for Svineavlscentre.

Formand for 9. Distrikt de sønderjydske Landsdele:
Grd. H. Schmidt, Kollund.

Hagelskadeforsikringsfor, for Nordslesvig.

Frmdd.: Gdr. H. Thomsen, Roost.
Sekr.: Dir. A. P. Andersen, Tofflund.
3280 Medl.

De samv. danske Husmandsforeninger.

Kontor: Studiestræde 38, København K.

Forretningsudvalgets Formand: Parcellist N. P. Andreassen, Forsinge; Næstformand: Husmand P. Nielsen, Vejager; Medl. af Udv.: Husmand Jørgen Petersen, Halk pr. Hejsager.

De samv. jyske Husmandsforeninger.

Kontor: Helgolandsgade 20, Aarhus.

Formd.: Husmand P. Nielsen, Vejager. I Best. Husmd. Jørgen Petersen, Avnbøl.

Husmandsforeninger.

De samv. sønderjydske Husmandsforeninger.

Formd.: Husmd. Jørgen Petersen, Halk, pr. Hejsager.

Skr.: H. C. Hansen, Haderslev.

Kons.: Landbrkand. P. Pedersen, Ris pr. Rødekro, og Landbrkand. A. Laisen, Rødekro.

57 For. m. 3076 Medl.

Sønderborg Amts Husmandsforening og Kredtsforeningen Sønderjyden.

Formd.: Husmd. Anders Schmidt, Faverholm.

Kons. Landbrugsknd. Fr. Slipsager, Danebod.

31 For. m. 1525 Medl.

Kommissioner ang. Jordlodder til Husmandsbrug.

Formænd: Haderslev Amt: Grd. Jørg. Petersen, Sommersted; Aabenraa Amt: Grd. Jacob Michelsen, Kolstrup; Sønderborg Amt: Karl Petersen, Hestehave; Tønder Amt: Grd. Mads Warming, Raahede.

Statsfrøkontrollen.

Thorvaldsensvej 57, København V.

Direktør: K. Dorph-Petersen.

Formand: Prof. A. Mentz.

Smaaskovsforeningen

for Aabenraa og Sønderborg Amter. Formd.: Gdr. Jac. Michelsen, Kolstrup pr. Aabenraa.

Sydøstjydske Smaaskovsforening: Formd.: Propr. E. Brødsgaard, Jordrup.

Det danske Hedeselskab.

Hovedkontor: Viborg.

Formd.: Hofjægermester Lüttichau, Tjele.

Grundforbedringsvirksomheder.

Mose- og Engafdeling.
Distriktskontor i Haderslev: Best. Th. P. Nielsen.
» i Tønder: Best. J. P. Knudsen.
» i Aabenraa: Best. N. Klintø.
Den tekniske Afdeling.
Distriktskontor i Tønder: Best. cand. polyt. T. Q.
Jacobsen.

Handelsorganisationerne.

Grosserersocietetet: Frmd.: Grosserer Holger Lange
Petersen.
Provinshandelskamret: Frmd.: Købmd. Axel B. Lange.
Centralforeningen for Jydske Handelsstandsforeninger:
Frmd.: Konsul Ejstrup, Randers.
Medl. af Best.: Købmand J. H. Kock, Sønderborg.

Handelsforeningerne i Sønderjylland.

Handelsstandsforeningerne i
Haderslev, Frmd.: Købmand Oluf Thielst.
Aabenraa » : Borgmester Fink.
Sønderborg » : Købmand J. H. Kock.
Tønder » : Købmand A. Müller.

De samv. danske Købmandsforeninger.

Frmd.: Købmand Jeppesen, Helsingør.
Med 142 Afdelinger, fordelt i 4 Centralorganisationer.
Centralorg. for Jylland, Frmd.: Købmand Chr. H. Ole-
sen, Aalborg.
Derunder de samv. sønderjydske Købmandsforeninger:
Frmd.: Købmand Chr. Matzen, Sønderborg.
Haderslev og Omegn: Frmd.: Henrik Sørensen, Ha-
derslev.
Rødding og Omegn: Frmd.: Købmand M. Christensen,
Brøndstrup.
Toftlund og Omegn: Frmd.: Købmand Andr. Petersen,
Rangstrup.
Aabenraa og Omegn: Frmd.: Købmand J. Agger, Aa-
benraa.
Graasten og Omegn: Frmd.: Købmand Chr. Blomgreen,
Egernsund.
Tønder Amt: Frmd. Købmand J. S. Brodersen, Bre-
debro.
Tønder Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand E.
Klyver, Tønder.
Sønderborg Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand
Chr. Matsen, Sønderborg.
Sønderborg Amt: Frmd.: Købmand Bork, Stevning.

Haandværk og Industri,

Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri.

Kontor: Vesterboulevard 18, København.
Frm.d.: Oldermænd Claus J. Olsen. I Bestyrelsen:
Fabrikant Georg Nielsen, Sønderborg.

Haandværker- og Industri foreninger i Sønderjylland.

	Formand:
Aabenraa	Farverm. Th. Jacobsen;
Agerskov	Smedem. Andreas Lassen;
Augustenborg	Bygmester Chr. Jacobsen;
Bevtoft	Malermester K. A. Gubi;
Bov	Speditor A. Andresen, Padborg;
Brede Sogn	Blikkenslager N. Jepsen;
Broager Sogn	Snedkermst. P. Hansen;
Christiansfeld	Malerm. Joh. Madsen;
Egen	Skomg. J. Rasmussen, Guderup;
Graasten	Bagerm. W. Kammeyer;
Gram	Ejnar Barslund, Gram;
Haderslev	Glarmester H. Olling;
Hørup	Malerm. Lindschau, Majbøl;
Jels	Smedem. Hans E. Hansen;
Klipleve, Kværs og Holebøl Sogne	Bagerm. Chr. Jensen, Tørshol.
Lysabild	Bagerm. Peter Duus, Skovby;
Løgumkloster	Vognfabr. Anton Madsen;
Notmark	Malerm. N. Hansen Lorentzen;
Nordborg	Skorstensfejerm. Holger Hede;
Oksbøl	Gartner M. Nielsen.
Rødding	Snedkerm. S. A. Sørensen;
Skodborg	Tømrerm. H. Højberg;
Skærbæk	Slagterm. A. Schmidt;
Sommersted	Entreprenør H. Skytt;
Sottrup	Skræderm. C. Detlefsen;
Svenstrup	Maskinbygger Holg. Jensen;
Sønderborg	Malerm. J. Jacobsen;
Tandslet	Maskinbygger Chr. Nielsen;
Tinglev (Hdv. og Ind.)	Smedem. P. Schaumann.
Toftlund	Malermst. P. Nielsen;
Tønder	Smedem. Andr. Dideriksen;
Ulkebøl	Blikkenslager Jørgen Iversen;
Ullerup	Malerm. N. Kræmer, Avnbøl;
Varnæs	Maskinbygger P. Jørgensen;
Vojens	Inst. N. Nielsen;
Øsby	Snedkerm. J. H. Witt.

Særlige sønderjydske faglige Mesterforeninger.

Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Aabenraa Amt: Frmd.: Tømrerm. A. Mikkelsen, Bolderslev.

Barber- og Frisørfor. i Aabenraa Amt: Fmd. Otto Meise.
Barber- og Frisørfor. i Sønderborg Amt: Fmd.: H.
Leinweber.
Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Haders-
lev Vesteramt: Frmd.: H. Teilmann, Gramby.
Skorstensfejerlauget, Sønderj. Afdeling: Frmd.: A. M.
Jensen, Haderslev.
Haderslev Østeramts Smede- og Klejnsmedelaug: For-
mand: Chr. P. Mørch, Skrydstrup.
Snedkerlavet for Sønderborg Amt: Frmd.: P. Hansen,
Broager.
Sønderjydsk Forening for G. K. M., Sønderborg Amt:
Frmd.: E. Müller, Sønderborg.

Kreditinstitutioner.

Sønderjyllands Kreditforening.

Kontor: Aastrupvej, Haderslev.
Direktionen: P. A. Callø, H. Hansen, Orla Buhl.
Repræsentantskabet: Gdr. J. H. Schmidt, Vojensgaard.
Gdr. P. J. Refshauge, Tyrstrup, Fabrikant M. Schumann.
Haderslev, Gdr. M. Refslund Povlsen, Bovlund, Gdr. Olav
Fink, Brendstrup, Gdr. Hans Lyck, Varnæs, Gdr. H. San-
der Larsen, Saksgaard, fhv. Landdagsmand Nis Nissen,
Aabenraa, Gdr. Jørgen From, Fjelstrup, Gdr. Iver Scher-
rebeck, Sdr. Vilstrup, Gdr. J. H. Østergaard, Gabøl, Gdr.
Jacob Michelsen, Kolstrup, Gdr. Chr. Ernst Christensen,
Asserballe, Gdr. Hans Beyer, Aasgaard, Købmand A. Hun-
devadt, Haderslev, Borgmester H. Fink, Aabenraa, Køb-
mand Math. Kock, Sønderborg, Bankdirektør A. Andre-
sen, Tønder.

Vest. og Sønderjydsk Kreditforening.

Kontor: Ringkøbing.
Direktionen: P. H. M. Valeur, P. Laursen, P. Gundersen.
Fmd. for Repræsentantskabet: Gdr. Hans S. Jensen,
Tornumgaard.
Repræsentanter for Sønderjylland: Gdr. A. M. Lund,
Sdr. Sejerslev, Gdr. Karsten Outzen, Ellum.

Jydsk Hypotekforening.

Kontor: Aarhus.
Direktionen: N. P. Helver, Paul Buhl, Jep Fink.
Medlemmer af Kontrolkomiteen for Sønderjylland:
Bankdir. A. Andresen, Tønder.

Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland.

Landsretssagfører Aa. Brink Jensen, adm. Direktør,
Medlem af Repræsentantskabet for Sønderjylland: Hans
Iversen, Stenneskær, Hans Philipsen, Snoghæk, Evald
Lorenzen, Rørkær, N. Henriksen, Vojens.

Hypoteklaanefonden.

Kontor: Tønder. Dir. M. Hammerich, H. Linnet, St. Tønde, Jørg. Petersen, Halk.

Sønderjyllands Laanekasse.

Direktion: Generaldir. Mich. Koefoed, Amtmand Kr. R. Thomsen, Dir. M. Hammerich, Amtmand A. Karberg, Dir. Oluf Beck, ORS. Axel Hulegaard og Dir. Orla Buhl.

I Bestyrelsen for Haderslev Østeramt: Dir. Callø, Formand, Gdr. J. H. Schmidt, P. J. Refshauge.

I Bestyrelsen for Haderslev Vesteramt: Gdr. M. Refslund Poulsen, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Landinspektør Lejde.

I Bestyrelsen for Aabenraa Amt: Borgmester H. Fink, Frmd., Gdr. Chr. Christensen, Gdr. Kr. Philippsen.

I Bestyrelsen for Sønderborg Amt: Folketingsmand J. P. Nielsen, Frmd., Gdr. Chr. E. Christensen.

I Bestyrelsen for Tønder Amt: Gdr. H. Jøfsen Christensen, Frmd., Bagermester Thorv. Petersen, Gdr. Karl Posselt.

Landeværnet.

Kontor: Tinglev.

Best.: Gdr. Hans Andersen, Kongsbjerg, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog, Gdr. Landstingsmand H. Jøfsen Christensen, Høgsbro.

Jordfordelingskommissionen.

Kontor: Tønder.

Landstingsmand Mads Jensen, Aale, Frmd., M. Refslund Poulsen, Bovlund, Gdr. Jørg. Tinglef, Lund, Sekr.: Dir. M. Hammerich.

Ministeriet.

Statsminister Th. Stauning.

Udenrigsminister Dr. phil. P. Munch.

Forsvarsminister Alsing Andersen.

Justitsminister K. K. Steincke.

Finansminister V. Buhl.

Kirkeminister Johs. Hansen.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen.

Indenrigsminister Bertel Dahlgaard.

Socialminister Ludvig Christensen.

Landbrugsminister K. M. Bording.

Handelsminister J. Kjærboel.

Minister for offentlige Arbejder N. Fisker.

Rigsdagen.

Folketinget.

Efter Valget 22. Oktbr., 1935.

Socialdemokrater	68	(før Valget 62)
Venstre	29	(» » 35)
Konservative	26	(» » 27)
Rad. Venstre	14	(» » 14)
Fri Folkeparti	5	(» » 3)
Retsforbundet	4	(» » 4)
Kommunister	2	(» » 2)
Slesv. Parti	1	(» » 1)
Løsgænger	—	(» » 1)

149.

149

Sønderjylland:

Socialdem. 26,828 St. (i 1932 22,974 St.: J. P. Nielsen, 7,447 St., P. Mortensen, 4,945 St., H. Hinrichsen, 4,054 St.

Konservative 14,274 St. (i 1932 16,186 St.): A. Svensson, 3,994 St., P. Petersen, Røj, 2,816 St.

Venstre 13,377 St. (i 1932 17,559 St.): Jørgen Gram, 3,077 St.

Slesvigsk Parti 12,615 St. (i 1932 9,867 St.): Pastor Schmidt, 4,768 St.

Frie Folkeparti 3,832 St. Intet Mandat.

Dsk. Nationalsocialister 3,566 St. Intet Mandat.

Radikal Venstre 3,327 St. (i 1932 3,344 St.). Intet Mandat.

Retsforbundet 2,650 St. (i 1932 2,773 St.). Intet Mandat.

Kommunister 744 St. (i 1932 935 St.). Intet Mandat.

Samfundspartiet 188 St. Intet Mandat.

Landstinget.

Efter Valget 22. Sept. 1936.

Socialdem.	32	Mandater (før 28)
Venstre	22	» (» 27)
Konservative	15	» (» 13)
Rad Venstre	7	» (» 7)
Løsgænger	—	» (» 1)

76

76

Sønderjylland.

Venstre: Jens Høyer, H. Jepsen Christensen.

Konservative: M. Schaumann.

Socialdemokrater: Jørgen Møller.

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	20 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Maj	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Maj	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Feb.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	16	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	9	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Maj	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept.	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Maj	8	19	26	5	26	19
3 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Maj	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Jagttabel

i Henhold til Jagtloven af 28. April 1931.

Vildtet	Maa jages
Kron- og Daahind	1. Jan.—28. Febr. og 1. Okt.—31. Dec.
Ranbukke og Sikahjorte	15. Maj—31. Juli og 1. Okt.—31. Dec.
Raa- og Sikahind	1. Okt.—31. Dec.
Harer	1. Okt.—18. Dec.
Fiskehejrer og Regnsporer	1. Juli—31. Dec.
Svømmeænder (undt. Graaand) Graagæs, Vandhøns, Vadefugle (undt. Fiskehejre, Skovsnæppe, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Klyder), Ringdue, Huldue og Skovskade	1. Aug.—31. Dec.
Taffelænder og Maager (undt. Havmaager)	1. Jan.—31. Jan. og 1. Aug.—31. Dec.
Vandrefalk, Duehøg, Spurvehøg og Kærhøg	1. Jan.—31. Marts og 1. Aug.—31. Dec.
Skarver og Havmaager	1. Jan.—30. April og 1. Aug.—31. Dec.
Dykænder (undt. Taffeland og Skalleslugere)	1. Jan.—28. Febr. og 1. Sept.—31. Dec.
Agerhøns, Grouse og Vagtel	18. Sept.—1. Nov.
Urhaner	15. Juli—31. Juli og 18. Sept.—31. Dec.
Tjurhaner	18. Sept.—31. Dec.
Skalleslugere, Alkefugle, Lappedykkere, Lommer, Kjoever, Stormfugle, Musvaage og Hvespevaage, Alliker, Solsort, Sjægger og andre Drosler	18. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—31. Jan.

Vildtet	Maa jages
Skovsnæppe	24. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—7. April
Fasaner	1. Okt.—31. Dec.
Kron- og Daahjorte, Ræve, Græv- linger, Oddere, Mnarer, Ildere, Væseler, Muldvarpe, Kaniner, Egern, Sæler og Hvaler, Graa- spurve, Krager, Raager, Husska- der og Vildgæs (undt. Graagæs).	Maa jages hele Aaret
Pindsvin og Flagermus, Urhøns og Tjurhøns, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Kly- der, Svaner, Gravand og Turner, Ørne, Glenter, Ugle, Falke, Turtel- duer og Steppehøns, Klatrefugle (Gøge, Vende-hals og Spætter), Ravn samt alle ikke særlig nævnte Fugle	Fredet hele Aaret.

Fredningstabel for Ferskvandsfisk.

For saa vidt der ikke ved Oprettelse af Fiskeriregu-
lativ for det paagældende Vand er foretaget Afgivelser
herfra, gælder der følgende almindelige Fredningstider
(Ferskvandsfiskeriloven af 31. Marts 1931, § 16):

Laks, Havørred og Sørred samt Bækørred	1. Nov.—31. Dec.
Gedde, Aborre og Stalling	1. April—30. April
Sandart	1. Maj—31. Maj
Helt og Snæbel	15. Nov.—14. Dec.

Alle andre Fiskearter (og ligesaa Krebs) er ikke frede-
de efter Loven, hvorimod der for en Del Arter er fastsat
Mindstemaal (§ 15).

Porto-Takster.

	Landsporto	Lokalporto
Breve indtil 50 gr., frankerede	15 Øre	10 Øre
50—250 gr —	25 ”	15 ”
250 gr—1 kg —		50 Øre
Brevkort , enkelte, —	10 Øre	7 Øre
med betalt Svar —	20 ”	14 ”
Tryksager indtil 50 gr	5 ”	4 ”
50—250 gr	10 ”	7 ”
250 gr—1 kg		25 Øre
Do. Vægt 5 kg og derunder, alene indeholdende Reliefskrift t. Brug f. Blinde	5 Øre pr. 1000 gr	
Vareprøver og blandede Forsendelser indtil 50 gr, frankerede	5 Øre	4 Øre
50—250 gr —	10 ”	7 ”
250—500 gr —		25 Øre

For **Anbefaling** af Breve, Brevkort, Tryksager, Vareprøver og blandede Forsendelser betales yderligere 25 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

Ekspressbreve 40 Øre (til Udlandet 60 Øre) + Porto.

For **Ilbefordring** (Brevforsendelser af Vægt over 250 gr) betales foruden Brevporto en Tillægsporto af 1 Kr.

»**Søndagsbreve**«. Foruden den almindelige Porto erlægges 10 Øre. Paa Konvoluten bør der staa: »Søndagsbrev« og den forsynes med Diagonalkryds.

Søndagsbreve udbringes kun i Postkontorenes Bydistrikter.

Værdibreve Beløb indtil 1000 Kr. ..	50 Øre	}	+ Brevporto
Beløb 1000—2000 Kr.	55 ”		som ovenfor
” 2000—3000 ”	60 ”		anført for Breve
” 3000—4000 ”	65 ”		af samme Vægt.

o. s. fr. 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.

Pakker, almindel. 1 kg og derunder 40 Øre

fra 1—3 kg
 50 ” |

fra 3—5 kg
 60 ” |

fra 5—6 kg
 80 ” og derefter |

20 Øre for hvert følgende kg.

Pakker med angiven Værdi: Vægtporto som for almindelige Pakker + Værdiporto 50 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere.

For **Anbefaling** af Pakker betales yderligere 25 Øre; anbefalede Pakker skal forudfrankeres.

Ilpakker: Foruden den sædvanlige Porto 1 Kr. mere for hver 5 kg eller Dele deraf.

Fra 1. Juli 1930 er indført de saakaldte Brevpakker indtil en Vægt af 1 kg koster 25 Øre. 45×20×10 cm, Rulleform 45×15 cm. **Maa ikke indeholde skriftlige Meddelelser.**

Postanvisninger , Beløb indtil 25 Kr.	25 Øre
Beløb 25—100 Kr.	40 »
» 100—300 »	55 »
» 300—1000 »	70 »
Postopkrævninger , Beløb indtil 25 Kr.	30 »
Beløb 25—100 Kr.	45 »
» 100—300 »	60 »
» 300—1000 »	75 «

TIL UDLANDET.

Finland, Norge og Sverrig:

Breve indtil 20 gr	15 Øre
» 125 gr	30 »
» 250 gr	45 »
» 500 gr	60 »
over 500 gr 25 Øre for de første 20 gr, og 15 Øre for hver efterfølgende 20 gr.	
Brevkort	10 Øre
Tryksager pr. 50 gr	7 »
Postanvisninger (Sverrig, Norge) indtil 5 Kr.	30 »
» 50 »	40 »
» 100 »	50 »
» 250 »	60 »

Det øvrige Udland:

Breve indtil 20 gr	30 Øre
og for hver følgende 20 gr	15 »
Brevkort	20 »
med betalt Svar	40 »
Tryksager pr. 50 gr	7 »

Højeste Vægt for Tryksager til Udlandet er 2 kg. Dog kan enkeltvis forsendte Bøger veje indtil 3 kg.

Vareprøver pr. 50 gr 7 Øre. Højeste Vægt 500 gr.

Postanvisninger: Indtil 25 Kr.	35 Øre
fra 25—50 Kr.	45 »
fra 50—100 »	70 »
fra 100—250 »	100 »
fra 250—500 »	200 »
fra 500—720 »	300 »

(Herunder ogsaa til Finland).

Fra 1. November af er der etableret Udveksling af Postopkrævningspakker mellem Danmark og U. S. A.

Eksprespakker til Udlandet 90 Øre ekstra.

NB. Udland. Det dansk-tyske Grænsepostomraade: Portoen for Breve og Brevkort forhøjes ikke!

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4805$) Fod. 1 Centimet, er $\frac{1}{12}$ ($0,4167$) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,481$) Kubikfod).

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1938 med Tilføjelse af Torvedage.

(Sluttet 4. Juni 1937. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade.)

Sjælland, Møen, Samse og Bornholm.

- Frederikssund**, Torvedag hver Mandag og Torsdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 27. April Heste; 3. Nov. (Efteraarsmarked) og 20. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Frederiksværk**, første Mandag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Haslev**, 3. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 12. Maj, 16. Sept. og 7. Nov. Kreaturer.
- Helsingør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 23. Febr., 25. April, 18. Juli og 21. Okt. Kreaturer.
- Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Okt. Torvedag med Haveprodukter. Første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 2. Maj (Føraarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Holbæk**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 16. Febr. Heste; 9. og 23. Marts, 13. April, 15. Juni (Sommermarked) og 19. Okt. Heste og Kreaturer; 23. Nov. (Efteraarsmarked) Kreaturer.
- Kalundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 14. Febr., 23. Marts, 2. Maj (Føraarsmarked), 20. Juli (Sommermarked), 20. Sept. og 3. Nov. (Efteraarsmarked), Heste og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 18. Juni (Sommermarked) Heste og Kreaturer.
- København**, Torvedag Tirsdag Kalve og Lam, Onsdag (Eksportmarked) Slagtekvæg, alle Hverdage Levekvæg og Grise, anden og fjerde Torsdag i hver Maaned Heste.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 5. Jan., 2. Febr., 9. og 23. Marts, 13. April, 20. Maj (Føraarsmarked), 1. Juni, 26. Juli, 7. og 20. Sept., 5. og 26. Okt. (Efteraarsmarked), 7. og 16. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Nykøbing**, 21. Febr. Heste; 25. April Kreaturer; 13. Juni (Sommermarked) og 26. Sept. (Høstmarked) Heste og Kreaturer, 19. Dec. Heste.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver første Lørdag Marked med Heste, Lødekøer og Levekvæg. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Hver tredje Onsdag Heste og Levekvæg; 18. Maj (Føraars-

- marked), 20. Juli (Sommermarked), 21. Sept. (Høstmarked), 16. Nov. (Efteraarsmarked).
- Præste**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer og Heste; 22. Marts (Førsaarsmarked), 14. Juni (Sommermarked), 27. Sept. (Høstmarked), 8. Nov. (Efteraarsmarked) og 13. Dec. (Julemarked).
- Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag paa Hestetorv Torvedag for Handel med Smaagrisc. 3. Jan., 7. Febr., 4. og 14. Marts, 1. April, 2. Maj (Førsaarsmarked), 13. Juni, 4. Juli, 1. Aug., 5. og 19. Sept. (Pæremarked), 7. Nov. (Efteraarsmarked) og 5. Dec. Heste og Kreaturer.
- Slagelse**, første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 3. Maj (Førsaarsmarked), 5. og 6. Juli (Sommermarked), 20. Sept. (Høstmarked) samt 8. og 9. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Sorø**, 11. og 25. Marts, 8. April, 16. Maj, 24. Juni (Sommermarked) 21. Sept. (Høstmarked), 14. Okt., 4. Nov. og 9. Dec. Heste og Kreaturer.
- Stege**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 14. Marts, 22. og 23. Sept. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Store Hedinge**, 1. og 15. Marts, 5. April, 17. Maj (Førsaarsmarked) og 21. Okt. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Vordingborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Lolland og Falster.

- Maribo**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 24. Febr., 8. og 29. Marts, 9. Juni (Sommermarked) og 20. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nakskov**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 17. Febr., 3. og 17. Marts, 4. og 25. Okt. samt 8. Nov. Heste og Kreaturer
- Nykøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 25. Febr. Heste; 27. April, 20. Juli (Sommermarked), 5. Okt. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rødby**, hver Torsdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Hest og Hornkvæg. 15. Febr. og 22. Marts Heste og Kreaturer; 5. Juli (Sommermarked) og 13. Sept. (Efteraarsmarked) Kreaturer; 15. Nov. Heste og Kreaturer.
- Sakskøbing**, Torvedag hver Lørdag. 1. og 15. Marts Heste og Kreaturer; 12. Juli (Sommermarked) og 7. Okt. Kreaturer; 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

- Assens**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 15. og 26. Febr., 22. Marts, 24. Juni, 21. Sept. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.
- Bogense**, Torvedag hver Torsdag, første Torsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 1. Febr. Heste; 24. Febr., 8. Marts og 10. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juli Heste; 27. Sept., 8. Nov. og 20. Dec. Heste og Kreaturer.
- Kerteminde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 18. Febr., 5. Marts, 4. Juni, 15. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreat.
- Middelfart**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. og 25. Febr., 19. Marts, 2. Maj, 13. Juli, 22. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Tirsdag) Eksportmarked med Heste og Kreaturer. 12. Juli (St. Knud) Heste.

Svendborg Amt.

- Faaborg**, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 27. Jan. Heste; 22. Febr., 10. Marts, 16. Juni, 4. Okt. og 5. Nov. Heste og Kreat.
- Marstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 27. Maj og 30. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nyborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med lev. Kreaturer. 23. Febr. og 11. Marts Heste og Kreaturer; 6. Juli Heste; 14. Okt. og 11. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringe**, 18. Marts, 31. Maj, 8. Okt. og 10. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 17. Marts, 17. Juni og 12. Nov. Heste og Kreaturer.
- Svendborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag Eksportmarked med lev. Kreaturer. 12. Jan., 16. Febr., 2. og 16. Marts, 18. Maj, 21. Juli, 12. Okt., 4. og 24. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ærøskøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 4. Marts, 19. Juli og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Jylland.

Hjørring Amt.

- Brønderslev**, hver Mandag, hele Aaret Marked med Kreaturer; anden Mandag i hver Maaned (i Marts og Sept. den første Mandag) Heste.
- Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra

Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer, 15. Jan., 7. April, 26. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.

Hjallerup, første Mandag hver Maaned Kreaturer; fjerde Torsdag hver Maaned samt de to første samlede Søg-nedage i Juni Heste og Kreaturer.

Hjørring, Torvedag hver Onsdag. Hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer; 19. Jan. Heste; 5. Marts og 2. April Heste og Kreaturer; 28. Maj og 22. Juni Heste; 24. Sept. og 22. Okt. Heste og Kreaturer.

Aalborg Amt.

Aabybro, tredje Torsdag i hver Maaned (undtagen Juni og Dec.) Marked med Heste og Kreaturer.

Aalborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 21. Jan. og 18. Febr. Heste; 8. Marts og 14. Dec. Heste og Kreaturer.

Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 24. Jan., 14. Marts, 9. Maj, 20. Juni, 12. Sept., 7. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.

Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 20. Jan. Heste og Kreaturer; 17. Febr. Heste; 9. Marts, 23. April og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Skørping, 13. Jan., 10. Febr., 10. Marts, 13. April, 12. Maj, 9. og 30. Juni, 22. Sept., 20. Okt., 10. Nov. og 8. Dec. Heste og Kreaturer.

Thisted Amt.

Fjerritslev, 15. Jan., 12. Febr., 6. April 18. Juni, 9. Sept., 15. Okt., 12. Nov. og 10. Dec. Heste og Kreaturer.

Nykøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer. 7. Jan., 16. Febr., 15. Marts og 11. April Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste; 23. Juli, 24. Sept. og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 8. Jan. Heste og Kreaturer; 22. Febr. Heste; 28. Febr., 13. April og 9. Maj Heste og Kreaturer; 4. Juni Heste og Uld; 4. Juli, 6. og 30. Sept., 12. Okt. Heste og Kreaturer.

Viborg Amt.

Bjerringbro Station, første Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Kellerup, 22. April, 27. Maj, 28. Sept. og 28. Okt. Heste og Kreaturer.

Skive, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 3. og 25. Jan., 1. Marts, 12. April og 12. Maj Heste og Kreaturer; 8. Juni Heste; 25. Juli, 10. Sept., 3. Okt. og 14. Nov. Heste og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer; anden og fjerde Lørdag fra Okt. til og med April Heste og Kreaturer. 28. Maj, 25. Juni (Snapstingsmarked), 26. Juli, 27. Aug., 26. og 27. Sept. (Toftemarked) Heste og Kreaturer.

Randers Amt.

Allingaabro, 2. Febr., 25. Marts, 3. Maj, 7. Juni, 19. Juli, 7. Sept., 11. Okt. og 15. Dec. Heste og Kreaturer.

Grenaa, Torvedag hver Lørdag. 21. Jan., 4. Marts, 9. April, 28. Maj, 30. Juni, 20. Aug., 30. Sept., 8. Nov. og 6. Dec. Heste og Kreaturer.

Hobro, Torvedag hver Fredag. 14. Jan., 11. Febr., 11. Marts, 19. April, 14. Maj, 10. Juni, 1. Juli, 12. Aug., 23. og 24. Sept., 21. Okt., 11. Nov. og 9 Dec. Heste og Kreaturer.

Kolind Station, anden Onsdag hver Maaned Heste og Kreaturer.

Mariager, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaned med Kreaturer; første Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Randers, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. Lørdag med Levekvæg. 7. Jan., 5. og 19. Febr., 5. og 19. Marts, 2. April, 27. Maj, 24. Juni, 30. Juli, 3. Sept., 1. Okt., 5. Nov. og 9. Dec. Heste; 20. og 21. Juni Uld; 9. Sept. og 16. Dec. Kreaturer.

Ryomgaard, 26. Jan., 23. Marts, 25. Maj, 27. Juli, 28. Sept. og 26. Okt. Heste og Kreaturer.

Aarhus Amt,

Aarhus, Mandag Eksportmarked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 7. og 31. Jan., 21. Febr., 7., 14. og 21. Marts Heste; 5. April, 9. Maj, 4. Juli, 18. Okt. og 17. Dec. Heste og Kreaturer.

Brædstrup, 31. Jan., 7. Maj, 23. Juli og 21. Okt. Heste og Kreaturer.

Hadsten, tredje Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Hammel, sidste Torsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

Horsens, Torvedag hver Onsdag og hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med lev. Kreaturer. 10. Jan., 2. og 23. Febr. samt 9. Marts Heste. 16. og 23. Marts, 6. April, 2. Maj, 10. og 11. Juni, 3. Aug., 30. Sept., 26. Okt. Heste og Kreaturer; 24. Sept. Avlsdyr.

Odder, 4. Jan., 18. Febr., 25. Marts, 29. April, 29. Juli, 16. Sept. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.

Silkeborg, Torvedag hver Lørdag. Første Lørdag i hver Maaned samt 27. April og 29. Spt. Heste og Kreaturer.

- Skanderborg**, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Nov. til Jul mod lev. Kreaturer; 11. Jan., 1. og 15. Febr., 1. og 15. Marts, 12. April, 10. Maj, 14. Juni, 26. Juli, 13. Sept., 25. Okt. og 6. Dec. Heste og Kreaturer.
- Tørring**, 22. Febr., 8. April, 10. Maj, 21. Juli, 4. Okt. og 6. Dec. Heste og Kreaturer.

Vejle Amt.

- Brande**, 19. Febr., 4. April, 9. Maj, 29. Juli, 26. Sept. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Børkop**, 8. April, 8. Juli, 7. Okt. og 2. Dec. Heste og Kreaturer.
- Egtved**, 2. Maj og 6. Okt. Heste og Kreaturer.
- Fredericia**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, 3. Marts, 4. Maj, 8. Juli og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Giv**, 15. Febr., 15. Marts, 29. April, 4. Juli, 7. Sept., 27. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Jellinge**, 20. Maj og 27. Sept. Heste og Kreaturer.
- Kolding**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 12. Jan., 4. og 25. Febr., 11. Marts Heste; 18. og 25. Marts, 28. April, 7. Maj, 20. Juli, 20. Sept. og 14. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vejle**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Lørdag Levekveg. 11. Jan., 3. og 24. Febr. og 10. Marts Heste; 17. og 24. Marts, 7. April, 3. Maj, 14. Juni, 1. og 28. Okt. Heste og Kreaturer

Ringkøbing Amt.

- Herning**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag samt alle Markedsdage. 12. Jan., 4. Febr., 5. Marts, 12. April, 14. Maj, 24. Juni, 23. Juli, 2. Sept., 8. Okt., 4. Nov. og 14. Dec. Heste og Kreaturer.
- Holstebro**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. I Kreatureksportstaldene hver Mandag Kreaturer. 10. Jan. Heste og Kreaturer; 12. Febr. Heste; 16. Marts, 23. April, 7. Maj, 10. Juni, 27. Juli, 12. Sept., 6. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
- Lemvig**, Torvedag hver Lørdag. 28. Marts, 9. Juni, 29. Aug., 4. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringkøbing**, Torvedag hver Lørdag, 1. Febr. Heste, 28. April, 28. Juli, 30. Aug. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
- Skern**, 10. Febr., 14. Marts og 15. Nov. Heste og Kreaturer; 30. Juli Heste.
- Struer**, 6. Jan., 30. Marts, 15. Juli, 6. Sept. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
- Vinderup**, 8. Febr., 26. Marts, 3. Maj, 20. Juli, 4. Okt. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.

Ribe Amt.

- Bramminge**, Torvedag om Tirsdagen, 28. Marts, 4. Maj, 1. Aug., 20. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
- Brørup**, 7. Marts, 5. Maj og 29. Sept. Heste og Kreaturer.
- Bække**, 11. Maj og 16. Sept. Heste og Kreaturer.
- Esbjerg**, Torvedag hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. 28. Jan., 29. April og 23. Sept. Heste og Kreaturer.
- Foldingsbro**, 18. Maj og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
- Grindsted**, 10. Marts, 28. April, 12. Maj, 22. Juni, 23. Juli, 8. Sept., 11. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
- Gørding**, 30. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
- Holsted**, 7. Jan., 7. April, 29. Aug. og 12. Nov. Heste og Kreaturer.
- Lunderskov**, 23. April og 22. Sept. Heste og Kreaturer.
- Ribe**, Torvedag hver Lørdag. 2. Febr., 5. Marts, 2. og 9. April, 3. og 16. Maj, 13. Juni, 2. Aug., 17. Sept., 11. og 24. Okt. samt 5. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Varde**, Torvedag hver Torsdag. 11. Jan., 3. Febr., 4. og 29. Marts, 26. April, 10. Maj, 14. Juni, 12. Juli, 3. Aug., 15. Sept., 12. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
- Vejen**, 27. April, 24. Juni og 14. Spt. Heste og Kreaturer.
- Vorbasse**, 9. April, 4. Aug. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
- Ølgod**, Torvedag hver Onsdag. 23. April, 24. Aug. og 27. Sept. Heste og Kreaturer.

De sønderjydske Landsdele.

Haderslev Amt.

- Agerskov**, 3. Maj og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
- Brøndrup**, 9. April og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
- Christiansfeld**, 30. April, 7. Maj, 22. og 29. Okt. Heste og Kreaturer.
- Gram**, 11. Maj og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
- Haderslev**, egentlig hver Mandag Eksportmarked med Kreaturer. Hver Mandag Marked med Heste og Kreaturer samt Tirsdagene 26. April, 19. Juli og 27. Sept.; 8. Jan., 28. Febr. og 14. Marts stort Hestemarked; 25. April (Foraarmarked), 18. Juli (Sommermarked) og 26. Sept. (Efteraarmarked).
- Jels**, 20. April og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
- Over Jersdal**, 6. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.
- Rødding**, 29. April og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
- Sommersted**, 23. April og 17. Sept. Heste og Kreaturer.
- Toftlund**, 5. Maj og 18. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vojens**, egentlig hver Fredag med Grise og Landbrugsprodukter.

Aabenraa Amt.

- Aabenraa**, egentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 1. Marts, 19. Juli og 18. Okt. Heste og

Kreaturer. 26. April, 3. og 10. Maj, 25. Okt. og 1. Nov. Kreaturer; 16. Dec. Heste.
Bolderslev, 27. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.
Bov (v. Padborg) 26. April og 27. Sept. Heste og Kreaturer. Hver Fredag med Grise.
Graasten, 5. Maj og 6. Okt. Heste og Kreaturer. Hver Mandag Grisetorv.
Hellevad, 4. Maj og 12. Okt. Heste og Kreaturer.
Kliplev, 12. April og 13. Sept. Heste og Kreaturer.
Røde Kro, 28. April og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
Øster Løgum, 23. April og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Sønderborg Amt.

Bro, 30. April Heste og Kreaturer.
Broager, 19. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
Dynved, 11. Juni Heste og Kreaturer.
Nordborg, 22. April, 1. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.
Skovby (Als), 27. Sept. Heste og Kreaturer.
Sønderborg, hver Mandag Eksportmarked og Marked med Kreaturer. Første og tredje Fredag hver Maaned Levekveg. 20. Jan., 28. April og 20. Okt. Heste.
Ullerup (Sundeved), 14. Sept. Heste og Kreaturer.

Tønder Amt.

Arnum, 2. Maj og 5. Okt. Heste og Kreaturer.
Bredebro, 19. April, 2. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Bylderup-Bov, 28. April, 4. Aug. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.
Højer, 19. April, 1. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
Løgumkloster, 22. Marts, 3. Maj, 21. Juni, 16. Aug. og 25. Okt. Heste og Kreaturer.
Ravsted, 2. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Skærbæk, 21. og 28. April, 5. Maj, 22. Sept., 6. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
Tinglev, 20. April, 4. Maj, 23. Aug. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
Tønder, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 11. Marts, 22. og 29. April, 6. 12. og 20. Maj, 1. Juli, 5. Aug., 2. og 16. Sept., 7., 14., 21. og 28. Okt., 4. og 11. Nov. Heste og Kreaturer.

Enhver Landmand

bør bruge

„CERES“

kontrollerede

46 pCt. Foderblanding til Malkekvæg

„CERES“

kontrollerede

Høns- og Kyllingefoderblandinger

„CERES“

Melassefoderblanding til Malkekvæg

„CERES“

Majskraftfoder til Svin

„CERES“

Hvedeklidsmelasse

„CERES“

Korn- og Foderstofforretning

Aktieselskab

Aabenraa

Køb kun Køkkenudstyr — Isenkram
Kaffe- og Spisestel, Glas

hos

Andr. Petersen, Colosseum, Aabenraa. Telf. 800

ANDERSEN & CHRISTIANSEN

MAGASIN DU NORD

-- AABENRAA --

.....

Vort Princip er fremdeles
det samme, som det har
-- -- været i 35 Aar

DEN BEDSTE VARE

TIL DEN BILLIGSTE PRIS

Lys - Kraft - Varme

Alle Reparationer udføres
Special Radio-Reparationsværksted

Autoriseret ved
Aabenraa By
S. A. A. E.
M. S. E.

Reissmann
H. P. Nielsens Eftf.

Aabenraa - Storegade
Telefon 488

J. P. JUNGGREENS CIGARER

**bedst kendt og
kendt som bedst**

CIMBRIA

TRÆLAST
BYGNINGSARTIKLER
STØBEGODS

A A B E N R A A

NR. CHAUSSE 2 — TELEFON 2006 2007 2008

Direkte Indkøb og Import

fra de største inden- og udenlandske Specialfabriker af
kun fineste verdensberømte Original-Fabrikater

„ALFA“

„DEERING“

„FRAUGDE“

„GODTHAAB“

„SKJOLD“

„RUD. SACK“

„J.B Kværnen“

O. S. V.

Dette Varemærke byder Garanti for fineste Originalfabrikater.

Derfor ved direkte Salg billigste Priser. — Gunstige Betalingsvilkår.

Kompl. orig. Reservedelslager og dygtige
Montører til Raadighed for Kunderne

Hans Beyer - Aabenraa. Tlf. 73.

Maskiner for Landbrug og Industri.

HUSK, MØBLER fra

Castenskjold Rasmussen, Storetorv, Aabenraa
har den gode Kvalitet — INDHENT TILBUD

ALT I RADIO OG TILBEHØR —

TEMPO

Reparationer udføres

v/ CHR. JENSEN - Nørreport 13 - Telefon 844

HARALD BO BOJESENS BOGHANDEL

Bøger

Papir

Kunst

Musikalier

Foto

Bogbinderi

TELEFON 352

A A B E N R A A

Hver eneste Dag

sker der noget. Gennem egne Redaktioner og en Stab af lokale Medarbejdere er vort Blad i Stand til at bringe Dem alle de sidste Nyheder. — Der følger hver Uge det store Radioprogram, Underholdnings- og Modestof, Børnenes Rubrik :: :: :: :: Alt om Sporten

*Bestilling
modtages
af
Postvæsenet
og vore
Kontorer*

**Bliv
Abonnent
paa
Hejmdal**

H E J M D A L

A A B E N R A A

REDAKTION:
Telefoner 330 & 430

EKSPEDITION:
Telefoner 32 & 33

Anton Nielsen - Aabenraa

Søndergade 7

Telefon 327

Eneste Special-Hvidevare- og Udstyrs-
forretning paa Pladsen

C. F. ROSENVOLD - AABENRAA

Sadelmager,

Søndergade 6

Telefon 116

A/s Sønderjydsk Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel

Klingbjerg 1

Aabenraa

Telefon 47

KONTOR — LAGER — RENSERI

Antager Avlere af Kløver-, Græs- og Roefrø. Fordelag-
tige Vilkaar. Sælger Mærkfrø af de bedste i Forsøgene
fastslaaede Sorter og Stammer.

Samtlige Leveringer underkastes Statsfrøkontrollens
selvvirkende Kontrol.

Landbrugsbøger - Regnskabsbøger
Faglitteratur

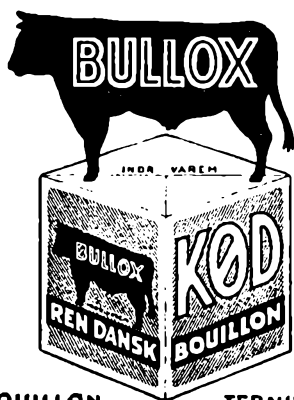
PETER N. ANDRESEN

Boghandel

Aabenraa

Telefon 69

DANSK KØDEKSTRAKT

BOUILLON

TERNINGER

Den danske Kødekstrakt „BULLOX“ er 100 pCt. ren Kødekstrakt fremstillet af friskt, dansk Oksekød — sundhedskontrolleret som det Kød, De køber i Butikerne. Derfor er „BULLOX“ den fineste Kødekstrakt, der overhovedet fremstilles, og den har en enestaaende Evne til at give Kraft og Smag til de Retter, den anvendes til. „BULLOX“ er dansk fra først til sidst — Anvendelsen af den betyder nye Afsætningsmuligheder for Landbrugets Produkter

KONGENTRERET
FRISKT, DANSK

OKSEKØD

BULLOX

A/S Dansk Kødekstrakt Co.

Aabenraa

Den Nordslesvigske Folkebank

Aabenraa

Aktieselskab

Telefon Nr. 6 - 7 - 53

Aktiekapital og Reserver Kr. 1.500.000

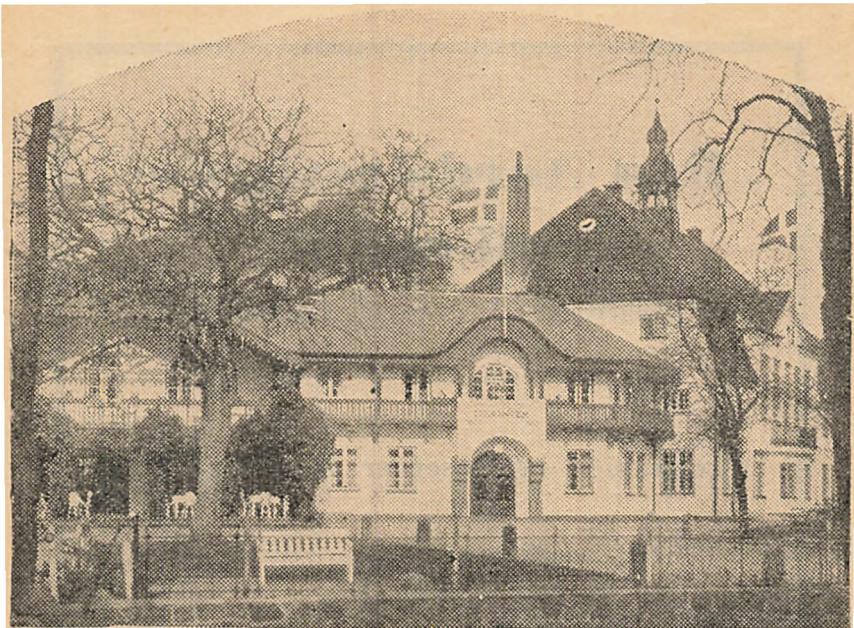
Indskud modtages til højeste Forrentning

Hjemmesparebøsser udlaanes

Alle Arter af Bankforretninger udføres
paa kulante Vilkaar

AFDELINGER:

Bolderslev	Telefon 4	Hjordkær	Telefon 21
Bovrup	Varnæs 6	Rødekro	„ 16
Felsted	Telefon 28	Varnæs	„ 45
Hellevad	„ 13	Krusaa	„ 516
Padborg	Telefon 333		

Folkehjem er det billigste Hotel
Folkehjem er Landboernes Hotel
Folkehjem er Danskhedens Hotel
Folkehjem er Byens Hotel —

FOLKEHJEM Aabenraa. Tlf. 148 - 149
HOTEL — RESTAURANT
 Hyggelige Lokaler for Selskaber paa indtil
 400 Personer. 1. Klasses Køkken

Køb kun Vejle

Kakkelovne

Komfurer

Vaskekedler

Bygnings-Støbegods hos

Johs. Paulsen - Aabenraa

Telefon 50

☞ Gamle Ovne tages i Bytte.

Lorenz Hansen Jr.

Telf. 138 - 139

Aabenraa

Telf. 138 - 139

er altid billigst med Spisestel - Kaffe-stel - Isenkram

Køkkenudstyr - Galanteri - Komfurer - Vaskekedler

„UNION“s

kontrollerede Foderblanding
til Malkekvæg

Tilberedt under Forsøgslaboratoriets
Foderstofkontrol.

„UNION“ KORN- OG FODERSTOFIMPORT A/S
Aabenraa. Telefon 85 og 86
Haderslev. Telefon 538 og 539

Husk!

at alt i Herre-Konfektion, Arbejdstøj og Skotøj til Damer, Herrer og Børn køber De bedst og billigst hos

Christian Jacobsen
Herre Garderobe & Skotøj
SØNDERTORV -
- AABENRAA

Niels A. Nielsen, Malermester

Telefon 258 Aabenraa Ramsherred 10

udfører alt til Faget henhørende Arbejde akkurat og smagfuldt til moderate Priser. — Alt udføres kun af bedste Materialer. — Stuk føres paa Lager, leveres efter Tegning og opsættes.
Forlang Tilbud og Beregning.

Farve- og Tapethandelen bringes i velvillig Erindring.
Bedste Fabrikater af Gulvolie, Lak og Bonevoks føres.

GRUNDLAGT 1844

A/S Hoffgaard - Aabenraa

Hovedafdelinger:

Manufaktur — Konfektion — Skotøj

H. Weber sen., Mekaniker

Telefon 108

Ramsherred 37, Aabenraa

Telefon 108

Symaskiner - Vaaben - Ammunition - Staalvarer
Grammofoner og Plader i prima Fabrikater og med sikker Garanti.

Naar De ønsker 1. Klasses Landbrugsmaski-
ner, henvend Dem saa til Sønderjyllands
største og ældste Maskinfirma

Dansk Maskinoplæg ^{A/S}

JØRGEN M. HANSEN

Aabenraa Nørreport 3 Telf. 44 - 45

Billigste Priser. - Bedste Betalingsbetingelser.
Største Garanti.

Største Lager i det sydlige Jylland af Reservedele
til alle Slags Landbrugsmaskiner.

C. C. RODE AABENRAA

Indehaver: Chr. Rode

JUVELER OG GULDSMED

Grundl. 1885 Storegade 28 Telefon 280

Stort Lager i Guld-, Sølv-, Tin- og Nikkelvarer.

ALLE BØR HANDLE HOS

PETER JESSEN

Konfektions- og Manufakturforretning
Aabenraa Telefon 76

SPECIAL-AFDELING FOR

Herrekonfektion

Storegade 19

Der købes bedst og billigst

J. THORSMARK

TELF. 673

URE OG OPTIK

Briller leveres efter Lægerecept.

A A B E N R A A

GRUNDLAGT 1864

Jensen & Larsen

Vestergade 25

Snedkermestre

Aabenraa

Telefon 506

Spisestuer

Soveværelser

Dagligstuer

Læser De

de nordslesvigske Landboforeningers og Sønderjydske
Mejeriforenings Organ

Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeri-Tidende?

Ellers bestil det hos Posten eller gennem Deres
Landboforening.

Landbrugets bedste Annonceorgan.

Graasten

Chr. Thielsen - Graasten

Telefon 44

Isenkram, Køkkenudstør og Værktøj

GRAASTEN BANK

TELEFON 125 & 225

med Afdelinger i Padborg, Kollund, Krusaa, Bovrup,
Klipleve, Holbøl, Felsted og Ullerup

Udfører alle almindelige Bankforretninger

MAGASIN DU NORD

ALFRED JOHANSEN

Telefon 74

Graasten

Telefon 74

Hjørnet af Nygade og A. D. Jørgensensgade

Graasten Bogtrykkeri

Telefon 43

A. RITSCHER

Telefon 43

*anbefaler sig med alt til Faget henhørende i smuk og korrekt
Udførelse til moderate Priser.*

V. Uldalls Eftflg. - Graasten

Telefon 90

Manufakturforretning

Specialitet: Sengeudstyr og Hvidevarer.

Stort Udvalg i Tricotage og Arbejdstøj.

N. C. BOCK

Graasten Bog- og Papirhandel

Bogbinderi - Indramning af Billeder.

Sønderborg

Folkebanken for Als og Sundeved

[Sønderborg]

Aktiekapital og Reserve Kr. 1.250.000

Holdbare Habitter

Herre Hus

Holger Hollensen

**Sønderjydske Landmænds Andels-
Smørekspportforening**

Sønderborg

(Grundlagt 1903)

Telefon 738 - 939 — Telegramadresse: Ambrosia

Mejerier, der ønsker at tiltræde Foreningen, bedes henvende sig til Formanden: Gdr. Kr. Iversen, Langagergaard pr. Avnbøl, eller til Kontoret i Sønderborg

S. Røygård-Petersen,
Direktør.

HELMER & JØRGENSEN

Sønderborg

Nordborg

Bedste og billigste Indkøbssted for Manufakturvarer

Konfektion, Udstyr. Herre- og Drengbeklædning

Største Udvalg.

Største Udvalg.

J. N. MAILAND VINHANDEL

Telefon 11

SØNDERBORG

Telefon 11

Forlang overalt den gode, velsmagende Mailands

„Gammel-Rom“

Vær moderne

Køb i

Magasin du Nord

Jørgen Andersen
Sønderborg

Axel Helmer

Telefon 77

Sønderborg

Telefon 777

Isenkram - Husholdningsartikler - Værktøj

en detail

Vejle Støbegods

en gros

J. Lauritzen - Sønderborg

Telefon 540

Cykler, Symaskiner, Skrivemaskiner
Barnevogne, Reparationsværksted —

Benyt

Mommark - Færgen

*Hurtigste og billigste Forbin-
delse mellem Øerne og Sønder-
jylland*

Køb kun det bedste Frø!

Roe-, Kløverfrø, Græsfrø og Sædekorn

faas til moderate Priser hos

Alsisk Frøavl Aktieselskab

Sønderborg

Telefon 18

Alle vore Forsendelser til Foraaret staar under selv-
virkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i København.

Paalidelige Avlere antages.

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst!

||| Største Udvalg i Festgaver, Billeder, Kunstgenstande i Porcellæn
Keramik og Fajance - Kgl. Porcellæn - Nyheder i gode Bøger,
Salmebøger — Skrivemaskiner — Kontormobler.
Agentur for Kgl. Pianofabrik, Hornung & Møller, København.

Andreas Clausens Bog- og Kunsthandel, Sønderborg. Telefon 387

Als Husholdningsskole

ved Sønderborg

5 og 3 Maaneders Kursus Sommer og Vinter.

Amtsunderstøttelse kan søges.

Korte Kursus i September og Marts.

Forlang Tilbud

A/S **Brok & Co., Sønderborg**

Telefon 176 og 177

Byggematerialer og Støbegods

Hovedforhandler for Asbest og Bølgeplader.

NØRHERREDHUS

**Forsamlingshus
og Hotel**

Gode Værelser - Flink Betjening.
Hyggelig Sal til store og mindre
Sammenkomster. --

Løgumkloster

Dansk Børneblad Oplysende og underholdende
Ugeblad for Børn -- --

Redigeret af Overlærer Holger Skovmand, Løgumkloster
Bestilles i Konrad Jørgensens Bogtrykkeri, Kolding.

Pris 1,50 Kr. pr. Kvartal +/- Porto.

Ny tiltrædende Holdere faar paa Forlangende det smukke Julenummer
gratis, saa langt Oplaget rækker.

**Trælast - Bygningsartikler
Stobegods - Brændsel**

Egen Cementvarefabrik

A.-S. De Vestslesvigske Trælastforretninger

Løgumkloster Telefon 12

Afdeling SKÆRBÆK Telefon 79

**Kolonial - Konserver - Vin - Spirituosa
Cigarer - Tobak**

købes hos

H. Blaabjerg, Løgumkloster

Telefon 95

Løgumkloster Kvægrensningsmidler,
Løgumkloster Kvægrensningspulver,
Vaskepulver, Strøpulver, Vaskeessens.

Løgumkloster Apotek - J. Kjems.

Telefon 6.

Alt til Vask og Rengøring

Toiletartikler. Mange fikse Smaating til Julen.

Tatol-Udsalget, Markedspladsen.

Fodtøj - Lædervarer

Det største Udvalg i Lædervarer. Reparationer udføres hurtigt og solidt.

Skomagerm. Peter Hansen, Handelshuset, Markedspladsen.

TIL JULEN anbefales Cykler, Symaskiner, Støvsugere, Barnevogne, Bublicyklar. En god Dynamo-lygte er altid en god Julegave. — Alle Reservedele findes paa Lager.
Knud Larsens Cyklehandel, Løgumkloster, Telefon 171.

Min Bagerforretning

ved Rutebilstationen bringes i velvillig Erindring

V. Iversen.

Husk Julehefter, Lommebøger, Almanakker, største Udvalg i nye Bøger, Kontorartikler og Keramik.

Løgumkloster Boghandel, v. Gunder Nissen. Telf. 78.

Husk at bestille Deres Forbrug af Frugt, Blomster, Kranso hos Gartner L. Johansen, Telf. 30.

Lige ved Siden af Rutebilstationen.

Stort Udvalg i Cigarer og Tobakker, samt Barberartikler, Tegnebøger m. m. — Chokolade og Konfekt i pæne Julepakker.

Hans Jørgensen. Storegade

Jenny Evardsens Boghandel, Løgumkloster, Tlf. 57
Alt i Skøn- og Faglitteratur, Billeder, Keramik
Fotoartikler. — Fyldepenne i stort Udvalg.

Daglig friskt Morgenbrød

Alt i Wienerbrød og Konditorkager.

Bager C. A. ANDERSEN, Telf. 87

Conrad Hvids Tømmerforretning

bringes i velvillig Erindring. — Telefon 177.

Duco-Lakering af Biler!

Johann Jeppesen, Løgumkloster. Telf. 162

Kolonial og Delikatesser Byens bedste Kaffe
købes hos *Vilhelm Pedersen, Østergade, Telf. 110*

CONRAD LANGWADT LØGUMKLOSTER TLF. 32

Manufaktur — Senge-Udstyr — Tricotage
Dame- og Herrekonfektion.

HOTEL LØGUMKLOSTER

Telf. 26 (Hotel St. Hamborg) Byens største Hotel!
Stor Sal. — Hyggelige Værelser. — God Staldplads.

LØGUMKLOSTER BANK

Aktieselskab

Kontortid: 9—12 og 2—4, Lørdag: 9—12, Telf. 18.

Alle Bankforretninger udføres.

Julegaven

købes selvfølgelig billigst i Specialforretningen.
Vi har det store Udvalg til konkurrencedygtige
Priser. Isenkræmmer **Helge Lorentsen**, Løgum-
kloster, Telefon 28. Ved Rutebilstationen.

Specialforretningen med Kvalitetsvarerne.

Min Skrædderforretning

i Vindmøllegade bringes i velvillig Erindring.

RUDOLF PRASSE, Løgumkloster.

**Bygmestre Brdr. Jensen, Løgumkloster,
Telf. 178, bringes i velvillig Erindring.**

Smede- og Maskinforretning **Lorens Lausen, Telf. 72**
Alt i Sanitetsanlæg

J. C. Hørløck, Løgumkloster, Telf. 77 Grundlagt 1817
Største og ældste Forretning i Ure, Sølvvarer og Brilller.

Min Entreprenørvirksomhed bringes i velvillig Erindring. Alt Kloak-,
Drænings- og Afvandsarbejde paa-
tages. Entreprenør Herman Jensen, Løgumkloster.

Toftlund

Agerskov Urmagerforretning

v. O. Nissen

Telefon 16

anbefaler alt i Ure, Guld- og Sølvvarer samt Optik.

Thomas Bojsen, „Frem“

Branderup, Telefon 1.

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning

Hagelskade-Forsikrings-Foreningen for Nordslesvig

(Oprettet 1875)

Reservekapitalen ca. 101.000 Kr.

Indmeldelse modtages af Tillidsmændene, Kredsformændene
og Forretningsfører Dir. Andersen, Toftlund. Telefon 28 —

Tinglev

Hotel „Tinglevhus“

Chr. Hassinggaard

Telefon Tinglev 4014

Th. Th. Nielsen - Tinglev

Telefon 4005

Bankkonto: Tønder Landmandsbank

Kunstgødning, Korn og Foderstoffer.

Kulhandel

Tønder

Asmus Matthiesen, Tønder

Vestergade

Telefon 446

Kolonialvarer - Delikatesser - Tobak - Cigarer

H. Outzen - Tønder - Vesterg. 57

Telefon 81

Største Møbellager paa Pladsen. Billigste Priser.

J. N. Hansen

Tønder Amts førende Ur-, Optik- og Guldsmedeforretning

Torvet, Telefon 232

Husk, Vestergade 10

Billigste Indkøbssted i Fotoartikler og Lædervarer.

Telf. 152. W. CHR. TIMM, Tønder, Vestergade 10.

Manufakturvarer bedst - billigst

Ehm Christensen - Tønder

Storegade 12

Telefon 143

P. KJÆR - Urmager og Optiker

Tønder

Telefon 6

Anbefaler min Cykleforretning

Reparationsværksted for Biler og Motorcykler!
Skolekørsel.

C. F. Dela, Tønder, Telefon 396

RADIO RASMUSSEN - TØNDER

ØSTERGADE 13 — TELEFON 117

J. N. Jepsen, Storegade 5, Tønder

Telefon 341

Bøger, Papir, Kunst anbefaler alt i Skøn- og Faglitteratur.

Hans Matthiesen, Vestergade 5, Tønder

Telefon 334

Kolonial- og Delikatessforretning

Haderslev

Sparekassen for Haderslev Byes Omegn

(Hjørnet Gravene-Nørregade)

modtager Indskud til højeste Forrentning paa Folio

Indlaan paa Opsigelse.

Afdeling „Egne Hjem“. Afdeling for Skolesparekasser.

Som Gave ved Hjemmets Fester (Daab, Fødselsdag og Konfirmation) anbefales Sparekassebøger i Pragtbind.

Jørgen Petersen, Nørregade, Haderslev

Manufakturforretning

Telefon 660

Største Udvalg i Damekonfektion

Ole Jensens Bageri

Gaaskærgade

Telefon 670

anbefales

Telefon 670

MICHAEL HANSEN

Nørregade 38 — Haderslev — Telefon Nr. 415—416
Jern, Staal og Bygningsartikler

Harmonien
Haderslev

P. HANSEN
*anbefaler sine hyggelige
Selskabslokaler til større
og mindre Selskaber —
1. Kl. Køkken og Betjening*

Chr. Nicolaisens Herre- og Dameskrædderi
anbefales

Herre-Lingeri i stort Udvalg

Gravene 13

Haderslev

Telefon 764

Waldemar Schmidt, Haderslev

Nørregade 1

Telefon 16

Byens ældste og største Specialforretning i
Herre- og Drengekonfektion

Sønderjyllands største Lager af

Radiomateriale

en gros - Elektriske Artikler og Grammofonplader - en detail

1. Kl.s Foto-Afdeling

RADIOMAGASINET

Haderslev - Nørregade - Telf. 1083

Carl Nielsen :: Boghandel

Telefon 371

Haderslev

Nørregade 25

Grundlagt 1765

Oluf Thielst - Haderslev. Tlf. 165

Mark- og Røefrø — Kunstgødning

Gødningskalk — Høstbindegarn — Kolonialvarer

Henrik Sørensen

Jomfrustien, Haderslev. Telefon 271

Kolonial - Kaffe - Konserves - Sydfrugter

Bedste Varer. — Billigste Pris.

H. O. Knudsen

1. Kl.s Skotøjsreparationsværksted

Jomfrustien 2, Haderslev

Den overalt meget yndede

DAN-Margarine

bør spises af alle.

MARGARINEFABRIKKEN „NORDSLESVIG“

Haderslev

Telefon 744

Alpina

Peter Henningsen

Haderslev Telefon 169

Ure - Guld- og Sølvvarer

H. Fahrendorff

Haderslev Sønderstorv 7 Telefon 748

Konditori og Cafe

A/S NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

TELEFON 73 - 74

**Haderslev kontroll. Foderblanding
Korn, Foderstoffer & Kunstgødning**

Paul Christiansen & Søn

Haderslev Bygningsartikler Telf. 70-71

O. P. Olling, Glarmester

Storegade 23 Haderslev Telefon 389

Eget Glassliberi ∴ Billedindramning

Hansen & Christiansen

Haderslev

Kolonialvarer en gros
Cigarer, Cigarillos og alle Slags Tobak
fra Brødr. Braun, København

Telegr.-Adr.: „Arimo“

Telefoner 329 & 330

Vare-

Mærke

Naar De vil spare Penge

bør De købe Deres

Manufakturvarer, Konfektion, Tricotage

samt Skotøj hos

A. Hundevadt - Haderslev

MICHELSEN & JACOBI

Haderslev

(Peter Orbesen)

Telefon 221

Manufakturvarer

Dame- og Børne-Konfektion

Herre- og Dreng-Konfektion

Skotøj

Tæpper - Gardiner - Sengeudstyr

Vojens

Vojens Andels-Svineslagteri

Telefon Nr. 9 og 12

Telegram-Adresse: „Slagteriet“

Code: A. B. C. 5. Edition

Bankkonto: Haderslev Bank A/S

Detailudsalg i:

Haderslev
Tlf. 27

Vojens
Tlf. 9

Toftlund
Tlf. 9

Rødékro
Tlf. 8

Vamdrup
Tlf. 32

Julius Nielsen - Vojens

Korn — Foderstoffer — Kunstgødning
Trælasthandel

Telefon 31

Telefon 31

Reserveret

Rødning

Rødning Møbelmagasin

Stort Lager af Møbler for alle Hjem

Ligkister paa Lager.

S. A. Sørensen - Snedkermester - Telefon 27

Hotel „Rødning“

Rødning - Telefon 4

Mads Christophersen

A. J. Marcussen :- Rødning

Urmager- og Guldsmedeforretning

Grundlagt 1844

Rødning Andelsmejeri

fører altid 1. Klasses:

*Børnemælk - pasteuriseret Mælk
samt Fløde, Kærnemælk og Smør*

Henvend Dem til Mejeriets Udsalgsvogne
eller dets Udsalg paa Kongevej — —

Barber- og Frisør-Salon „Sanitær“

Rødning — anbefales

NB. Kun for Herrer

Indeh.: E. Christensen

.....

H. CHR. ANDERSEN - RØDDING

Bog- og Papirhandel — Bogbinderi

Stort Udvalg i Billeder — Fotoartikler — Telefon 68

.....

RØDDING HØJSKOLE

Rødding St. - Sønderjylland

Karleskole: November—Marts. Pigeskole: Maj—Juli
Dclingsforeuddannelse ved Frede Hansen.

Skoleplan sendes.

HANS LUND.

CAFE „VESTA“ - Rødding

TELEFON 79

TELEFON 79

Store hyggelige Lokaler. Eget Konditori. — Bese Røddings smukke Omegn
og drik Kaffe i Cafe „Vesta“. Madkurve kan medbringes. Ny stor Sal.

K. Gundesens Urmager- og Guldsmedeforretning :: Rødding

anbefaler et stort og smukt Lager i alle Sorter *Lomme- og Stueure; Brilller og Optik-Artikler*. Reparationer og Graveringer hurtigt og billigt fra eget Værksted.

RØDDING TØMMERHANDEL CHR. J. RAVN

Telefon 49

anbefaler: *Tommer, Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Som. Jernvinduer, Jernbjælker, Jerntag, Tagsten, Bolge-Skifer, Diagonal-Skifer, Drænrør.*

KAKKELOVNE - KOMFURER - KUL - KOKS - BRIKETTER

N. P. ANDERSEN, Rødding, Telf. 42

Byggeforretning

Forlang Tegninger og Tilbud.

Vestkystens Kiosk

Rødding — Telefon 94

aaben fra Kl. 8 Morgen til Kl. 10 Aften, fører alle kendte
Ugeblade og Dagblade. Husk Søndagsavisen.

RØDDING BANK

Bankens Aktiekapital 211.000 Kr.

Bankens Reserver 75.000 Kr.

Ialt 286.000 Kr.

hefter til Sikkerhed for Kunders Indskud.

Rødding Bank er Egnens Bank, og gennem den kommer
Egnens Penge Egnen til Gode.

Rødning Andelsslagteri

anbefaler Indkøb i vore Forretninger i Rødning og Gramby — Telefoner 131 og 75 — samt ved vore Affaldsvogne af alle Slags

Pølser og Fedevarer, samt fersk Kød og Flæsk

M. Gundesens Kolonial- og Delikatesseforretning

Stort Udvalg i Vine og Spirituoser.

Vellagrede Cigarer i alle Prislæg —

Telefon 10.

Forretningen nyopbygget 1925

Rødning

Landsretssagfører Jepsen

Rødning. Telefon 16

Kontordage:

Hver Tirsdag fra Kl. 3—4 i Gramby (Andersens Hotel)

Hver Lørdag fra Kl. 3—5 i Jels (Jernbanehotellet)

Hver 2. og 4. Onsdag i Maaneden i Skodborg (Vesterkro)

Hans Juhl - Rødning - Telefon 20

Møbelsnedkeri — Møbelmagasin

Lager af Ligkister — Alt Bygningsarbejde udføres.

Spare- og Laanekassen for Frøs og Kalvslund Herreder

Stiftet 1872

Rødning

Telefon 36

Alle Sparekasseforretninger udføres.

Sikker Pengeanbringelse

Tryksager leveres billigst gennem

Hejmdals Kontor, Torvet, Rødning. Telf. 101

Skodborg

Skodborg Kommunes Sparekasse

Sikreste Kapitalanbringelse

— Kommunen hæfter for Indskud —

Skodborg
Korn- og Foderstofforretning A/S

Telefon Nr. 4

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Gram - Gramby

Gramby Bank A/S - Gram

Aktiekapital 275.000 Kr.

anbefaler sig med alle Bankforretninger.

GRAM TEGLVÆRK

anbefaler sine

Drænsrør og Mursten

Ved Indkøb forlang da Gram-Tæpper

Føres i alle større Manufakturforretninger.

Gram Tæppefabrik

Gram Hotel - Gram - Telefon 22

Hyggelige Lokaler - God Staldplads - God Betjening
Moderate Priser - Luksusbil til Leje! Rasm. Andersen.

AARETS JULEBOG:

LUNETS SØNNER

~~Kanoner~~
Kanoner Filskovs Bedrifter
og andre sønderjydske
Historier

*

Samlet og genfortalt af
SVEND THORSEN.

Bogens Helt:
Kobm. Lor. Filskov,
Møgeltonder.

Med et Forord af
Dr. phil. Gudmund Schütte.

Faa s i alle Boglader.

Pris: 3,50 Kr.

KREDITFORENINGEN
AF EJERE AF MINDRE EJENDOMME
PAA LANDET I JYLLAND · AALBORG
JYDSK HUSMANDSKREDITFORENING

Det rigtige er et

STATSTELEGRAM

paa **FESTBLANKET**

Et Statstelegram paa Festblanket er altid en kærkommen og korrekt Opmærksomhed ved Konfirmation, Bryllup, Jubilæum, Sølv- og Guldbryllup og til Fest i det hele taget.

Statstelegrammer til Udlevering paa Festblanketter eller i Mapper for et Tillægsgebyr fra 50 Øre til 5 Kroner kan indleveres overalt paa Post- og Telegrafkontorer til Besørgelse straks eller senere efter Ønske.

*Bruger
De Statstelegrafens
Festblanketter, støtter
De Kampen mod
Kræften.*

Statstelegrammer kan ogsaa indleveres pr. Telefon. De forlanger blot „Statstelegrafen“.

**POST- OG
TELEGRAFVÆSENET**

A/S H. C. MØLLER'S

SÆBEFABRIK
& OLIEMØLLE

GRUNDLAGT 1829

LINOLIE - FERNIS

HØRFRØKAGER

BLØDE SÆBER

GLYCERIN

A A R H U S

